

อภินันทนาการ

สำนักหอสมุด

การออกแบบรองทำลาลองจากวัสดุผ้าจากเชียงแสน บ้านสบคำ อำเภอเชียงแสน

จังหวัดเชียงราย

รัตติกาล ไชยแก้ว

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
วันลงทะเบียน 22 ก.ย. 2558
เลขทะเบียน 16846373
เลขเรียกหนังสือ.....

ศิลปนิพนธ์เสนอคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของ

การศึกษาหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตร์บัณฑิต

สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์

พฤษภาคม 2558

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนครสวรรค์

SHOES DESIGN FROM CHIANGSAEN FABRIC BANSOPKOM CHIANGSAEN DISTRICT
CHIANGRAI PROVINCE

Arts Thesis Submitted to the Faculty of Architecture of Naresuan University

In Partial Fulfillment of the Requirements for the

Bachelor of Fine and Applied Arts Degree in Product and Package Design

May 2015

Copyright 2015 by Naresuan University

คณะกรรมการสอบได้พิจารณาศิลปนิพนธ์ เรื่องการออกแบบรองเท้านำล่องจากวัสดุผ้าจาก
เชียงใหม่ บ้านสบคำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ของ รัตติกาล ไชยแก้ว เห็นสมควรรับเป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์
และบรรจุภัณฑ์ ของมหาวิทยาลัยนเรศวร

.....ประธาน

(ดร.สมภาพ คล้ายวิเชียร)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. นิรัช สุดสังข์)

.....กรรมการ

(อาจารย์ พิชรวัฒน์ สุริยงค์)

ชื่อเรื่อง	การออกแบบรองเท้าลำลองจากวัสดุผ้าจากเชียงใหม่ บ้านสบคำ อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่
ผู้วิจัย	รัตติกาล ไชยแก้ว
ประธานที่ปรึกษา	ดร.สมพร คล้ายวิเชียร
กรรมการที่ปรึกษา	รศ.ดร.นิรัช สุดสังข์
กรรมการที่ปรึกษา	อ.พัชรวัฒน์ สุริยงค์
ประเภทสารนิพนธ์	ศิลปนิพนธ์ ศป.บ. สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2558
คำสำคัญ	ออกแบบ, รองเท้าลำลอง, จากวัสดุผ้าจากเชียงใหม่, บ้านสบคำ อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาเกี่ยวกับรองเท้าลำลองจากวัสดุผ้าจากเชียงใหม่ บ้านสบคำ อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ 2) ออกแบบรองเท้าลำลองจากวัสดุผ้าจากเชียงใหม่ บ้านสบคำ อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ การสังเกต และการสัมภาษณ์ ตลอดจนบันทึกข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับวัสดุผ้าจากเชียงใหม่ และศึกษาข้อมูลการผลิตรองเท้า

ผลการวิจัยพบว่า 1) การออกแบบรองเท้าลำลองจากผ้าจากเชียงใหม่ บ้านสบคำ อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการใช้วัสดุผ้าพื้นเมืองที่เป็นเอกลักษณ์ในพื้นที่ อันเป็นศิลปวัฒนธรรมทางภาคเหนือ เข้ามาประยุกต์ใช้กับวัสดุที่มีความเป็นสมัยใหม่ เพื่อให้เกิดเป็นผลิตภัณฑ์รองเท้าลำลองที่สามารถสวมในยุคสมัยที่เหมาะสมแต่ยังคงความเป็นพื้นเมืองอันเป็นเอกลักษณ์พื้นถิ่นของคนไทยในถิ่นภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ และจากการเลือกใช้วัสดุผ้าจากเชียงใหม่ จากบ้านสบคำ อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ นำมาออกแบบผลิตภัณฑ์ในรูปแบบรองเท้าลำลอง ผสมกับวัสดุสมัยใหม่เพื่อปรับให้เหมาะสมกับยุคสมัย ผู้วิจัยจึงเลือกหลักการนี้มาใช้เป็นส่วนสำคัญในการออกแบบรองเท้าลำลอง เพื่อเป็นการฟื้นฟู และอนุรักษ์ความเป็นท้องถิ่น อันเป็นวัฒนธรรมชนบทของคนไทยจังหวัดเชียงใหม่ ในถิ่นภาคเหนือ เข้ามาเผยแพร่ ในกลุ่มคนวัยรุ่นสมัยใหม่ เพื่อสร้างมูลค่าและความนิยมในยุคสมัยปัจจุบัน และสามารถใช้งานได้ในชีวิตประจำวัน

ประกาศคุณูปการ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความกรุณาของ อาจารย์ ดร.สมภาพร คล้ายวิเชียร ประธานที่ปรึกษาศิลปนิพนธ์ที่ได้สละเวลาอันมีค่ามาเป็นที่ปรึกษา พร้อมทั้งให้คำแนะนำตลอดระยะเวลาในการทำศิลปนิพนธ์ฉบับนี้ และขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.นิรัช สุดสังข์ และอาจารย์พัชรวัฒน์ สุริยงค์ กรรมการศิลปนิพนธ์ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องพร้อมทั้งช่วยเสนอแนะทางออกของปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างขั้นตอนดำเนินการวิจัยศิลปนิพนธ์ด้วยความเอาใจใส่ จนทำให้ศิลปนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์และทรงคุณค่า

ขอขอบพระคุณ คุณยาย อำพร ธรรมวงศ์ ประธานกลุ่มสตรีทอผ้า วัดพระธาตุผาเงา บ้านสบคำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ที่กรุณาสละเวลาให้ความรู้เกี่ยวกับผ้าจกเชียงแสน รวมถึงอนุญาตให้สามารถเข้าไปยังสถานที่ทอผ้าเพื่อศึกษากระบวนการทำงานของชุมชน ขอขอบพระคุณ นางสาว รุจิรา ถาวรศักดิ์ ที่คอยช่วยให้ข้อมูลอันเป็นแบบอย่างที่สามารถเป็นประโยชน์ในการทำงาน

เหนือสิ่งอื่นใดขอขอบพระคุณ บิดา มารดา อันประกอบไปด้วย นายกองคำ ไชยแก้ว นางมะลิ ไชยแก้ว อันเป็นผู้สนับสนุนทุกกระบวนการในการทำศิลปนิพนธ์ ทั้งร่างกาย และแรงใจในการทำงาน

คุณค่าและคุณประโยชน์อันพึงมีจากศิลปนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบและอุทิศแต่ผู้มิพระคุณทุกๆท่าน ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการออกแบบรองเท้าลำลองจากวัสดุผ้าจกเชียงแสน บ้านสบคำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ไม่มากก็น้อย

รัตติกาล ไชยแก้ว

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	3
ขอบเขตการวิจัย.....	3
นิยามคำศัพท์เฉพาะ.....	4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหลักการออกแบบ.....	7
แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์.....	14
แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับร่องเท้า.....	16
แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผ้าทอพื้นบ้านไทย.....	27
แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผ้าจกเชียงใหม่ บ้านสบคำ อำเภอเชียงแสน จังหวัด เชียงราย.....	36
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	44
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	45
ระเบียบวิธีวิจัย.....	45
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	46
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	46
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
4 ผลการวิจัย.....	48
ผลจากการศึกษาผ้าจกเชียงใหม่ บ้านสบคำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย.....	48

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาพจากการลงพื้นที่สำรวจงานวิจัย.....	50
ผลการทำแบบสอบถาม.....	54
ผลงานการออกแบบ.....	65
ขั้นตอนการผลิตชิ้นงาน.....	72
5 บทสรุป.....	77
สรุปผลการวิจัย.....	77
อภิปรายผลการวิจัย.....	78
ข้อเสนอแนะ.....	78
บรรณานุกรม.....	80
ภาคผนวก.....	82
ภาคผนวก ก ภาพกิจกรรมผลงาน.....	83
ประวัติผู้วิจัย.....	90

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	ตารางสรุปผลการทำแบบสอบถามข้อมูลเบื้องต้นสำหรับการออกแบบ.....	54
2	ตารางแสดงการวิเคราะห์คู่แข่งทางการตลาด.....	55

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1 แสดงภาพกรอบแนวความคิดในการวิจัยเรื่องการออกแบบรองเท้าวัดจากวัสดุ ผ้าจากเชียงแสน บ้านสบคำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย.....	4
2 แสดงภาพเท้าด้านหน้า.....	24
3 แสดงภาพเท้าด้านใน.....	25
4 แสดงภาพง่าเท้า.....	26
5 แสดงภาพการงอและเหยียดเท้า.....	26
6 แสดงภาพผ้าจากลวดลายเชียงแสน.....	29
7 แสดงภาพเทคนิคการย้อมผ้า ย้อมร้อนและย้อมเย็น.....	33
8 แสดงภาพงานหัตถกรรม แปรรูปจากผ้าพื้นเมือง ในมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ”.....	34
9 แสดงตราสัญลักษณ์กลุ่มผ้าทอพื้นเมืองลายเชียงแสน.....	37
10 แสดงภาพกลุ่มทอผ้าพื้นเมือง บ้านสบคำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย.....	37
11 แสดง: ศูนย์จำหน่ายสินค้า OTOP บ้านสบคำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย....	49
12 แสดงภาพถ่ายสถานที่ในการผลิตและจำหน่ายผ้าจากเชียงแสน.....	50
13 แสดงภาพถ่ายคุณยาย อำพร ธรรมวงศ์ ประธานกลุ่มผ้าทอจากเชียงแสน.....	51
14 แสดงภาพถ่ายผ้าจากเชียงแสน ลวดลายขอพันเสา.....	51
15 แสดงภาพถ่ายผ้าจากเชียงแสน ลวดลายมะลิ.....	52
16 แสดง ภาพถ่ายผ้าจากเชียงแสน ลวดลายเสื่อย้อย.....	52
17 แสดงภาพถ่ายผ้าจากเชียงแสน ลวดลายกาแล.....	53
18 แสดงภาพถ่ายผ้าจากเชียงแสน ลวดลายน้ำไหล.....	53
19 แสดงการภาพแสดงแบบร่างที่1.....	60
20 แสดงการภาพแสดงแบบร่างที่2.....	62
21 แสดงการภาพแสดงแบบร่างที่3.....	61
22 แสดงการภาพแสดงแบบร่างที่4.....	61
23 แสดงการภาพแสดงแบบร่างที่5.....	62
24 แสดงการภาพแสดงแบบร่างที่6.....	62
25 แสดงการภาพแสดงแบบร่างที่7.....	63

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพ		หน้า
26	แสดงการภาพแสดงแบบร่างที่8.....	63
27	ภาพแสดงแบบร่าง platform sandal women 3D ที่ 9.....	64
28	ภาพแสดงแบบร่าง Slip on women 3D ที่ 10.....	64
29	ภาพแสดงแบบร่าง Sandal men 3D ที่ 11.....	65
30	ภาพแสดงผลงานออกแบบรองเท้าลำลองจากวัสดุผ้าจากเชียงใหม่ บ้านสบคำ อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย ขนาดจริง.....	66
31	ภาพแสดงผลงานออกแบบรองเท้าลำลอง Flat Sandals Men จากวัสดุผ้าจาก เชียงใหม่ บ้านสบคำ อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย ขนาดจริง.....	67
32	ภาพแสดงผลงานออกแบบรองเท้าลำลอง Flat Sandals Women จากวัสดุผ้าจาก เชียงใหม่ บ้านสบคำ อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย ขนาดจริง.....	67
33	ภาพแสดงผลงานออกแบบรองเท้าลำลอง Platform Sandals Women จาก วัสดุผ้าจากเชียงใหม่ บ้านสบคำ อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย ขนาดจริง.....	68
34	ภาพแสดงผลงานออกแบบรองเท้าลำลอง Slip on Women จากวัสดุผ้าจากเชียงใหม่ บ้านสบคำ อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย ขนาดจริง.....	69
35	ภาพแสดงผลงานออกแบบรองเท้าลำลอง Slip on Men จากวัสดุผ้าจากเชียงใหม่ บ้านสบคำ อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย ขนาดจริง.....	70
36	ภาพแสดงผลงานออกแบบรองเท้าลำลองจากวัสดุผ้าจากเชียงใหม่ บ้านสบคำ อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย สอบประเมินงาน ณ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย นเรศวร.....	71
37	ภาพแสดงผลงาน ณ ศูนย์การค้าเซ็นทรัล พิชญ์โลก.....	72
38	ภาพแสดงการตัดเย็บรองเท้า.....	74
39	ภาพแสดงการจัดแสดงงาน ณ ศูนย์การค้าเซ็นทรัล พิชญ์โลก.....	75
40	ภาพถ่ายร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา ดร. สมภาพ คล้ายวิเชียร.....	76
41	ภาพแสดงผลงาน ศิลปวิทยานิพนธ์ ณ ศูนย์การค้าเซ็นทรัลพิชญ์โลก	84
42	ภาพทดลองสวมรองเท้าจริง โดยนายแบบและนางแบบ.....	88

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เครื่องนุ่งห่มเป็นหนึ่งในปัจจัยสี่ ที่มีความสำคัญต่อมนุษย์ ในการหล่อหลอมร่างกายให้เกิดความอบอุ่น และมีวิวัฒนาการมาตั้งแต่สมัยแรกของประวัติศาสตร์ ในยุคที่ยังขาดเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิต มนุษย์จึงอาศัยธรรมชาติเป็นแหล่งพึ่งพา และสร้างสรรค์ วัสดุอันแปลกใหม่จนเกิดขึ้นมากมายในปัจจุบัน เมื่อความสร้างสรรค์ของมนุษย์ไม่มีขีดจำกัด จึงได้เกิดการพัฒนาเครื่องนุ่งห่มให้ใช้ได้ใช้งานหลากหลายมากกว่าห่อหุ้มร่างกาย จนกลายเป็นเครื่องประกอบการแต่งกายอันหลากหลายประเภท แต่ที่จะกล่าวถึงคือ เครื่องนุ่งห่มประเภทรองเท้า ซึ่งเป็นหนึ่งในเครื่องประกอบการแต่งกาย และเป็นหนึ่งในปัจจัยสี่ เช่นกัน (สุทัศน์ ยกส้าน, โลกวิทยาการ, นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 169 หน้า 155) นักมนุษยวิทยาพบหลักฐาน ที่ทำให้เชื่อได้ว่า มีการใช้รองเท้าเกิดขึ้นราว 26,000 ถึง 40,000 ปีที่แล้ว พบว่ากระดูกนิ้วเท้ามนุษย์เริ่มเล็กลง และในยุคที่มนุษย์ใช้เท้าเปล่าอยู่นั้น พบว่ากระดูกนิ้วเท้ามนุษย์ ใหญ่กว่าช่วงที่พบการใช้รองเท้ายุคแรกสุด การออกแบบรองเท้า จะเป็นลักษณะถุงที่ห่อเท้า ไว้ป้องกันอากาศหนาว ป้องกันเศษหินบาด ต่อมาเริ่มมีการใช้หนังสัตว์มาทำเป็นรองเท้ามากขึ้น ในยุคกลาง รองเท้าได้พัฒนามาเป็นรองเท้าที่มีเชือกรัดหนัง ให้กระชับเท้ามากขึ้น นิ้วเท้าก็เริ่มเรียวยาวมากขึ้น และช่างทำรองเท้าได้ผลิตรองเท้า สำหรับคนมีฐานะทางสังคม ที่มีรูปแบบใหม่โดยเฉพาะ ในที่สุดการทำรองเท้า ก็ใช้วิธีการเย็บขึ้นรูป ซึ่งปัจจุบันนี้ อุตสาหกรรมรองเท้า ได้มีการพัฒนาการผลิต จนมีความสำคัญ ต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมากประเภทหนึ่ง (กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์, 2545) อุตสาหกรรมรองเท้าและส่วนประกอบ สามารถแบ่งออกเป็นอุตสาหกรรมย่อยได้อีกหลายประเภท ได้แก่ อุตสาหกรรมการผลิตรองเท้ายาง และพลาสติก รองเท้ากีฬา รองเท้าแตะ รองเท้าหนังแท้ รองเท้าหนังเทียม และรองเท้าอื่นๆ ซึ่งตลาดรองเท้าในประเทศไทย มีความหลากหลายเป็นอย่างมาก การผลิตรองเท้าอาจจะไม่แกร่งมากนัก แต่การจำหน่ายรองเท้า นั้น กลับมีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีจำกัดตามกลุ่มลูกค้า โดยเฉพาะวัยรุ่น หรือกลุ่มคนยุคสมัยใหม่

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมปัจจุบัน ก้าวกระโดดเข้ามาในยุคของวัตถุนิยมมากขึ้น เนื่องจากความเจริญทางด้านเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาท ในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ทำให้องค์ประกอบในการดำเนินชีวิตแบบดั้งเดิม เริ่มมีความหลากหลาย และมีสิ่งใหม่ๆเข้ามาทดแทนวิถีชีวิตแบบเดิม จึงเกิดการปรับตัว ให้อยู่ในยุคสังคม ที่ถูกตัดสินด้วยกระแสนิยม ทำให้เกิดปัญหาด้านจิตใจ และความสับสนทางด้านวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ตลอดจนวิถีชีวิตของชาวชนบท ซึ่งถูกบทบาทของสังคมเมืองเข้ามาบดบังความสำคัญของวิถีแบบดั้งเดิม ความเป็นเอกลักษณ์ และวัตถุนิยมเก่าแก่ จึงถูกลด

ความสำคัญที่มีต่อสังคมน้อยลง ซึ่งความเจริญทางวัตถุนิยมที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ ปัจจัยสี่ยังเป็นสิ่งสำคัญที่มีการเปลี่ยนแปลงไปด้วย เครื่องประกอบการแต่งกายประเภทรองเท้าก็เป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยสี่ที่มีความจำเป็นต่อการใช้ในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่น หรือกลุ่มคนยุคสมัยใหม่ที่อยู่ในช่วงการเปลี่ยนแปลงจากสังคมสมัยเก่าก้าวสู่ยุคสมัยใหม่ ในปัจจุบันประเทศไทย เป็นประเทศหนึ่งที่มีการผลิตและจำหน่ายสินค้าประเภทแฟชั่นในกลุ่มรองเท้าออกสู่ตลาดทั้งในและนอกประเทศ และเป็นที่ยอมรับทั้งในด้านคุณภาพ และความทันสมัย โดยเฉพาะคุณภาพด้านฝีมือการผลิต แต่อย่างไรก็ตามประเทศไทยยังมีข้อจำกัดในการใช้วัสดุที่เป็นเอกลักษณ์ทางด้านฝีมือของวิถีชนบท เพื่อสร้างภาพลักษณ์ให้เป็นที่ยอมรับแก่คนรุ่นใหม่ และการยกระดับราคาให้กับสินค้า รวมถึงการเกิดมูลค่าเพิ่มในตัวสินค้า

เชียงใหม่หรือเมืองหิรัญยง เป็นเมืองของอาณาจักรล้านนา มีกษัตริย์ปกครองสืบกันมา มีความเจริญทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และพุทธศาสนา ในปี พ.ศ. 2529 กลุ่มแม่บ้านสบคำได้รวมตัวกันและจัดตั้งกลุ่มทอผ้าจากเชียงใหม่ด้วยกี่กระตุก โดยมีเจ้าหน้าที่จากสำนักอุตสาหกรรมจังหวัดเชียงราย เข้ามาทำการฝึกอบรมการทอผ้าจากเชียงใหม่ให้แก่สตรีในชุมชน การทอผ้าพื้นเมือง ถือเป็นหนึ่งในเอกลักษณ์ของถิ่นล้านนาเชียงราย เป็นผลงานทางศิลปะการถักทอ อันประณีต มีลวดลายอันเป็นเอกลักษณ์ ซึ่งผ้าจากเมืองเชียงใหม่เป็นฝีมือของชาวชนบทในอำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย มีวัฒนธรรมการทอแบบชาวไทลื้อ ซึ่งทอจากเส้นใยผ้าฝ้าย และใช้เทคนิคการขีด หรือการจก ลวดลายเป็นแบบไทยลื้อโบราณ และประยุกต์ และอำเภอเชียงใหม่เป็นอำเภอหนึ่ง ที่ยังคงใช้ฝ้ายจากธรรมชาติ และ ย้อมเองด้วยสีธรรมชาติ อีกทั้งยังมีขนบธรรมเนียม และเรื่องราวที่มาของผ้าทอ ให้ได้ศึกษา ซึ่งลวดลายที่ได้รับความนิยมและเป็นเอกลักษณ์คือ ลายมะลิ ลายขอพันเส้า ลายกาแล ลายน้ำไหล และลายเสื่อย่อย อีกทั้งยังเริ่มมีการพัฒนาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่างๆ เช่น กระเป๋า เครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น ซึ่งเป็นที่นิยมแก่นักท่องเที่ยวและชาวต่างชาติ ผู้วิจัยเห็นว่าผ้าจากเชียงใหม่ บ้านสบคำ อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย ถือเป็นต้นทุนทางวัฒนธรรมอันมีความเป็นเอกลักษณ์ ที่สามารถหยิบยืมมาตีความใหม่ พร้อมแทรกค่านิยม และบริบทในช่วงเวลาปัจจุบัน เพื่อให้เกิดความเข้าใจในความเป็นเอกลักษณ์ที่ตรงกัน โดยมุ่งไปตามกลุ่มเป้าหมายวัยรุ่น ที่อยู่ในยุคของค่านิยมวัยรุ่น ที่อยู่ในยุคของค่านิยม ผู้วิจัยจึงได้เลือกใช้ ผ้าจากเมืองเชียงใหม่ ที่คงความเป็นศิลปะล้านนา มีเทคนิคอันประณีต และมีลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ ถือเป็นวัสดุ ที่เหมาะแก่การนำมาประยุกต์ ผสมผสาน และสร้างสรรค์ เป็นผลิตภัณฑ์ในรูปแบบ รองเท้า และออกแบบรูปแบบรองเท้า จากวัสดุผ้าจากเชียงใหม่ ให้เหมาะสมกับยุคสมัยปัจจุบัน และมีบทบาทในการเผยแพร่ความความเป็นล้านนาจากฝีมือชาวชนบท ในรูปแบบผลิตภัณฑ์รองเท้าจำลอง สู่คนรุ่นใหม่ ให้เกิดคุณค่าที่ยั่งยืน และเกิดประโยชน์ต่อผู้บริโภค

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มผ้าทอพื้นเมือง ผ้าจากเชียงใหม่ บ้านสบคำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อออกแบบบรรจุภัณฑ์จำลอง จากวัสดุผ้าจากเชียงใหม่ บ้านสบคำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

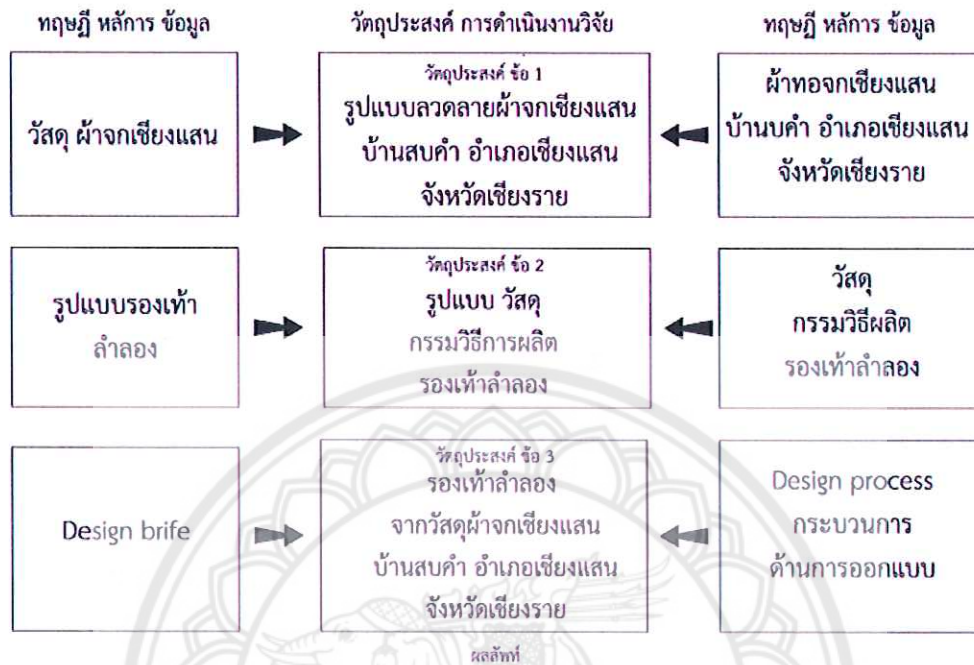
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อมูลเกี่ยวกับผ้าจากเชียงใหม่ บ้านสบคำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย
2. ได้ผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์จำลองจากวัสดุผ้าจากเชียงใหม่ บ้านสบคำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษา และสังเคราะห์จากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นกรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัยได้ดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวความคิดในการวิจัยเรื่องการออกแบบรองเท้าลำลองจากวัสดุผ้าจกเชียงใหม่ บ้านสบคำ อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย

ที่มา : รัตติกาล ไชยแก้ว (2558)

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้แบ่งขอบเขตการศึกษาคือเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ขอบเขตด้านเนื้อหา และขอบเขตด้านการออกแบบ

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 เก็บรวบรวมข้อมูล ศึกษาวัสดุผ้าจกเชียงใหม่ บ้านสบคำ อำเภอเชียงใหม่ จังหวัด เชียงราย

1.2 เก็บรวบรวมข้อมูล ศึกษาเกี่ยวกับรองเท้าลำลอง

2. ขอบเขตด้านการออกแบบ

ออกแบบรองเท้าลำลอง จากวัสดุผ้าจกเชียงใหม่ บ้านสบคำ อำเภอเชียงใหม่ จังหวัด เชียงราย โดยออกแบบรองเท้าลำลองสำหรับ ชาย – หญิง ทั้งหมดจำนวน 5 คู่ ได้แก่

2.1 รองเท้าลำลองสุภาพบุรุษ (Flat Sandals) (1 โครงสร้าง / 1 กราฟิก)

2.2 รองเท้าลำลองสุภาพสตรี (Flat Sandals) (1 โครงสร้าง / 1 กราฟิก)

2.3 รองเท้าลำลองสุภาพสตรี (Platform Sandals) (1 โครงสร้าง / 1 กราฟิก)

2.4 รองเท้าลำลองแบบสวมสุภาพบุรุษ (slip on) (1 โครงสร้าง / 1 กราฟิก)

2.5 รองเท้าลำลองแบบวมสุภาพสตรี (slip on) (1 โครงสร้าง / 1 กราฟิก)

นิยามศัพท์เฉพาะ

การออกแบบรองเท้าลำลอง หมายถึง การรู้จักวางแผนขั้นตอน รู้จักการเลือกใช้วัสดุที่เหมาะสม และต้องการให้สอดคล้องกับลักษณะรูปแบบรองเท้าลำลอง ให้เป็นผลงานสร้างสรรค์เพิ่มมูลค่า และเอกลักษณ์แก่รองเท้า ซึ่งรองเท้าเป็นเครื่องประดับการแต่งกายอย่างหนึ่งที่มนุษย์นำมาสวมใส่เท้า เพื่อปกป้องการสัมผัสและอันตรายจากพื้นผิว และสามารถใส่ได้ตามยุคสมัย โดยผู้วิจัยได้กำหนดการออกแบบรองเท้าลำลองไว้ 5 ประเภท ได้แก่ รองเท้าลำลองสุภาพบุรุษ (Flat Sandals) รองเท้าลำลองสุภาพสตรี (Flat Sandals) รองเท้าลำลองสุภาพสตรี (Platform Sandals) รองเท้าลำลองแบบสวมสุภาพบุรุษ (slip on) รองเท้าลำลองแบบวมสุภาพสตรี (slip on)

ผ้าจกเชียงแสน หมายถึง ผ้าที่ทอด้วยมือเป็นฝีมือของชาวชนบทในอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย มีวัฒนธรรมการทอแบบชาวไทลื้อ ซึ่งทอจากเส้นใยผ้าฝ้าย และใช้เทคนิค การจิด หรือการจก ลวดลายเป็นแบบไทยลื้อโบราณ และประยุกต์ ลวดลายสีบทอจากปุย่า และแกะลวดลายที่สีบมาจาก ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช จนเอามาเผยแพร่ในปัจจุบัน และนำมาเผยแพร่ที่จังหวัดเชียงแสนต้นกำเนิดอีกครั้ง

บ้านสบคำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย หมายถึง แหล่งพิพิธภัณฑ์ที่คงการอนุรักษ์การทอผ้าจกเชียงแสน ด้วยมือ และผลิตจากวัสดุธรรมชาติ เป็นแหล่งอุตสาหกรรมพื้นบ้าน และอุตสาหกรรมในครัวเรือน มีการผลิตสินค้าประเภทหัตถกรรมพื้นบ้าน เช่น ผ้าทอพื้นเมือง เครื่องจักสาน เครื่องปั้นดินเผาและของชำร่วย เป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงราย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าถึงกระบวนการออกแบบรองเท้าจำลองจากผ้าจกเชียงใหม่ บ้านสบคำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเอกสาร การสัมภาษณ์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเว็บไซต์ เพื่อเป็นการกำหนดแนวคิดสำหรับการวิจัย และเป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษาค้นคว้าต่อไป ซึ่งประกอบไปด้วย

1. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหลักการออกแบบ
2. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์
3. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับรองเท้า
4. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผ้าทอพื้นบ้านของไทย
5. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผ้าจกเชียงใหม่ บ้านสบคำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการออกแบบ

1. ความหมายของการออกแบบ

การออกแบบมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อผู้ออกแบบ ซึ่งจะดำเนินตามแนวทางหรือกรอบที่วางเอาไว้ มีการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อนำมาใช้ในการพิจารณาอย่างมีเหตุผล สามารถเป็นประโยชน์ในการออกแบบสร้างสรรค์ และต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่างๆ เพื่อให้สอดคล้องกับกระบวนการออกแบบด้วย เช่น

การออกแบบ หมายถึง การรู้จักแผนขั้นตอนและรู้จักใช้วัสดุวิธีการเพื่อทำตามที่ต้องการนั้น โดยให้สอดคล้องกับลักษณะรูปแบบและคุณสมบัติของวัสดุแต่ละชนิดตามความคิดสร้างสรรค์

การออกแบบ หมายถึง การรวบรวมหรือจัดองค์ประกอบเป็น 2 มิติ และ 3 มิติ เข้าด้วยกันอย่างมีหลักเกณฑ์ การนำองค์ประกอบของการออกแบบมาจัดรวมกันนั้น ผู้ออกแบบจะต้องคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอยและความสวยงามอันเป็นคุณลักษณะสำคัญของการออกแบบ การออกแบบเป็นศิลปะของมนุษย์ เนื่องจากเป็นการสร้างค่านิยมทางความสวยงาม และสนองคุณประโยชน์ทางกายภาพให้แก่มนุษย์

การออกแบบ หมายถึง กระบวนการที่สนองความต้องการในสิ่งใหม่ๆ ของมนุษย์ ซึ่งส่วนใหญ่เพื่อใช้ชีวิตอยู่รอดและมีความสุขสบายเพิ่มขึ้น

MISSING

2. องค์ประกอบและประเภทการออกแบบ

การออกแบบเป็นงานแขนงหนึ่งของศิลปะ ซึ่งจะต้องมีหลักเกณฑ์ในการสร้างสรรค์ ดังนั้น องค์ประกอบหลักในการออกแบบ จึงแสดงออกทางความงามหรือโครงสร้างของศิลปะ ซึ่งนักออกแบบจะต้องคำนึงถึงหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

ความเป็นหน่วย หมายถึง การออกแบบจะต้องคำนึงถึงงานทั้งหมดให้อยู่ในหน่วยเดียวกัน เป็นกลุ่ม เป็นชุด สัมพันธ์กันทั้งหมด มีความเชื่อมโยงกันได้ เพราะจะช่วยให้ผลิตภัณฑ์เกิดความ เป็นเอกลักษณ์

ความสมดุล หมายถึง ความสมดุลในงานออกแบบนั้นๆ ซึ่งมีหลักทั่วไปของงานศิลปะ ความสมดุลที่เกิดขึ้นอาจมาจากองค์ประกอบต่างๆกัน เช่น รูปทรง ขนาด ความหนาแน่น สี ลักษณะของความสมดุล

ความสมดุลในลักษณะจุดศูนย์ถ่วง หมายถึง การออกแบบใดๆที่เป็นวัตถุ สิ่งของและจะต้องใช้งานการทรงตัว นักออกแบบจะต้องคำนึงถึงจุดศูนย์ถ่วง ได้แก่ การไม่โยกเอียงหรือให้ความรู้สึกมั่นคงแข็งแรง

3. ประเภทการออกแบบ สามารถแบ่งได้เป็น 6 ประเภท ดังนี้

การออกแบบทางสถาปัตยกรรม (Architecture Design) เป็นการออกแบบเพื่อการก่อสร้าง นักออกแบบสาขานี้ เรียกว่า สถาปนิก ซึ่งจะต้องทำงานร่วมกับวิศวกรและมัณฑนากรเป็นหลัก โดยสถาปนิกจะรับผิดชอบเกี่ยวกับประโยชน์ใช้สอยและความงามของสิ่งก่อสร้างทางสถาปัตยกรรม

การออกแบบผลิตภัณฑ์ (Product Design) เป็นการออกแบบเพื่อผลิตผลิตภัณฑ์ชนิดต่างๆ งานออกแบบสาขานี้มีขอบเขตกว้างขวางมากที่สุด และแบ่งออกได้มากมายหลาย ลักษณะ โดยจะรับผิดชอบเกี่ยวกับประโยชน์ใช้สอยและความสวยงามของผลิตภัณฑ์ นักออกแบบสาขานี้เรียกว่า นักออกแบบผลิตภัณฑ์ (Product Designer)

การออกแบบทางวิศวกรรม (Engineering Design) เป็นการออกแบบเพื่อการผลิตผลิตภัณฑ์ชนิดต่างๆ เช่นเดียวกับการออกแบบผลิตภัณฑ์ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกัน ต้องใช้ความรู้ความสามารถและเทคโนโลยีในการผลิตสูง ผู้ออกแบบคือ วิศวกร ซึ่งจะรับผิดชอบในเรื่องของประโยชน์ใช้สอย ความปลอดภัยและกรรมวิธีในการผลิตบางอย่างต้องทำงานร่วมกันกับนักออกแบบสาขาต่างๆ

การออกแบบตกแต่ง (Decorative Design) เป็นการออกแบบเพื่อตกแต่งสิ่งต่างๆ ให้สวยงามและเหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอยมากขึ้น นักออกแบบสาขานี้เรียกว่า มัณฑนากร (Decorator) มักทำงานร่วมกับสถาปนิก

การออกแบบสิ่งพิมพ์ (Graphic Design) เป็นการออกแบบเพื่อผลิตงานสิ่งพิมพ์ชนิดต่างๆ ได้แก่ หนังสือ หนังสือพิมพ์ โปสเตอร์ นามบัตร บัตรต่างๆ งานพิมพ์ภาพลงบนสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ งานออกแบบรูปสัญลักษณ์ เครื่องหมายการค้า เป็นต้น นักออกแบบสาขานี้เรียกว่า นักออกแบบกราฟิก (Graphic Designer)

การออกแบบเว็บไซต์ (Website Design) เป็นการออกแบบที่กำลังได้รับความนิยมเป็นอย่างสูงในขณะนี้ เพราะในปัจจุบันเว็บไซต์ต่างมีบทบาทในชีวิตของคนเรามากขึ้นในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านธุรกิจ ทำให้คนเราต้องการทำเว็บไซต์ และต้องการคนออกแบบเว็บไซต์ให้เป็นไปตามความต้องการของเจ้าของเว็บไซต์ โดยจะต้องมีเอกลักษณ์ สื่อถึงสินค้าและบริการ หรือความเป็นตัวตนของเจ้าของเว็บไซต์ให้มากที่สุด นักออกแบบสาขานี้เรียกว่า นักออกแบบเว็บไซต์ (Web Designer)

4. กระบวนการออกแบบ

ในการออกแบบจะเริ่มจากการมีปัญหา มีการตั้งเป้าหมายจากฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง มีกิจกรรมการทำงานเพื่อแก้ปัญหาทางออกแบบ และรวบรวมให้บรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ในอดีตผู้ที่ทำหน้าที่ออกแบบและผลิตผลงานของตนมักอยู่ในตัวคนเดียว ต่อมาเมื่อมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและความสลับซับซ้อนของสภาพความต้องการของผู้ใช้จนเกินกว่าที่ช่างฝีมือเพียงผู้เดียวจะจัดการออกแบบและผลิตให้ได้ครบถ้วน จึงทำให้เกิดเป็นอาชีพนักออกแบบขึ้น ผู้ที่ทำหน้าที่มักเป็นผู้ที่ได้รับการศึกษาและฝึกฝนมาโดยเฉพาะ ดังนั้น เมื่อกล่าวถึงวิธีการทำงานออกแบบในอดีตที่ผ่านมา จึงจำแนกออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ วิธีการของช่างฝีมือ และวิธีการของช่างเขียนแบบ วิธีการทำงานออกแบบทั้ง 2 ลักษณะดังกล่าว ไม่เพียงพอในการแก้ไขปัญหางานออกแบบในปัจจุบัน เนื่องจากสภาพความต้องการที่มากขึ้น และความเชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบในงานออกแบบตั้งแต่มนุษย์ผู้ใช้งานตลอดจนสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบซึ่งกันและกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อีกทั้งงานออกแบบสมัยใหม่มีปัจจัยเกี่ยวข้องเพิ่มมากขึ้น ทำให้ปริมาณข้อมูลที่จำเป็นมีเพิ่มขึ้น วิธีการทำงานออกแบบลักษณะเดิมไม่สามารถจัดการเก็บข้อมูลเหล่านี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้พัฒนาการทางเทคโนโลยีทำให้เกิดอุปกรณ์เครื่องมืออำนวยความสะดวกในการทำงานดีขึ้น แต่อุปกรณ์ดังกล่าวจะทำงานได้ จำเป็นต้องใช้วิธีการทำงานอย่างเป็นระบบ ดังนั้น จึงเกิดความพยายามในหมู่ผู้ประกอบการวิชาชีพออกแบบ เพื่อทำการพัฒนาด้านกระบวนการออกแบบอย่างเป็นขั้นตอน กระบวนการการออกแบบใหม่จึงมีลักษณะที่สนับสนุนให้ผู้ออกแบบมีการคิดทั้ง 2 ลักษณะ คือ การปล่อยให้จิตใจผู้ออกแบบมีอิสระในการสร้างความคิดจินตนาการ การคาดเดาและการเห็นแจ้งสำหรับทางเลือกต่างๆ ในเวลาใดก็ได้ โดยไม่ถูกยึดติดหรือครอบงำด้วยข้อจำกัดใดๆ การใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและการแยกแยะหาความเกี่ยวข้องเป็นเหตุเป็นผล ตลอดจนการนำข้อมูลมาใช้อธิบายและเปรียบเทียบแนวความคิด เพื่อหาคำตอบหรือทางออกที่ถูกต้องเหมาะสมที่สุด

5. ข้อมูลด้านความสำคัญของการออกแบบ

การออกแบบจึงมีความสำคัญ และคุณค่าต่อการดำรงชีวิตของเรา ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ และทัศนคติ กล่าวคือ

5.1 ความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต

5.2 การวางแผนการทำงาน งานออกแบบจะช่วยให้การทำงานเป็นไปตามขั้นตอนอย่างเหมาะสม และช่วยประหยัดเวลา กล่าวได้ว่า การออกแบบคือการวางแผนการทำงานล่วงหน้า เพื่อช่วยย่นระยะเวลาการทำงาน และเป็นไปตามแบบแผนมากขึ้น

5.3 การนำเสนอผลงาน ผลงานการออกแบบจะช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องมีความเข้าใจ ได้ตรงกัน อย่างชัดเจน คือการออกแบบเพื่อเป็นสื่อกลางเพื่อให้เข้าใจได้ตรงกันมากขึ้น

5.4 สามารถอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับงาน งานบางประเภท อาจมีรายละเอียดที่มาก ซับซ้อน ผลงานการออกแบบ จะช่วยให้ผู้เกี่ยวข้อง หรือผู้ที่พบเห็นมีความเข้าใจที่ชัดเจนการออกแบบเปรียบเสมือนเป็นตัวแทนสื่อถึงความคิดของผู้ที่เป็นคนออกแบบออกแบบได้เกือบทั้งหมด

5.5 มีความสำคัญต่อวิถีชีวิต

5.5.1 ความสำคัญทางกาย คุณค่าของงานออกแบบที่มีผลทางด้านร่างกาย คือคุณค่าที่มีประโยชน์ใช้สอยในชีวิตประจำวันโดยตรง เช่น การออกแบบแก้วนํ้าที่มีไว้สำหรับใส่นํ้า การออกแบบยานพาหนะมีไว้สำหรับการเกิดทาง การออกแบบบ้าน อาคาร โรงแรมมีไว้สำหรับอยู่อาศัย เป็นต้น

5.5.2 ความสำคัญทางอารมณ์ความรู้สึก คุณค่าของงานออกแบบที่มีผลทางอารมณ์ความรู้สึกเป็นคุณค่าที่เน้นความชื่นชอบ ความพึงพอใจ ความสุขสบายใจ หรือ ความรู้สึกนึกคิดด้านอื่น ๆ ไม่มีผลทางประโยชน์ใช้สอยโดยตรง เช่น งานออกแบบทางทัศนศิลป์ การออกแบบตกแต่งใบหน้าคือคุณค่าทางอารมณ์ความรู้สึกนี้ อาจจะเป็นการออกแบบ อาจจะมีความแอบแฝงไว้ในการออกแบบที่มีผลต่อประโยชน์ทางกายได้ เช่น การออกแบบของตกแต่งบ้าน การออกแบบตกแต่งสวน สนามหญ้าหน้าบ้าน หรือการออกแบบตกแต่งร่างกาย เป็นต้น

5.5.3 ความสำคัญทางทัศนคติ คุณค่าของงานออกแบบที่มีผลทางทัศนคติ เน้นการสร้างทัศนคติอย่างใดอย่างหนึ่งต่อผู้พบเห็น เช่น อนุสาวรีย์สร้างทัศนคติให้รักชาติ กล่าวหาญ หรือทำความดี งานจิตรกรรมหรือประติมากรรมบางรูปแบบ อาจจะ แสดงความกตัญญูตรีดี เพื่อเน้นการระลึกถึงทัศนคติที่ดีและถูกควรในสังคม เป็นต้น

6. หลักการของการออกแบบ

6.1 ความกลมกลืน (Harmony) คือ ความกลมกลืนขององค์ประกอบที่ช่วยให้รูปแบบมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีความเหมาะสมกันทำให้เกิดเป็นภาพรวมการออกแบบที่สวยงามสามารถแบ่งความกลมกลืนในการออกแบบได้ดังนี้

6.1.1 ความกลมกลืนของเส้นและรูปร่าง คือ ความกลมกลืนของเส้นที่มีลักษณะแตกต่างกัน แต่ไปในทิศทางเดียวกัน ความกลมกลืนของรูปร่าง ที่มีลักษณะและขนาดคล้ายคลึงกัน

6.1.2 ความกลมกลืนของขนาดและทิศทาง คือ ความกลมกลืนของขนาดที่ใหญ่จะให้ความรู้สึกว่ายู่ใกล้ แต่ขนาดเล็กจะให้ความรู้สึกว่ายู่ไกลออกไป และขนาดใกล้เคียงกันจะให้ความรู้สึกกลมกลืนกัน การออกแบบโดยคำนึงถึงทิศทางจะช่วยให้ความรู้สึกว่าเคลื่อนไหวได้

6.1.3 ความกลมกลืนกันของสีและบริเวณที่ว่าง คือ สีและบริเวณว่างมีความเกี่ยวข้องกับงานการออกแบบมาก ทั้งนี้ สี ยังให้ความรู้สึกทั้งในระยะใกล้และไกล ถ้าสีเข้มจะให้ความรู้ใกล้ สีอ่อนจะให้ความรู้ที่ไกล บริเวณว่างในงานออกแบบจะให้ความรู้สึกสบาย ไม่กรุงรัง แต่บริเวณแคบจะให้ความรู้สึกอึดอัด ไม่สบายใจ ดังนั้นความกลมกลืนกันระหว่างสีกับบริเวณพื้นที่ว่างจึงมีความสัมพันธ์กันในงานการออกแบบ

6.1.4 ความกลมกลืนกันของความคิดและจุดมุ่งหมาย คือ แนวทางความคิดและความมุ่งหมายของผู้ออกแบบที่ต้องการจะแสดง หรือ สื่อสารความหมายออกมาด้วยการออกแบบ

6.1.5 ความกลมกลืนกันของลักษณะผิวและจังหวะ คือ ลักษณะของผิวหยาบจะให้ความรู้ที่มั่นคง แข็งแรง มีน้ำหนัก ส่วนลักษณะผิวละเอียดจะให้ความรู้สึกอ่อนนุ่มและเบาสบาย สำหรับจังหวะในการออกแบบนั้นเป็นการสร้างสรรค์งานในรูปของการเคลื่อนไหว การซ้ำทำให้เกิดความรู้สึกตื่นเต้น ไม่น่าเบื่อ การออกแบบให้เส้นไหลและการออกแบบอย่างต่อเนื่องที่เพิ่มขึ้นและลดลง ทำให้เห็นถึงลักษณะผิวและจังหวะมีความสัมพันธ์กัน

6.2 สัดส่วน (Proportion) สัดส่วนเป็นเรื่องความสัมพันธ์ของขนาดและพื้นที่ การออกแบบที่มีสัดส่วนที่ดีจะช่วยให้ผลงานการออกแบบมีความสมดุล และสวยงามมากขึ้น

6.3 ความสมดุล (Balance) คือ การให้ความรู้ที่เท่ากันทั้งสองด้าน ทำให้งานดูสง่างาม น่าสนใจ ความเป็นระเบียบเรียบร้อย การออกแบบให้มีความสมดุลต้องอาศัยความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ เช่น รูปร่างรูปทรง ขนาด เส้น มวล ทิศทาง สี เป็นต้น และความสมดุลสามารถแบ่งออกเป็น 2 ชนิดคือ

6.3.1 ความสมดุลที่เหมือนกันทั้งสองข้าง หรือความสมมาตร เป็นการให้ความสมดุลทั้งด้านซ้าย - ขวา บน - ล่าง ที่มีน้ำหนักและขนาดเท่ากันทั้งสองด้าน

6.3.2 ความสมดุลที่ทั้งสองข้างไม่เหมือนกัน หรืออสมมาตร เป็นการจัดความสมดุลแบบที่เป็นที่นิยม การจัดให้มองสภาพส่วนรวมแล้วมีความถ่วงหรือน้ำหนักเท่ากันด้วยความรู้สึกจากการมองเห็น ควรพิจารณาจากต่างๆ เช่น น้ำหนักของวัตถุเล็กจะทำให้มีน้ำหนักเท่ากับวัตถุใหญ่จะต้องเพิ่มจำนวนเข้าไปให้น้ำหนักเท่ากัน สีที่เข้มจะมีน้ำหนักมากกว่าสีอ่อน พื้นผิวหยาบจะมีน้ำหนักมากกว่าพื้นที่ผิวเรียบ เป็นต้น

6.4 จังหวะและการเคลื่อนไหว (Rhythm & Movement) เป็นรูปแบบของการเคลื่อนไหว หรือการซ้ำกันของสิ่งเดียวกัน จังหวะเป็นสิ่งที่เห็นได้ทั่วไป เช่น การเดินรำ การเดิน การบินของนก ส่วนลักษณะที่ไม่เคลื่อนไหว แต่เป็นการซ้ำ เป็นการซ้ำในรูปทรงและรูปร่าง เช่น สวนผลไม้ที่ปลูกอย่างเป็นระเบียบ หนังสือที่กองตั้งตามสันหนังสืออย่างเป็นระเบียบ ร้านค้าบ้านเรือนที่อยู่ริมถนนอย่างเป็นระเบียบ เป็นต้น

จังหวะเกิดจากการต่อเนื่องกันหรือซ้ำซ้อนกัน จังหวะที่ดีทำให้ภาพดูสนุก เปรียบได้กับเสียงเพลงอันไพเราะในด้านการออกแบบแบ่ง จังหวะ เป็น 4 แบบ คือ

6.4.1 จังหวะแบบเหมือนกันซ้ำๆกัน เป็นการนำเอาองค์ประกอบหรือรูปที่เหมือนกัน มาจัดวางเรียงต่อกัน ทำให้ดูมีระเบียบ (Order) เป็นทางการ การออกแบบสายต่อเนื่อง เช่น สายเหล็กตัด สายกระเบื้องปูพื้นหรือผนัง ลายผ้า เป็นต้น

6.4.2 จังหวะสลับกันไปแบบคงที่ เป็นการนำองค์ประกอบหรือรูปที่ต่างกันมาวางสลับกันอย่างต่อเนื่อง เป็นชุด เป็นช่วง ให้ความรู้สึกเป็นระบบ สม่่าเสมอ ความแน่นอน

6.4.3 จังหวะสลับกันไปแบบไม่คงที่ เป็นการนำองค์ประกอบหรือรูปที่ต่างกันมาวางสลับกัน อย่างอิสระ ทั้งขนาด ทิศทาง ระยะห่าง ให้ความรู้สึกสนุกสนาน

6.4.4 จังหวะจากเล็กไปใหญ่หรือจากใหญ่ไปเล็ก เป็นการนำรูปที่เหมือนกัน มาเรียงต่อกัน แต่มีขนาดต่างกันโดยเรียงจากเล็กไปใหญ่หรือจากใหญ่ไปเล็กอย่างต่อเนื่อง ทำให้ภาพมีความลึก มีมิติ

6.5 การเน้น (Emphasize) เป็นการสร้างจุดเด่นเพื่อดึงดูดใจ การเน้นทำได้หลายลักษณะ เช่น การเน้นโดยใช้สี ใช้เส้น ใช้รูปร่างรูปทรง ใช้ขนาด เป็นต้น หลักการพิจารณาการเน้น คือ จะเน้นอะไร เน้นอย่างไร เน้นมากน้อยเพียงใด และเน้นตรงไหน ผู้ออกแบบควรร่างแบบไว้คร่าวๆ เพื่อแสดงถึงจุดที่ต้องการจะเน้น

การเน้นให้เกิดจุดเด่น (Emphasis)

ในการออกแบบจะประกอบด้วยจุดสำคัญหรือส่วนประธานในภาพ จุดรองลงมาหรือส่วนรองประธาน ส่วนประกอบหรือพวกรายละเอียดปลีกย่อย ต่างๆ หลักและวิธีในการใช้การเน้น

6.5.1 เน้นด้วยการใช้หลักเรื่อง Contrast

6.5.2 เน้นด้วยการประดับ

6.5.3 เน้นด้วยการจัดกลุ่มในส่วนที่ต้องการเน้น

6.5.4 เน้นด้วยการใช้สี

6.5.5 เน้นด้วยขนาด

6.5.6 เน้นด้วยการทำจุดรวมสายตา

6.6 เอกภาพ (Unity) เอกภาพเป็นใจความหลักใจความเดียวของความคิด คือสภาพที่อยู่ร่วมกันไม่สามารถขาดได้ การออกแบบที่ขาดเอกภาพจะทำให้ขาดการจูงใจในการคิด ขาดความสนใจ ขาดความเป็นจุดเด่น เกิดความสับสนในความหมายของการออกแบบที่ต้องการจะสื่อ งานออกแบบที่มีเอกภาพ คือ งานที่นำเสนอเรื่องราวแนวความคิด จุดสนใจโดยมีส่วนประกอบอื่นมาช่วยสนับสนุนให้จุดเด่นที่ต้องการนำเสนอมากขึ้น ดังนั้น ในการออกแบบ ผู้ออกแบบจะต้องคำนึงถึงงานทั้งหมดให้อยู่ในหน่วยงานเดียวกันเป็นกลุ่มก้อน หรือมีความสัมพันธ์กันทั้งหมดของงานนั้นๆ และพิจารณาส่วนย่อยลงไปตามลำดับในส่วนย่อยๆ ก็คงต้องถือหลักนี้เช่นกัน

การสร้างเอกภาพในทางปฏิบัติมี 2 แบบ คือ

6.6.1 Static unity การจัดกลุ่มของ form และ shape ที่แข็ง เช่น รูปทรงเรขาคณิต จะให้ผลทรงพลังเด็ดขาด แข็งแรง และแน่นอน

6.6.2 Dynamic unity เป็นการเน้นไปทางอ่อนไหวการเคลื่อนไหว ซึ่งอยู่รูปในลักษณะ Gradation or harmony or contrast. อย่างใดอย่างหนึ่งให้แสดงออกมาจากงานชิ้นนั้น ด้วยจะทำให้งานสมบูรณ์ขึ้น การจัดองค์ประกอบที่ดีนั้นควรให้ส่วนประกอบรวมตัวเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันไม่แตกกระจาย การรวมตัวกันจะทำให้เกิดหน่วยหรือเอกภาพ จะมีส่วนประธานเป็นจุดสนใจ และมีส่วนประกอบต่างๆ ให้น่าสนใจ

6.7 การตัดกัน (Contrast) คือ การขัดกันในลักษณะตรงกันข้ามกัน เพื่อให้ผลงานนั้นมีความเด่นชัด เช่น การใช้สีเหลืองกับสีดำ ซึ่งเป็นสีที่ตัดกัน เส้นตั้งตัดกับเส้นนอน จังหวะที่เร้าใจกับการบรรเลงอย่างแผ่วเบา เป็นต้น ลักษณะการตัดกันเป็นการออกแบบที่ไม่น่าเบื่อ ไม่ซ้ำซาก สามารถสร้างความน่าสนใจ การตัดกันสามารถตัดกันด้วยลักษณะที่ต่างกัน เช่น ขนาด รูปร่างรูปทรง ค่าความเข้มของสี เป็นต้น

6.8 เส้นแย้ง (opposition) เป็นการจัดองค์ประกอบโดยการนำเอาเส้นในลักษณะแนวนอนและแนวตั้งฉากมาประกอบกันให้เป็นเนื้อหาที่ต้องการ มีลักษณะของภาพแบบเส้นแย้งในธรรมชาติรอบ ๆ ตัวเรา อยู่มากมาย นับว่าเป็นรากฐานของการจัดองค์ประกอบ การจัดองค์ประกอบให้เกิดความแตกต่างเพื่อดึงดูดความสนใจหรือให้เกิดความสนุกตื่นเต้น น่าสนใจ ลดความเรียบ น่าเบื่อ ให้ความรู้สึกลึ้นใจ ชัดใจ แต่ชวนมอง

6.9 ความลึก/ระยะ (Perspective) ให้ภาพดูสมจริง คือ ภาพวัตถุใดอยู่ใกล้จะใหญ่ ถ้าอยู่ไกลออกไปจะมองเห็นเล็กลงตามลำดับ จนสุดสายตา ซึ่งมีมุมมองหลักๆ อยู่ 3 ลักษณะ คือ วัตถุอยู่สูงกว่าระดับตาวัตถุอยู่ในระดับสายตาและวัตถุอยู่ต่ำกว่าระดับสายตา

6.10 การซ้ำ (Repetition) คือ การปรากฏตัวของหน่วยที่เหมือนกันตั้งแต่ 2 หน่วยขึ้นไป เป็นการรวมตัวกันของสิ่งที่มีอยู่ฝ่ายเดียวเข้าด้วยกัน เช่น การซ้ำของน้ำหนักดำการซ้ำของเส้นตั้งการซ้ำของน้ำหนักเทาการซ้ำของรูปทรงที่เหมือนกัน เป็นต้น

การซ้ำสามารถใช้ประกอบโครงสร้างสิ่งต่างๆ ให้มีคุณค่ามากยิ่งขึ้น เช่น กราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ลวดลาย
ผ้าเป็นต้น สิ่งสำคัญของการซ้ำ คือ ส่วนประกอบของการซ้ำและหลักการจัดองค์ประกอบของการซ้ำ
เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการสร้างและต้องเข้าใจในหลักการประกอบส่วนย่อยนั้นเข้าด้วยกัน ซึ่งการซ้ำ
สามารถแบ่งออกเป็นทั้งหมด 8 รูปแบบ

6.10.1 การเรียงลำดับ (Translation in step)

6.10.2 การสลับซ้าย-ขวา (Reflection about line)

6.10.3 การหมุนรอบจุด (Rotation about a point)

6.10.4 การสลับซ้าย-ขวาและหมุนรอบจุด (Reflection and rotation)

6.10.5 การสลับซ้ายขวาและเรียงลำดับ (Reflection and translation)

6.10.6 การหมุนรอบจุดและเรียงลำดับ (Rotation and translation)

6.10.7 การเรียงลำดับสลับจังหวะ (Reflection and alternate translation)

6.10.8 การผสมระหว่างเรียงลำดับ สลับจังหวะและหมุนรอบจุด (Reflection, rotation and translation)

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์

1 ความหมายของผลิตภัณฑ์

ผลิตภัณฑ์ (Product) หมายถึง สิ่งใดๆที่สามารถนำเสนอขายให้แก่ตลาด เพื่อให้เกิด
ความพอใจ ความต้องการเป็นเจ้าของ เรียกให้มีการซื้อ การใช้หรือการบริโภค ซึ่งเป็นสิ่งที่ตอบสนอง
ความต้องการและความจำเป็นของผู้ซื้อให้ได้รับความพอใจ

2. ระดับของผลิตภัณฑ์

2.1 ผลิตภัณฑ์หลัก (Core Product) หมายถึง ประโยชน์พื้นฐานสำหรับผลิตภัณฑ์ที่
ผู้บริโภคจะได้รับจากการซื้อสินค้าโดยตรง จนเกิดความพอใจอย่างที่คาดหวังไว้

2.2 ผลิตภัณฑ์จริง (Actual Product) หมายถึง ส่วนที่เป็นลักษณะรูปร่างของผลิตภัณฑ์
หรือบริการที่เสนอให้กับผู้บริโภคที่เรามองเห็นหรือรู้สึกได้ ประกอบไปด้วยคุณลักษณะสำคัญ 5
ประการ ได้แก่ ระดับคุณภาพ (Quality Level) ลักษณะหรือรูปลักษณ์ (Features) การออกแบบ
(Style) ชื่อตราผลิตภัณฑ์ (Brand Name) และการบรรจุภัณฑ์ (Packaging)

2.3 ผลิตภัณฑ์ควบ (Augmented Product) หมายถึง บริการหรือประโยชน์ที่ผู้ซื้อจะ
ได้รับควบคู่ไปกับการซื้อสินค้า

3. การจำแนกประเภทของผลิตภัณฑ์

การจำแนกผลิตภัณฑ์ตามความคงทน ได้แก่ สินค้าถาวร (Durable Goods) สินค้าไม่
ถาวร (Nondurable Goods) และบริการ (Service)

การจำแนกผลิตภัณฑ์เพื่อการบริโภค ได้แก่ ผลิตภัณฑ์เพื่อการบริโภค (Consumer Product) และผลิตภัณฑ์เพื่อการอุตสาหกรรม (Industrial Product)

4. ส่วนประสมทางผลิตภัณฑ์

สายผลิตภัณฑ์ (Product Line) หมายถึง กลุ่มของผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องใกล้เคียงกัน เพราะผลิตภัณฑ์นั้นให้ความพอใจอย่างเดียวกันหรือเป็นสินค้าที่ใช้ด้วยกัน ขายให้กลุ่มลูกค้ากลุ่มเดียวกัน จัดจำหน่ายให้กับร้านค้าแบบเดียวกันหรือราคาใกล้เคียงกัน

ส่วนประสมผลิตภัณฑ์ (Product Mix) หมายถึง กลุ่มของผลิตภัณฑ์ทั้งหมดที่บริษัทนำเสนอสู่ตลาดเพื่อขาย โดยมีจำนวนของสายผลิตภัณฑ์ (Product Lines) หน่วยของผลิตภัณฑ์ (Product Items) และจำนวนรุ่นในแต่ละชนิดของผลิตภัณฑ์ที่บริษัทตัดสินใจเกี่ยวกับส่วนประสมผลิตภัณฑ์

5. ประเภทของผลิตภัณฑ์

ผลิตภัณฑ์บริโภค (Consumer Product) หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่ซื้อโดยผู้บริโภคคนสุดท้าย เพื่อใช้ในการบริโภคส่วนบุคคล แบ่งเป็น 4 ประเภท คือ ผลิตภัณฑ์สะดวกซื้อ (Convenience Product) ผลิตภัณฑ์เลือกซื้อ (Shopping Product) ผลิตภัณฑ์เจาะจงซื้อ (Specialty Product) และผลิตภัณฑ์ไม่แสวงซื้อ (Unsought Product)

ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (Industrial Product) หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่บุคคลหรือองค์กรซื้อไป เพื่อใช้ในกระบวนการผลิตหรือในการทำธุรกิจ แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ วัสดุและชิ้นส่วนประกอบ (Materials and Parts) สินค้าประเภททุน (Capital Items) วัสดุสิ้นเปลืองและบริการ (Supplies and Services)

6. องค์ประกอบของผลิตภัณฑ์

ผลิตภัณฑ์หลัก (Core Product) คือ ประโยชน์พื้นฐานสำหรับผลิตภัณฑ์ที่ผู้บริโภคจะได้รับจากการซื้อสินค้านั้นโดยตรง

รูปลักษณะผลิตภัณฑ์ (Tangible or Formal Product) คือ ลักษณะทางกายภาพที่ผู้บริโภคสามารถสัมผัสหรือรับรู้ได้ ประกอบด้วย ระดับของคุณภาพ รูปร่างลักษณะการออกแบบบรรจุภัณฑ์ และชื่อตราสินค้า

ผลิตภัณฑ์ที่คาดหวัง (Expected Product) คือ คุณสมบัติหรือเงื่อนไขที่ผู้ซื้อคาดหวังว่าจะได้รับการซื้อสินค้าหรือเป็นข้อตกลงในการซื้อสินค้า

ผลิตภัณฑ์ควบ (Augmented Product) คือ ผลประโยชน์เพิ่มเติมที่ผู้ซื้อจะได้รับควบคู่ไปกับการซื้อสินค้านั้นๆ

ศักยภาพเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ (Potential Product) คือ ส่วนของผลิตภัณฑ์ควบที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาเพื่อสนองความต้องการของลูกค้าในอนาคต

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับรองเท้า

1. ประวัติความเป็นมาของรองเท้า

(สุทัศน์ ยกส้าน, 2542) เครื่องประกอบการแต่งกายประเภทรองเท้าตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์คาดว่า มนุษย์รู้จักการใช้รองเท้าประมาณ 7000 ถึง 8000 ปี ก่อนคริสตกาล รู้จักการใช้วัสดุทำรองเท้าได้ประมาณ 1000 ปีหลัง แต่รองเท้าถูกใช้มาก่อนหน้านี้ โดยนักมนุษยวิทยาพบหลักฐานที่ทำให้เชื่อได้ว่า มีการใช้รองเท้าเกิดขึ้นราว 26,000 ถึง 40,000 ปีที่แล้ว พบว่ากระดูกนิ้วเท้ามนุษย์เริ่มเล็กลง และในยุคที่มนุษย์ใช้เท้าเปล่าอยู่นั้นพบว่า กระดูกนิ้วเท้ามนุษย์ใหญ่กว่าช่วงที่พบการใช้รองเท้ายุคแรกสุด การออกแบบรองเท้าจะเป็นลักษณะถุงที่ห่อเท้าไว้ป้องกันอากาศหนาว ป้องกันเศษหินบาด ต่อมาเริ่มมีการใช้หนังสัตว์มาทำรองเท้ามากขึ้น ในยุคกลางรองเท้าได้พัฒนามาเป็นรองเท้าที่มีเชือกรัดหนังให้กระชับเท้ามากขึ้น เพื่อแสดงการมีฐานะทางสังคม นิ้วเท้าก็เริ่มเรียวยาวมากขึ้น ช่างทำรองเท้าได้ผลิตรองเท้าสำหรับผู้มีฐานะทางสังคมที่มีรูปแบบใหม่โดยเฉพาะ ในที่สุดการทำรองเท้าก็ใช้วิธีการเย็บขึ้นรูป ซึ่งปัจจุบันมาตรฐานนี้บ่งบอกถึงความประณีตในการตัดเย็บรองเท้าเป็นต้นมา อุตสาหกรรมการผลิตต่างๆได้พัฒนาอย่างรวดเร็วทั้งเรื่องหนัง พลาสติก ยาง ผ้าสังเคราะห์ อุตสาหกรรมการผลิตถัก ทำให้การผลิตรองเท้าในรูปแบบหรือประเภทต่างๆเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคมีทั้งความก้าวหน้า ปัญหา และประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมไปพร้อมๆกัน

รองเท้าจึงเป็นเครื่องประกอบการแต่งกายที่มนุษย์นำมาใช้กับเท้า เพื่อป้องกันการเจ็บเท้าจากการเดินหรือการวิ่ง ซึ่งรองเท้ามีหลายประเภทตามวัสดุและประโยชน์การใช้งาน และเท้าก็ถือเป็นอวัยวะที่เป็นรากฐานของมนุษย์ คนเราใช้เท้าทุกวันในการ นั่ง เดิน ยืน วิ่ง กระโดด จะเห็นได้ว่าเท้าเป็นอวัยวะเล็กๆที่ถูกใช้งานอย่างหนัก แต่ในขณะที่เดียวกันเท้าเป็นอวัยวะที่มักถูกมองข้าม มนุษย์ไม่ค่อยสนใจดูแลเท้าตั้งแต่การทำความสะดวกสบายไปจนถึงการเลือกใช้รองเท้าที่เหมาะสม ดูจากลักษณะภายนอกอาจเห็นว่าเท้าเป็นเพียงอวัยวะเล็กๆ แต่ในความเป็นจริงแล้ว เมื่อนับจำนวนกระดูกเท้าทั้งสองข้างรวมกันจะพบว่า กระดูกเท้ามีจำนวนถึงหนึ่งในสี่ของจำนวนกระดูกทั่วร่างกาย กระดูกเล็กๆเหล่านี้ทำงานประสานกันอย่างหนักในแต่ละก้าวเดิน จากการวิเคราะห์วงจรการเดินและการวิ่งพบว่า จังหวะและการรับน้ำหนักของเท้านั้นแตกต่างกัน ดังนั้นจึงควรเลือกรองเท้าให้เหมาะสมกับประเภทของการใช้งาน เพื่อให้ได้ประโยชน์จากรองเท้าสูงสุด

2. ประเภทของรองเท้า

รองเท้าที่ทำการผลิตในประเทศสามารถแบ่งออกได้เป็น 5 ประเภทใหญ่ๆดังนี้
(วัชร ถิ่นธานี, 2538, หน้า 21)

2.1 รองเท้ากีฬา

รองเท้ากีฬาเป็นรองเท้าที่ออกแบบเพื่อใช้ในการกีฬาโดยเฉพาะ โดยให้มีคุณสมบัติพิเศษ เช่น การเกาะพื้น น้ำหนักเบา และรับแรงกระแทกได้ดี เป็นต้น รองเท้ากีฬาที่ผลิตในประเทศมักจะถูกออกแบบและกำหนดวัตถุดิบมาจากผู้ว่าจ้างในต่างประเทศ

2.2 รองเท้าหนัง

การผลิตรองเท้าหนังในประเทศในระยะแรก เป็นการผลิตเพื่อตอบสนองความต้องการภายในประเทศ ต่อมาได้มีการจัดตั้งโรงงานขนาดกลางขนาดใหญ่และผลิตเพื่อส่งออกมากขึ้น รองเท้าที่ผลิตมีตั้งแต่รองเท้าคุณภาพราคาถูก ถึงรองเท้าคุณภาพดีราคาแพง รองเท้าที่มีคุณภาพต่ำจะใช้หนังที่มีคุณภาพไม่ดีใช้พื้นยางหรือรองพื้นเป็นหนังเทียม ส่วนรองเท้าหนังที่มีคุณภาพสูง จะใช้หนังคุณภาพดีทำเป็นส่วนบนรองเท้าและพื้นรองเท้าที่ทำด้วยวัสดุอย่างดี

2.3 รองเท้ายางและพลาสติก

รองเท้ายางและพลาสติกเป็นรองเท้าอีกประเภทหนึ่งที่มีความนิยมทั้งจากตลาดภายในประเทศ และตลาดต่างประเทศ ทั้งนี้ เนื่องจากเป็นรองเท้าแฟชั่นที่มีสีสันสวยงามและราคาไม่แพง รองเท้าประเภทนี้ปัจจุบันมีการผลิตมากที่สุด ส่วนใหญ่จะผลิตเพื่อส่งออก

3.3 รองเท้าแตะ

รองเท้าแตะที่ผลิตมีหลายชนิด ได้แก่ รองเท้าแตะประเภทฟองน้ำ รองเท้าแตะビーチแซนด์ล (Beach Sandal) และรองเท้าแตะประเภทสวยงามหรือแฟชั่น

1) รองเท้าแตะประเภทฟองน้ำ

เป็นรองเท้าที่ส่วนบนทำจากยางธรรมชาติ หรือพลาสติก (PVC) ส่วนพื้นรองเท้าทำจากพลาสติก (EVA , PVC) ผสมกับยางหรือยางล่วน รองเท้าประเภทนี้ผลิตโดยโรงงานเล็กๆ เพื่อจำหน่ายในประเทศ สำหรับเพื่อส่งออกจะผลิตในโรงงานรองเท้าหลายๆประเภท และผลิตรองเท้าแตะฟองน้ำด้วย

2) รองเท้าビーチแซนด์ล (Beach Sandal)

รองเท้าที่มีลักษณะ คล้ายกับรองเท้าฟองน้ำ แตกต่างกันในวัสดุที่ใช้ที่มีคุณภาพดีกว่า ทำให้มีอายุการใช้งานที่นานและทนกว่ารองเท้าแตะฟองน้ำ รองเท้าชนิดนี้ส่วนบนมักจะทำด้วยวัสดุจำพวกผ้า หนังเทียมและไนลอน ส่วนพื้นรองเท้า มักจะเป็นยาง, พลาสติก (EVA) ผสมยางหรือพลาสติก (EVA) อย่างเดียว โดยปกติรองเท้าแตะビーチแซนด์ล จะมีลักษณะต่างๆ หลายแบบตามความต้องการของลูกค้าหรือตลาด จะผลิตโดยโรงงานขนาดใหญ่ซึ่งผลิตรองเท้าเพื่อส่งออกเป็นสำคัญ

3) รองเท้าแตะประเภทสวยงามหรือแฟชั่น

เป็นรองเท้าแตะที่มีการแต่ส่วนบนของรองเท้ามากกว่ารองเท้าชนิดอื่นๆ โดยส่วนมากจะใช้วัสดุประเภทสวยงาม เช่น หนังเทียมสีต่างๆ ผ้า เชือก ปอ และป่าน เป็นต้น ส่วนพื้น

รองเท้าจะทำด้วยพลาสติก (EVA) หรือพลาสติก (EVA) ผสมยาง รองเท้าประเภทนี้จะมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบให้ทันสมัยตลอดเวลา

4) รองเท้าอื่นๆ

นอกจากรองเท้าทั้งสี่ประเภทแล้ว ประเทศไทยยังผลิตรองเท้าประเภทอื่นๆ อีก เช่น รองเท้าที่ใช้ในอุตสาหกรรม รองเท้าที่ทำจากไม้คอร์ก และรองเท้าที่ทำจากเชือกสาน หรือเสื่อ เป็นต้น

3. กระบวนการผลิตรองเท้า

ในปัจจุบัน ประเทศไทยมีกรรมวิธีการผลิตรองเท้าที่สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ระบบ ใหญ่ๆ ดังนี้ (วัชร ถิ่นธานี, 2538, หน้า 41)

ระบบเย็น (Cold Cemented System) กรรมวิธีการผลิตระบบนี้บางที่เรียกว่า ระบบแห้ง (Dry Process) เป็นการผลิตรองเท้าโดยการนำส่วนบนรองเท้ามาติดกับพื้นรองเท้าที่ทาขาวเตรียมไว้ แล้วนำมาอัดกันด้วยเครื่องจักรอีกครั้งหนึ่ง รองเท้าที่ผลิตโดยใช้ระบบนี้ ได้แก่ รองเท้ากีฬา รองเท้าหนัง และรองเท้าแตะ

ระบบร้อน (Hot System or Vulcanization) กรรมวิธีการผลิตระบบนี้บางที่เรียกว่า ระบบเปียก (Wet Process) เป็นการผลิตรองเท้าโดยการนำเอาส่วนบนรองเท้ามาติดกับพื้นรองเท้า แล้วนำไปเข้าตู้อบความร้อนเพื่อหนึ่งให้ยางสุก จึงจะได้เป็นรองเท้าสำเร็จรูป รองเท้าที่ผลิตโดยใช้ระบบนี้ ได้แก่ รองเท้าผ้าใบ และรองเท้านักเรียนที่มีพื้นรองเท้าทำด้วยยาง

ระบบฉีด (Injection System) กรรมวิธีการผลิตระบบรองเท้านี้เป็นการทำรองเท้าโดยการนำส่วนบนรองเท้าเข้าหุ่นแล้วฉีดพื้นรองเท้าติดกับส่วนบนของรองเท้า พื้นรองเท้าอาจจะเป็นพลาสติก (PVC, PU) หรือยางสังเคราะห์ รองเท้าที่ใช้ระบบการผลิตแบบนี้ ได้แก่ รองเท้านักเรียนที่ทำจากพลาสติก รองเท้าแตะชนิดกันน้ำ และรองเท้ากีฬาบางประเภท

ระบบเย็บมือ (Hand Stitched System) กรรมวิธีการผลิตระบบนี้เป็นการผลิตรองเท้าโดยการนำส่วนบนรองเท้ามาเย็บติดกับพื้นรองเท้าด้วยมือ ส่วนใหญ่ยังคงใช้ความชำนาญของคนเป็นหลักหรือเรียกว่า ช่างฝีมือตัดรองเท้า รองเท้าที่ใช้ระบบนี้ ได้แก่ รองเท้าแตะ และรองเท้าหนัง

4. อุตสาหกรรมรองเท้าในประเทศไทย

อุตสาหกรรมรองเท้าของไทยร้อยละ 90 เป็นผู้ประกอบการขนาดเล็กหรือเรียกว่า อุตสาหกรรมในครัวเรือน ที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 10 เป็นผู้ประกอบการขนาดกลาง มีกำลังการผลิตประมาณ 500,000 คู่ต่อปี ปัจจุบันปริมาณการผลิตรองเท้าในประเทศไทยทั้งหมดมีประมาณ 480 ล้านคู่หรือประมาณร้อยละ 4 ของปริมาณการผลิตรองเท้าของโลก แบ่งออกเป็นกำลังการผลิตของผู้ผลิตขนาดเล็ก 210 ล้านคู่ (ร้อยละ 43.75) ขนาดกลาง 170 ล้านคู่ (ร้อยละ 35.42) และขนาดใหญ่ 100 ล้านคู่ (ร้อยละ 20.83) ลักษณะการผลิตรองเท้าในประเทศไทย มีทั้งการผลิตเพื่อจัดจำหน่ายภายในประเทศและเพื่อการส่งออก การผลิตเพื่อจำหน่ายภายในประเทศจะมีวิธีการผลิตที่ไม่ยุ่งยาก

และวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตจะใช้วัตถุดิบที่จัดหาได้ภายในประเทศ สำหรับการผลิตเพื่อการส่งออก อุตสาหกรรมรองเท้าเป็นอุตสาหกรรมส่งออกที่สำคัญของไทย โดยแม้ว่าจะคิดเป็นเพียงร้อยละ 1-2 ของ GDP (Gross Domestic Product) ของประเทศ แต่ก็สร้างรายได้ให้กับผู้ประกอบการและสร้างงานได้สูงถึงราว 200,000 ตำแหน่งต่อปี สถานภาพปัจจุบันของอุตสาหกรรมรองเท้าในประเทศไทย คือ เป็นประกอบการที่เน้นการรับจ้างการผลิตในรูปแบบ OEM (Original Equipment Manufacturer) และเน้นการผลิตตามคำสั่งซื้อเพื่อส่งออกไปต่างประเทศในตราสินค้าของผู้สั่งผลิต มากกว่าที่จะเป็นการส่งออกในตราสินค้าของไทย และเมื่อพิจารณาการส่งออกรองเท้า ประเทศไทยมี อันดับการส่งออกรองเท้าในตลาดโลกสูงติด 1 ใน 10 มาโดยตลอด เนื่องจากประเทศไทยมีการพัฒนา มาจากอุตสาหกรรมภายในครัวเรือนจนสามารถเริ่มผลิตเพื่อการส่งออกได้ การผลิตรองเท้าเป็น อุตสาหกรรมที่เน้นการใช้แรงงาน (Labor Intensive) ซึ่งเป็นเช่นเดียวกับลักษณะทั่วไปของ กระบวนการผลิตรองเท้าในประเทศอื่น ในปัจจุบันนี้อุตสาหกรรมการผลิตรองเท้าในประเทศไทย ส่วนมากจะนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศ และเป็นอุตสาหกรรมที่เน้นการผลิตเพื่อการส่งออก ผู้ประกอบการส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 85 กว่า 1,000 โรงงานตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพและปริมณฑล ส่วนมากเป็นผู้ประกอบการรายใหญ่ มีบทบาทเป็นผู้รับจ้างผลิตที่รับคำสั่งซื้อจากบริษัทรองเท้าราย ใหญ่ระดับโลก มักมีกำลังการผลิตสูงและได้รับการสนับสนุนการลงทุนทางเทคโนโลยีจากบริษัทคู่ค้า หรือบริษัทใหญ่ในต่างประเทศ โดยผู้ประกอบการของอุตสาหกรรมรองเท้าในประเทศไทย สามารถ แบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

ผู้ผลิตรองเท้ากีฬา ผู้ประกอบการในกลุ่มนี้ส่วนมากจะเป็นผู้ประกอบการที่ได้รับการ ว่าจ้างให้เป็น OEM (Original Equipment Manufacturer) เพื่อผลิตรองเท้ากีฬาให้กับบริษัทชั้นนำ ในตลาดโลกด้วยตราสินค้ายี่ห้อต่างๆ เช่น Nike, Adidas, Reebok เป็นต้น มักจะเป็นผู้ประกอบการ ขนาดกลางหรือใหญ่ เน้นการผลิตเพื่อการส่งออกเป็นหลัก ซึ่งมียอดสั่งซื้อที่แน่นอน ช่วยให้สามารถวางแผนการผลิตได้อย่างเหมาะสมและเป็นแรงจูงใจให้พัฒนาการผลิตอย่างทันสมัย ได้คุณภาพสูง ตามที่ลูกค้าต้องการ อีกทั้งยังได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากคู่ค้าต่างประเทศด้วย ผู้ประกอบการ กลุ่มนี้จะมีกำลังการผลิตอีกส่วนหนึ่ง ซึ่งจะใช้ตราสินค้าของตัวเองและจำหน่ายภายในประเทศโดยมี เทคโนโลยีทางการผลิตที่ก้าวหน้า สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีการผลิตขั้นสูงในระดับมาตรฐานสากลได้ สะดวกกว่า โดยผ่านมาทางบริษัทผู้ว่าจ้างผลิต ส่งผลให้คุณภาพของสินค้าได้มาตรฐานสากล

ผู้ผลิตรองเท้าหนัง ยาง พลาสติก รองเท้าแตะ และรองเท้าประเภทอื่น ๆ ผู้ประกอบการ กลุ่มนี้ส่วนมากจะเป็นผู้ประกอบการ SME (Small and Medium Enterprises) มีตราสินค้าเป็นของตนเอง ส่วนมากจะผลิตเพื่อการจัดจำหน่ายภายในประเทศ และมีงบประมาณในการลงทุนค่อนข้าง จำกัด ไม่มีเครื่องมือและเทคโนโลยีที่ทันสมัยนัก มีเครื่องจักรที่มีอายุการใช้งานมายาวนาน

4.1 การวิเคราะห์ SWOT ของอุตสาหกรรมรองเท้าในไทย ซึ่งสถาบันและหน่วยงานต่างๆ ได้เคยดำเนินการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของอุตสาหกรรมรองเท้าไว้ สามารถสรุปได้ ดังนี้ (อุตสาหกรรมรองเท้าไทย, 2550 อ้างอิงใน ทรวงยศ บัวสำลี, 2555)

4.1.1 จุดแข็ง

- 1) ประเทศไทยมีแรงงานที่มีทักษะและความชำนาญ สามารถพัฒนาฝีมือแรงงานเพื่อผลิตสินค้าใหม่ๆ ได้โดยใช้ระยะเวลาการเรียนรู้ไม่นานนัก
- 2) มีวัฒนธรรมท้องถิ่นที่สามารถใช้เป็นจุดขายในสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การประยุกต์ใช้
- 3) ผู้ประกอบการของไทยได้รับการยอมรับ และความน่าเชื่อถือในด้านการค้าระหว่างประเทศ
- 4) ประเทศไทยเปิดรับการลงทุนอย่างกว้างขวาง ประกอบกับทำเลที่ตั้งของประเทศไทยดี สามารถเชื่อมโยงกับประเทศต่างๆ ได้เป็นอย่างดี
- 5) มีระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่สนับสนุนการผลิตในประเทศ สามารถส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศไทยได้อย่างต่อเนื่อง

4.1.2 จุดอ่อน

- 1) ประเทศไทยขาดวัตถุดิบในการผลิตรองเท้าที่หลากหลาย และวัตถุดิบในประเทศก็ไม่ได้มีคุณภาพสูงตามความต้องการของการผลิตเพื่อการส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศ
- 2) โครงสร้างอัตราภาษีนำเข้าวัตถุดิบค่อนข้างสูง
- 3) ขาดการสนับสนุนทางด้านวงเงินสินเชื่อสำหรับการปรับปรุงการดำเนินการ โดยเฉพาะผู้ประกอบการขนาดเล็กที่มีความจำเป็นต้องปรับปรุงกระบวนการผลิตและเครื่องจักรให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพสูงขึ้น
- 4) ผู้ผลิตส่วนมากดำเนินการผลิตตามคำสั่งซื้อ ขาดแรงจูงใจในการพัฒนาการผลิตของตนเอง
- 5) ขาดการพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องที่ช่วยทำให้เกิดการเชื่อมโยงทางอุตสาหกรรมอย่างครบวงจร ทำให้ยังจำเป็นต้องสั่งวัตถุดิบนำเข้าจากต่างประเทศที่มีคุณภาพสูง
- 6) สินค้าส่งออกจากประเทศไทยส่วนมากเป็นสินค้าคุณภาพปานกลางถึงต่ำ
- 7) ขาดการดำเนินการวิจัยและพัฒนาตลาดสินค้าให้ตอบสนองความต้องการของตลาดอย่างหลากหลาย

4.1.3 โอกาส

- 1) สินค้าไทยเป็นที่รู้จัก ทำให้สามารถขยายตลาดได้ง่าย
- 2) มีโอกาสในการเจาะตลาดใหม่ได้มากขึ้น

- 3) มีแนวทางการริเริ่มความร่วมมือจากภาครัฐและเอกชน เพื่อดำเนินการสร้างหน่วยงานที่จะเป็นเจ้าภาพในการพัฒนาอุตสาหกรรมต่อไป
- 4) ฐานการผลิตในประเทศสามารถปรับเปลี่ยนให้มีต้นทุนที่ต่ำลงได้
- 5) ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย ผู้ประกอบการและภาครัฐสามารถที่จะติดตามสถานการณ์อุตสาหกรรมได้อย่างทันที่

4.1.4 อุปสรรค

- 1) การเจาะตลาดต่างประเทศยังมีการกีดกันทางการค้าทั้งด้านภาษีและด้านที่ไม่ใช่ภาษี
- 2) ตลาดในประเทศไทยไม่ได้มีความต้องการที่มีความแตกต่างหลากหลายและสลับซับซ้อนมากนัก ทำให้การพัฒนาอุตสาหกรรมขาดแรงจูงใจที่สำคัญ
- 3) ตลาดต่างประเทศเริ่มให้ความสำคัญกับการตรวจสอบด้านอื่นๆมากขึ้น เช่น การตรวจสอบ CSR (Corporate Social Responsibility) ซึ่งผู้ประกอบการในประเทศไทยยังไม่สามารถปรับตัวได้ทัน

5. พฤติกรรมของผู้บริโภค

การตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคมีความสำคัญต่อความพอใจของผู้บริโภคที่ได้รับ เพราะการตัดสินใจแต่ละครั้งที่เกิดขึ้น หมายถึง การยอมรับในร้านใดร้านหนึ่ง หรือตราสินค้าใดสินค้าหนึ่ง ดังนั้น การตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคที่มีประสิทธิภาพจึงเป็นหัวใจสำคัญของพฤติกรรมผู้บริโภค เราสามารถศึกษาถึงรายละเอียดของกระบวนการตัดสินใจของผู้บริโภคได้ ทำให้เราเห็นและเข้าใจถึงการซื้อหรือไม่ซื้อของผู้บริโภคว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร ข้อมูลนี้จึงเป็นเรื่องต่างๆที่ช่วยพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริโภค ตลอดจนขั้นตอนต่างๆในกระบวนการตัดสินใจของผู้บริโภค

สำหรับการตัดสินใจของผู้บริโภค (The Consumer's Dilemma) ผู้บริโภคต้องเผชิญกับการตัดสินใจอย่างจริงจังในตลาด โดยผู้บริโภคจะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจปัญหา 2 ประการ ระหว่างที่ต้องตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์และร้านค้าที่ต้องตัดสินใจซื้อกับการไม่มีความสามารถที่จะตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นจะเห็นได้ว่า มีเหตุผลมากมายที่ทำให้ผู้บริโภคยุ่งยากหรือลำบากในการตัดสินใจให้มีประสิทธิภาพได้ คือ มีความปรารถนาอยากได้มากมายเกินไป ขาดเงินทุน มีข้อมูลไม่เพียงพอ มีเวลาไม่เพียงพอและการฝึกอบรมที่ไม่ดี ผู้บริโภคต้องตัดสินใจหลายอย่างในตลาด การตัดสินใจบางอย่างก็มีความซับซ้อนมาก ในขณะที่เราไม่สามารถจะรู้ถึงการตัดสินใจของผู้บริโภคทั้งหมดได้ จึงจำเป็นต้องจำแนกประเภทการตัดสินใจของผู้บริโภคที่มักเกิดขึ้นบ่อยออกเป็นกลุ่มๆ เพื่อประโยชน์ในการศึกษาและเข้าใจพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เกี่ยวกับการตัดสินใจได้ดียิ่งขึ้น ในที่นี้เราสามารถจำแนกประเภทการตัดสินใจของผู้บริโภคได้ตามเกณฑ์ต่างๆ 5 เกณฑ์ คือ ตามลักษณะการตัดสินใจ ตามประเภทการตัดสินใจของบุคคลกับของครัวเรือน ตามประเภทการตัดสินใจที่เกี่ยวกับ

ผลิตภัณฑ์และร้านค้า ตามประเภทสภาวะของการตัดสินใจ และตามความเกี่ยวพันของประเภทการตัดสินใจ ซึ่งการตัดสินใจซื้อ (Purchase Decision) เป็นขั้นตอนที่ผู้บริโภคพร้อมจะกระทำการตัดสินใจสำหรับทางเลือกที่ได้กำหนดไว้แล้วจากทางเลือกต่างๆ โดยทางเลือกที่จะกระทำถือว่าเป็นทางเลือกที่ดีที่สุดสำหรับการแก้ไขปัญหาที่ สิ่งที่เกิดขึ้นในขั้นตอนนี้คือ ความตั้งใจที่จะกระทำการซื้อสินค้าใดสินค้านั้น หรือตราใดตราหนึ่ง ความตั้งใจว่าจะซื้อจำเป็นจะต้องก่อให้เกิดการซื้อเสมอไป เพราะยังมีปัจจัยอื่นๆที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจว่าจะซื้อดีหรือไม่ รวมทั้งสภาพความพร้อมที่จะนำไปสู่การตัดสินใจซื้อ ดังนั้นการตัดสินใจซื้อจะเกิดขึ้นหรือไม่จึงขึ้นอยู่กับ 3 สิ่งนี้ ได้แก่

5.1 ความตั้งใจซื้อ (Purchase Intention) เป็นช่วงที่ผู้บริโภคพร้อมที่จะเลือกทางเลือกใดก็ตามที่ดีที่สุดที่สอดคล้องกับการแก้ไขปัญหาของตัวผู้บริโภคเอง ความตั้งใจซื้อเป็นเพียงโอกาสที่เกิดจากการซื้อจริงเท่านั้น การซื้อสินค้าของผู้บริโภคไม่ได้ซื้อตัวสินค้าอย่างเดียวหากแต่เป็นการซื้อผลประโยชน์ที่ได้รับจากการซื้อสินค้านั้นด้วย ดังนั้นการตั้งใจซื้อจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะนำไปสู่การซื้อจริง โดยการพิจารณาข้อดีของตราสินค้า คุณภาพ และผลประโยชน์ทั้งหมดของสินค้า เพื่อเปรียบเทียบและสรุปเป็นทางเลือกที่สอดคล้องกับความต้องการที่เกิดขึ้น

5.2 สถานการณ์ในขณะที่ตัดสินใจ (Situational Influences) คือ ปัจจัยทั้งหลาย โดยเฉพาะทางเลือกในแง่เวลาและสถานที่ที่เกิดจากการสังเกต ไม่ได้เกิดจากความรู้ของบุคคล แต่เกิดจากตัวกระตุ้นที่เป็นทางเลือกที่มีผลต่อพฤติกรรมในปัจจุบัน การเลือกสินค้าหรือตราสินค้าเป็นช่วงของการพิจารณาสถานการณ์ในการตัดสินใจซื้อ โดยแบ่งออกเป็น 5 ประการคือ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ลักษณะของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การซื้อประกอบด้วยสิ่งแวดล้อมทางสังคม เงื่อนไขการซื้อต่างๆที่เกี่ยวข้องกับเวลา การตั้งใจไปเดินซื้อหรือต้องการซื้อ และการขึ้นอยู่กับสภาพของอารมณ์ เงิน รวมถึงสภาพความพร้อมทางร่างกาย

5.3 ระยะเวลาที่ใช้ในการตัดสินใจ (Decision Time) คือ เรื่องของเวลาที่จะใช้ไปกับการตัดสินใจเป็นสิ่งสุดท้าย การเลือกซื้อสินค้าอาจใช้เวลาเป็นปีหรือตัดสินใจเลือกซื้ออย่างฉับพลันก็ได้ ปกติระยะเวลาที่ใช้จะพิจารณาปัจจัยเช่นเดียวกับการแสวงหาข้อมูล

สำหรับขั้นตอนในกระบวนการตัดสินใจของผู้บริโภค (Steps in Consumer Decision Process) ผู้บริโภคเป็นผู้ที่มีความคิด มีการกระทำ และการตัดสินใจถือว่าเป็นกิจกรรมปกติของผู้บริโภค ผู้บริโภคทำการแก้ไขปัญหาตามลำดับเหตุการณ์ แต่ว่าในแต่ละขั้นตอนนั้นจะเป็นการพยายามทำเพื่อที่ต้องการลดความเสี่ยง ผู้บริโภคอาจมีการใช้ลำดับขั้นตอนการตัดสินใจที่จะให้ได้รับผลตอบแทนสูงสุด การซื้อแบบเป็นนิสัย การซื้อแบบฉับพลัน หรือการตัดสินใจที่มุ่งเน้นสังคมและอื่นๆ เป็นต้น ที่อาจทำให้ต้องปรับปรุงขั้นตอนการตัดสินใจ หรือทำให้ขั้นตอนในการตัดสินใจสั้นลงได้ และในการวิเคราะห์ขั้นสุดท้ายไม่มีอะไรที่จะดีไปกว่าการที่ผู้บริโภคสามารถกระทำการตัดสินใจได้โดย

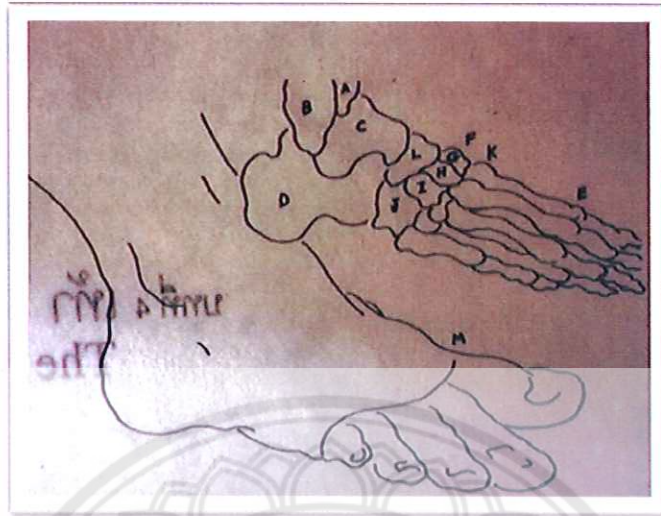
การค้นพบทางออกของปัญหาที่เป็นที่ยอมรับได้สำหรับพฤติกรรมการณ์ซื้อที่ซับซ้อนของบุคคล โดยรายละเอียดของขั้นตอนต่างๆ ในกระบวนการตัดสินใจมี ดังนี้

- 1) การเล็งเห็นปัญหาและการตระหนักถึงความต้องการ (Problem Recognition)
- 2) การเกิดขึ้นของปัญหาผู้บริโภค (How Consumer Problem can arise)

โดยปัจจัยที่ต้องพิจารณาในการเลือกแหล่งข้อมูล (Determinants of Source Selection) ประกอบไปด้วย 6 ประการ ได้แก่ ประเภทของผลิตภัณฑ์ ลักษณะของผลิตภัณฑ์ อายุของผลิตภัณฑ์ ความมั่นใจที่มีต่อแหล่งข้อมูล การเป็นประโยชน์ของข้อมูล และประสบการณ์ที่มีมาก่อน เมื่อมีการตัดสินใจซื้อ (Purchase Decision) เป็นขั้นตอนที่ผู้บริโภคพร้อมจะกระทำการตัดสินใจสำหรับทางเลือกที่ได้กำหนดไว้แล้วจากทางเลือกต่างๆ โดยทางเลือกที่จะกระทำถือว่าเป็นทางเลือกที่ดีที่สุดสำหรับการแก้ไขปัญหา ดังนั้น การตัดสินใจซื้อจะเกิดขึ้นหรือไม่จึงขึ้นอยู่กับความตั้งใจซื้อ สถานการณ์ในขณะที่ตัดสินใจและระยะเวลาที่ใช้สำหรับตัดสินใจ หลังจากนั้นการประเมินผลหลังการซื้อ (Post Purchase Assessment) เป็นขั้นตอนที่ผู้บริโภคจะประเมินผลการตัดสินใจมีประสิทธิภาพเป็นที่พอใจหรือไม่ อันจะนำไปสู่การตัดสินใจครั้งต่อไปในอนาคต ฉะนั้น กระบวนการตัดสินใจของผู้บริโภคจึงไม่ได้สิ้นสุดลง เมื่อมีการกระทำการซื้อเกิดขึ้น สิ่งสำคัญอันหนึ่งของขั้นตอนนี้คือ สถานะความกังวลหลังการซื้อ (Post Cognitive Dissonance) ซึ่งมีทฤษฎีที่ว่าความกังวลหลังการซื้อ (Dissonance Theory) ได้อธิบายพฤติกรรมที่เกิดขึ้นหลังการซื้อ โดยทฤษฎีนี้มีความคิดเห็นว่า ผู้บริโภคต้องเผชิญกับความจำเป็นในการรวบรวมข้อมูลและการประมวลผลที่เกี่ยวกับทางเลือกต่างๆ อันนำไปสู่การยอมรับทางเลือกใดทางเลือกหนึ่ง ความกังวลดังกล่าวเป็นความรู้สึกไม่สบายทางจิตใจที่ผู้บริโภคพยายามจะบรรเทา ถ้าประสบการณ์ของผู้บริโภคที่มีเกี่ยวกับสินค้าเป็นที่พอใจ การลดความกังวลหลังการซื้อของผู้บริโภคก็ควรนำไปสู่ความชอบในตราสินค้าดังกล่าวของสินค้า และนำไปสู่การกลับมาซื้อซ้ำอีกครั้งของผู้บริโภค

6. ข้อมูลเกี่ยวกับเท้า จุดโครงสร้างเท้า (นิเวศ หนนนท์, 2533, หน้า72)

6.1 จุดโครงสร้างเท้าด้านข้าง

ภาพ2:เท้าด้านหน้า

ที่มา:หนังสือบทเรียนกายวิภาคศิลป์เอก

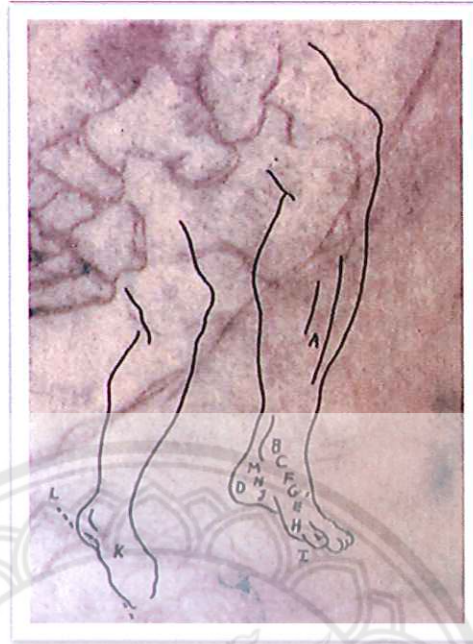
เป็นที่เชื่อกันว่าวิวัฒนาการสำคัญครั้งหลังสุดเกี่ยวกับเท้ามนุษย์ เกิดขึ้นระหว่างวงเวลา 10-20 ล้านปีล่วงมาแล้วในทวีปเอเชียและแอฟริกาคือการที่เท้ามนุษย์เกิดแนวโค้งตรงกลางใต้ฝ่าเท้า เพื่อสมรรถนะในการยึดหยุ่น และรับน้ำหนักเนื่องจากการเดินบนสองขาเท่านั้น

โครงสร้างของกระดูกหน้าแข้ง (A) และกระดูกน่อง (B) วางอยู่บนกระดูกข้อเท้า Talus (C) ซึ่งเป็นกระดูกหลักยอดสุดของโค้งฝ่าเท้าในแนวตามยาว (longitudinal) โดยมีกระดูกสันเท้า Calcaneus (D) เป็นฐานทางหนึ่ง และปลายด้านล่างของกระดูกฝ่าเท้าทั้ง 5 เป็นฐานทางหนึ่ง

โค้งแนวขวาง (Transverse arch) (F) เกิดขึ้นจากการเรียงตัวของกระดูกข้อเท้าเล็กๆ คือกระดูกรูปลิ้มชั้นที่ 1 (G) ชั้นที่ 2 (H) และชั้นที่ 3 (I) กระดูกลูกบาศก์ Cuboid (J) และปลายบนของกระดูกฝ่าเท้าทั้ง 5 กระดูกข้อเท้า Talus (C) กระดูกรูปเรือ Navicular (L) กระดูกรูปลิ้ม 3 ชั้น (G-I) และกระดูกฝ่าเท้ารวมทั้งนิ้วเท้า 3 นิ้วแรก รวมกันเป็นบริเวณที่เรียกกันว่า ระบบข้อเท้า (Ankle system)

ส่วนบริเวณที่แบกว่า แข็งที่ต่ำกว่าเรียกว่า ระบบสันเท้า (Heel system) ประกอบด้วยกระดูกสันเท้า (D) กระดูกรูปลูกบาศก์ (J) กระดูกฝ่าเท้าและกระดูกนิ้วเท้าของ 2 นิ้วเท้าหลัง ส่วนนี้รับน้ำหนักและกดยึดพื้นในขณะที่นิ้วข้อเท้าช่วยในการเคลื่อนไหวและยึดหยุ่นให้คล่องแคล่ว

6.2 จุดโครงสร้าง ด้านใน

ภาพ3:เท้าด้านใน

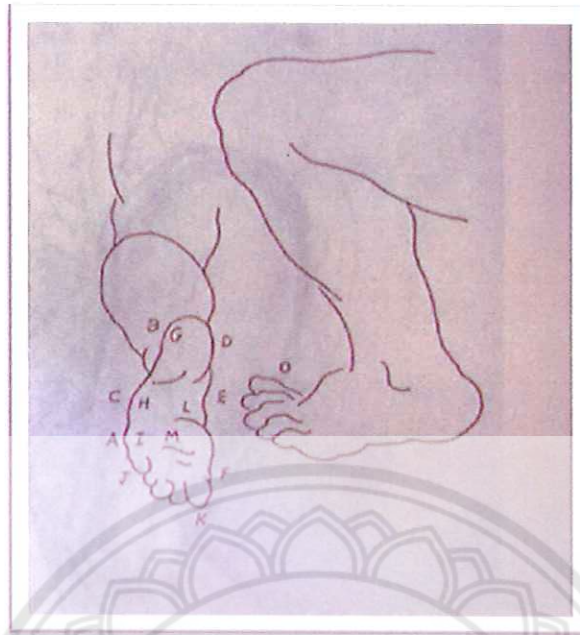
ที่มา:หนังสือบทเรียนกายวิภาคศิลป์เอก

ตาตุ่มในหรือปลายด้านล่างของกระดูกหน้าแข้ง (B) วางแนวกระชับอยู่กับกระดูกข้อเท้า Talus (C) กระดูกสันเท้า Calcaneus (D) เป็นฐานรับน้ำหนักที่สันเท้าด้านหลัง กระดูกฝ่าเท้า (E) กระดูกข้อเท้า(F) ประกอบกันเป็นวงโค้งรับน้ำหนักทางด้านหน้า วงโค้งหลังเท้า(G) นี้ทำให้หลังเท้ามีความนูนเด่นขึ้นมา

เท้าแบนราบและกว้างขึ้นบริเวณนิ้วเท้า ช่วงกว้างที่สุดอยู่ตรงปลายล่างของกระดูกฝ่าเท้าของนิ้วหัวแม่เท้า (H) ได้ความโค้งของอุ้งฝ่าเท้าทางด้านหลัง กล้ามเนื้อสำคัญของบริเวณนี้คือ กล้ามเนื้อกลางนิ้วหัวแม่เท้า : Abductor hallucis (G) ซึ่งแล่นจากกระดูกสันเท้าผ่านแนวโค้งอุ้งเท้า ไปสู่นิ้วหัวแม่เท้า

6.3 จุดโครงสร้าง ด้านฝ่าเท้า

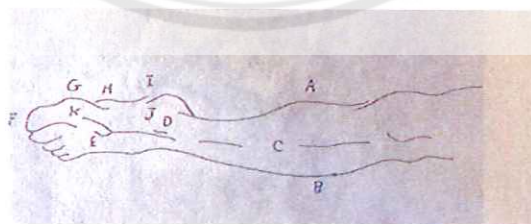
ภาพ 4:ฝ่าเท้า

ที่มา:หนังสือบทเรียนกายวิภาคศิลป์เอก

เมื่อเดินน้ำหนักจะกระจายไปทั่วเท้า โดยเดินทางเป็นระบบไปตามจุดต่างๆ เมื่อสัมผัสที่ขอบพื้นที่ขอบนอก (G) น้ำหนักของลำตัวจะเคลื่อนที่ไปตามขอบนอกผ่านฐาน (H) และหัว (I) กระดูกฝ่าเท้าของนิ้วก้อย ต่อไปสู่นิ้วก้อย (J) ตามลำดับไปสู่นิ้วหัวแม่เท้า (K)

ฝ่าเท้าถูกหุ้มด้วยเบาะไขมันช่วยป้องกันกล้ามเนื้อ 4 ชั้น ซึ่งทำหน้าที่หด งอ กาง หุบ และตรงเท้าให้อยู่กับที่ ใต้ผิวหนังลงไปจะมีเอ็นยึด (Ligament) สายยาวทำหน้าที่เป็นทั้งตัวมัดประสาทและตัวยึดหยุ่นให้แก่โค้งงอเท้า

6.4 การงอและเหยียดเท้า

ภาพ 5:การงอและการเหยียดเท้า

ที่มา:หนังสือบทเรียนกายวิภาคศิลป์เอก

การเหยียดเท้าหรือการงอฝ่าเท้าเกิดขึ้นตรงบริเวณข้อเท้า จากกล้ามเนื้อองด้านหลัง หดตัว เสริมแรงด้วยกล้ามเนื้อองด้านข้าง ทำให้สันเท้าถูกดึงตัวสูงขึ้น ด้านหลังเท้าจึงถูกหย่อนตัวลงล่างหรือเหยียดลง

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผ้าทอพื้นบ้านของไทย

1. ผ้าทอพื้นบ้านของไทยตามบริบทของวัฒนธรรม (สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ, 2554, หน้า40)

ผ้าทอพื้นบ้านไทย ภูมิปัญญาอันทรงคุณค่าที่เกิดจากการสร้างสรรค์ ประดิษฐ์คิดค้นของช่างทอไทย เป็นศาสตร์และศิลป์ที่สืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น จากบรรพบุรุษสู่ลูกหลานมานับร้อยๆปี ความวิจิตรบรรจง และลวดลายที่เกิดบนผืนผ้าสะท้อนถึงคติความเชื่อวัฒนธรรมการดำเนินชีวิตและความเป็นมาในอดีต การโยกย้ายถิ่นฐาน โครงสร้างทางสังคม ของผู้คนในแต่ละรุ่นได้เป็นอย่างดี

ลวดลายบนผืนผ้าในภูมิภาคต่างๆ มีรูปแบบแตกต่างกันไปตามนิยมของแต่ละท้องถิ่น อีกทั้งลวดลายที่สร้างขึ้นมาจากจินตนาการและแรงบันดาลใจจากสิ่งรอบตัว ความเชื่อวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มชนด้วย ลวดลายบนผืนผ้ามักเรียกชื่อตามที่มาของลวดลาย

ปัจจุบันการทอผ้าพื้นบ้านของไทย ในหลายท้องถิ่นยังคงรักษารูปแบบอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนไว้อย่างเหนียวแน่น โดยเฉพาะในชุมชนที่มีเชื้อชาติพันธุ์บางกลุ่มที่มีการกระจายตัวอยู่ในภาคต่างๆ ของประเทศไทย ศิลปะการทอผ้าของกลุ่มชนเหล่านี้จึงนับว่าเป็นเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่มอยู่จนถึงทุกวันนี้

2. การทอผ้าในภาคเหนือ (สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ, 2554, หน้า42)

การทอผ้าในภาคเหนือไทยหรือล้านนา คือ แถบในจังหวัดเชียงราย พะเยา ลำพูน ลำปาง แพร่ น่าน เชียงใหม่ และ แม่ฮ่องสอน โดยเป็นกลุ่มชนดั้งเดิมของล้านนาไทย ได้แก่ กลุ่มชาวไทยโยนกหรือไทยวน และกลุ่มชาวไทยลื้อ ซึ่งได้มีการตั้งถิ่นฐานอยู่ในบริเวณที่ภูเขาและมีทางน้ำไหลผ่าน อีกทั้งมีความเชื่อ วัฒนธรรม ที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง โดยเฉพาะการทอผ้าตีนจก ผ้าขิดและผ้าที่ใช้เทคนิคเกาะ เป็นต้น ซึ่งผู้หญิงไทยวนและไทลื้อยังคงรักษาวัฒนธรรมการทอผ้าในรูปแบบและลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์สืบทอดกันมาจนปัจจุบัน

บริเวณภาคเหนือของไทยเชื่อกันว่า เป็นที่อยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ มาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ จนถึงราวปี พ.ศ. 1600 กลุ่มไทยวน ไทลื้อและลาว ได้เข้ามาตั้งถิ่นฐาน โดยเข้าเป็นกลุ่มเล็กๆ แล้วขยายตัวขึ้นตามลำดับโดยชาวไทยวน (หรือโยนก ซึ่งปัจจุบันเรียกตนว่า คนเมือง)

ผ้าทอพื้นบ้านมีเอกลักษณ์และความโดดเด่นของภาคเหนือคือ ผ้าทอของชาวไทลื้อ และผ้าทอของชาวไทยวน ได้แก่ เครื่องนุ่งห่ม เครื่องนอนและเครื่องบูชาพิธีกรรมต่างๆ ตามคติความเชื่อ โดยเฉพาะ ผ้าซิ่น ซึ่งเป็นเครื่องแต่งกายที่แพร่หลายในแทบทุกกลุ่มของผู้หญิงภาคเหนือ รูปแบบผ้าซิ่นอาจจะมีความแตกต่างกันตามคตินิยมของแต่ละกลุ่มชน แต่ส่วนประกอบของซิ่นมีความคล้ายคลึงกันประกอบด้วย 3 ส่วนคือ หัวซิ่น ตัวซิ่น และตีนซิ่น

2.1 หัวซิ่น เป็นส่วนบนสุดของซิ่น อยู่ติดกับเอว นิยมใช้ผ้าพื้นสีขาว สีแดง หรือดำ ต่อกับตัวซิ่นเพื่อให้ได้ความยาวที่เหมาะสมกับผู้นุ่งและช่วยให้ใช้งานได้คงทน เพราะส่วนนี้จะเป็นส่วนช่วย

พกดต้องขมวดเก็บที่เอว ซึ่งชาวบ้านสมัยก่อนจะใช้ผ้าส่วนนี้ในการใช้งานต่างๆ เช่น เป็นผ้าเช็ดมือ ผ้าเช็ดหน้าเด็ก เป็นต้น เมื่อผ้าส่วนนี้สกปรก หรือเสียหายก็สามารถเปลี่ยนใหม่ได้

2.2 ตัวซิ่น เป็นส่วนกลางของซิ่น กว้างตามความยาวของพืม ทำให้ลายผ้าขวางตาม ลำตัว มักทอเป็นริ้วๆ มีสีต่างๆกัน เช่น ริ้วเหลืองพื้นดำ หรือทอหยกเป็นตาสี่เหลี่ยมหรือทอเป็นลาย เล็กๆ

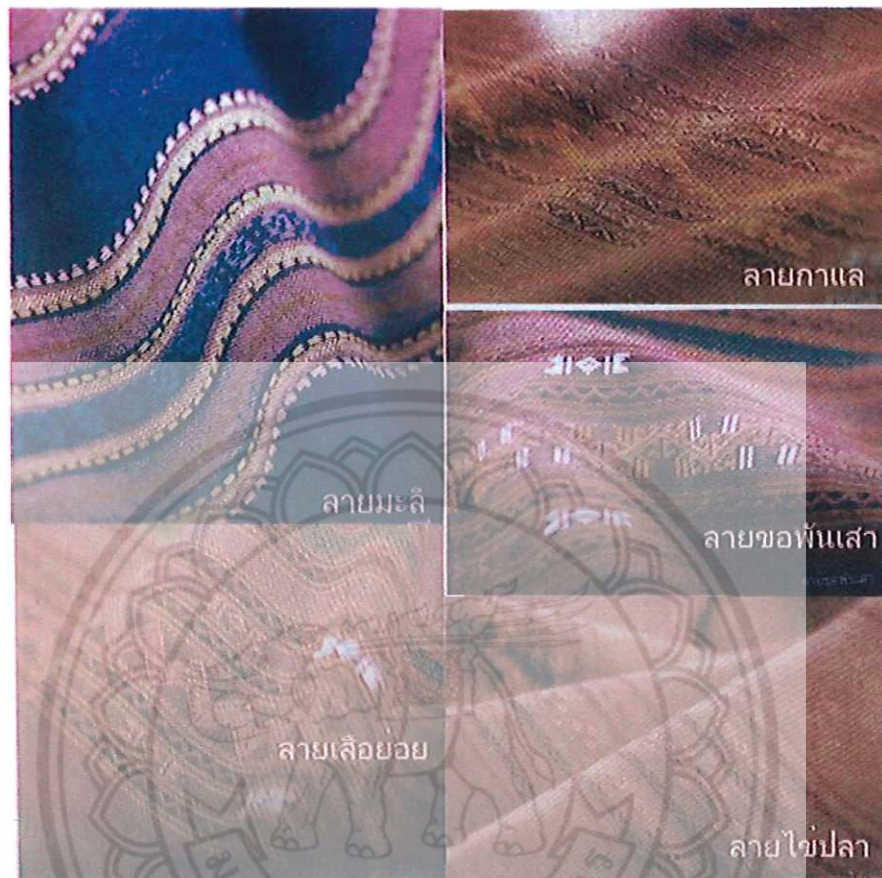
2.3 ตีนซิ่น เป็นส่วนล่างสุดของซิ่นอาจจะเป็นสีแดง สีดำ หรือทอลายจก เรียกว่า “ซิ่น ตีนจก”

3. ผ้าจกเมื่อเชียงแสน จังหวัดเชียงราย (สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ, 2554, หน้า44)

การทอผ้าพื้นเมืองของจังหวัดเชียงรายมีรูปแบบที่หลากหลาย โดยเฉพาะลวดลายท่ามารถบ่งบอกถึงเอกลักษณ์ได้ว่าเป็นของชนกลุ่มใด ผ้าทอส่วนใหญ่จะเป็นของชาวไทลื้อ ซึ่งทอจากใยฝ้าย และเทคนิคการขีดและการจก

ผ้าที่มีชื่อเสียงของจังหวัดเชียงราย คือ ผ้าจกเมืองเชียงแสน มีวัฒนธรรมการทอผ้าแบบ ไทลื้อ ลวดลายผ้าจกของชาวไทลื้อซึ่งเป็นเอกลักษณ์ เช่น ดอกหมากสาม ลายดอกจัน ลายกะบี (แมลงปอ)ลายกระรอก ลายช้าง ลายม้า ลายนก ลายนาค ลายโคม ลายดอกแก้ว เป็นต้น นอกจากนี้ ลักษณะที่โดดเด่นของผ้าทอพื้นเมืองลวดลายเชียงแสน คือ ลวดลายการทอที่มีการจรดลวดลายไม่เหมือนใคร ลวดลายดั้งเดิมที่สืบทอดจากปู่ย่า ของคนเชียงแสน มีอยู่ 5 ลายด้วยกัน ประกอบด้วย ลายกาแล ลายขอพันเสา ลายไขปลา ลายมะลิ และลายเสื่อย้อย

ภาพ 6: ผ้าจกตลอดลายเชียงใหม่

ที่มา: สารานุกรมภูมิปัญญาผ้าไทย

4. เทคนิคการตกแต่งตลอดลาย

การทอผ้าเป็นศาสตร์และศิลป์ที่คนไทยรุ่นปัจจุบันต้องช่วยกันอนุรักษ์ไว้ สังคมไทยในสมัยก่อนผู้หญิงไทยจะทอสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ ในบ้านเองโดยในชนบทของประเทศไทยบ้านเรือนของชาวไร่ชาวนามักจะปลูกเป็นแบบยกใต้ถุนสูงเพื่อใช้ที่ว่างทำกิจกรรมต่างๆ ของคนในครอบครัวเช่น สานกระบุง ตะกร้าและการทอผ้าซึ่งแทบทุกบ้านจะมีทอผ้าวางอยู่ จากคำกล่าวที่ว่า “ว่างจากทำไร่นา หญิงทอผ้า ชายตีเหล็ก” คือเมื่อว่างจากการทำนา ผู้หญิงชาวพื้นเมืองจะทอผ้า ส่วนผู้ชายจะตีเหล็ก ทั้งยังช่วยจัดหาและเตรียมเครื่องมือเครื่องใช้ในการทอผ้าให้ด้วย วัฒนธรรมการทอผ้าของคนไทยนั้นจะทอสำหรับใช้ทำเป็นเสื้อผ้า ผ้านุ่ง ผ้าห่ม ไว้ใช้กันในครอบครัว รวมถึงผ้าที่ใช้ประกอบพิธีกรรมต่างๆ เกี่ยวกับกับงานเกิด งานบวช งานแต่ง การตาย ผ้าทอจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตคนไทย กรรมวิธีและเทคนิคในการทอผ้าให้เกิดตลอดลายต่างๆ นั้นเป็นเทคนิคและความสามารถของแต่ละคน ผ้าทอจึงสะท้อนถึงฝีมือและความประณีตของผู้ถักทอ ซึ่งในสมัยโบราณเมื่อยามมีงานบุญ งาน

ประเพณี หญิงสาวจะนำชิ้นที่ตัวเองเป็นผู้ทักทอมาใส่ประกวดประชันกันเพื่อบ่งบอกว่าใครมีฝีมือในการทอผ้า เหมาะที่จะเป็นแม่บ้านแม่เรือน

หลักของการทอผ้า คือ การทำให้เส้นด้ายสองกลุ่มขัดกันโดยซึ่งเส้นกลุ่มหนึ่งเป็นหลัก เรียกว่า “เส้นยืน” แล้วใช้อีกเส้นเรียกว่า “เส้นพุ่ง” สอดตามขวางของเส้นยืน เมื่อสานขัดกันจะเกิดลวดลายต่างๆ อาจมีการเพิ่มเทคนิคพิเศษเพื่อเทคนิคพิเศษเพื่อให้ผ้ามีลวดลายสีสันสวยงามเพิ่มขึ้น โดยผู้ทอจะต้องสามารถจดจำลวดลายจะมีความซับซ้อนและหลากหลายแต่ผู้ทอก็สามารถจดจำลวดลายที่ตนคิดค้นได้ และถึงแม้แต่ละลวดลายจะมีความซับซ้อนและหลากหลายแต่ผู้ทอก็สามารถนำมาประสานกันได้อย่างเหมาะสมจะสวยงามแสดงถึงภูมิปัญญาและความสามารถของชาวบ้านเป็นอย่างดี ผ้าทอมือจึงมีความประณีต งดงามเป็นที่สุด ซึ่งเทคนิคที่ใช้ในการทอผ้านั้นมีอยู่หลายเทคนิค

4.1 เทคนิคการจก

จก เป็นเป็นเทคนิคการทอผ้าเพื่อให้เกิดลวดลายต่างๆ ด้วยวิธีการเพิ่มเส้นด้ายพุ่งพิเศษสอดขึ้นลง บนผืนผ้าในขณะที่ทอ คำว่า “จก” ภาษาท้องถิ่นหมายถึง การควัก ล้วง ขุด ค่อย ลักษณะของการทอผ้าจก คือต้องใช้การควัก ล้วง ดึงเส้นด้ายพุ่งพิเศษขึ้นลงเพื่อสร้างลวดลาย ชื่อของผ้าอาจมาจากกิริยาท่าทางของการทอผ้าชนิดนี้ก็เป็นได้ ซึ่งศิลปะการทอผ้าจกเป็นศิลปะที่มีความละเอียด ประณีต และเป็นมรดกแห่งภูมิปัญญา

วิธีการทอผ้าจก คือ ใช้ขนเฒ่าหรือไม้ สอดเส้นด้ายยืนขึ้น แล้วสอดด้ายพุ่งที่มีสีสัน และลักษณะพิเศษเข้าไปเป็นช่วงๆ ทำให้เกิดลวดลายเป็นช่วงๆ สามารถทำสลับสีลวดลายได้หลากหลายสี การทอแบบนี้บางที่เรียกว่า การปักบนทอก เพราะการสอดด้ายเส้นพุ่งพิเศษเข้าไปแล้วจกขึ้นคล้ายกับการปัก เทคนิคการทอผ้าจกจะแตกต่างจากการใช้เทคนิคการทอผ้าแบบขิด ตรงที่เทคนิคการจกเป็นการใช้เส้นด้ายพุ่งพิเศษเพียงสีเดียว การทอเทคนิคการจกนั้นต้องใช้ความประณีตสูงและใช้เวลาในการทอเป็นอย่างมาก การทอจึงมักทอเป็นผืนผ้า หน้าแคบเพื่อใช้ตกแต่งมากกว่าที่จะทอเป็นเครื่องนุ่งห่มโดยตรง เช่น การทอเป็นเชิงผ้าขึ้น (ใช้ต่อกับตัวขึ้น) เรียกว่า “จกต้นจก”

การทอผ้าจกมิได้เป็นเทคนิคการทอผ้าของทางภาคเหนือของไทยเท่านั้น ยังมีการทอผ้าในภาคอีสานของไทยด้วย ซึ่งการจกของช่างทอในแต่ละภาคแต่ละท้องถิ่น อาจมีความแตกต่างกัน บางท้องถิ่นจก ลายทางด้านหน้า บางท้องถิ่นใช้วิธีการกลับเอาด้านหลังของผ้าขึ้นข้างบนขณะทอเพื่อให้ทำลวดลายได้ละเอียดขึ้น ซึ่งท้องถิ่นที่นิยมทอผ้าจก เช่น อำเภอมะเข่ จังหวัดเชียงใหม่ (กลุ่มทอผ้าชาวไทยยวน) จังหวัดราชบุรี (กลุ่มชาวไทยวน) อำเภอสรีสัชชาลัย จังหวัดสุโขทัย และจังหวัดอุทัยธานี (กลุ่มชาวไทยเชื้อสายพวน) เป็นต้น

ปัจจุบันการทอผ้าด้วยเทคนิคการจกกำลังจะสูญหายไปอย่างรวดเร็วเมื่อเทียบกับการทอผ้าด้วยเทคนิคอื่น เนื่องจากช่างทอได้ใช้วิธีการปักเข้ามาแทนวิธีการจก เพราะขั้นตอนการปักไม่ต้อง

ใช้ทุกสามารถทำได้สะดวกและรวดเร็วกว่าการจกมาก ถึงแม้ว่าปัจจุบันการจกสามารถทำได้เร็วขึ้นโดยการใช้การเก็บตะกอเข้ามาช่วย แต่ถึงอย่างนั้นในขั้นตอนสุดท้ายยังคงต้องใช้มือในการเก็บลายเช่นเดิม

รูปภาพ 7: ผ้าจกวดลายเชียงแสน

ที่มา: สารานุกรมภูมิปัญญาผ้าไทย 2554

4.2 เทคนิคการขีด

ขีด เป็นเทคนิคในการทอผ้าเพื่อให้เกิดลวดลายต่างๆ ขึ้นมาโดยวิธีการเพิ่มเส้นด้ายพุ่งพิเศษในระหว่างการทอ เพื่อให้เกิดลวดลายที่โดดเด่นกว่าสีพื้น “ขีด” เป็นภาษาพื้นบ้านของอีสานมาจากคำว่า สะกิด หมายถึง จัด การซ้อนขึ้น หรือ สะกิดขึ้น ผ้าขีด จึงเป็นการเรียกขานชื่อตามกระบวนการทอ

วิธีทอผ้าด้วยเทคนิคการขีดคล้ายกับการทอด้วยเทคนิคการจก โดยใช้ไม้เก็บขีดเขี่ยหรือสะกิด ซ้อนด้ายพุ่งไปตามแนวเส้นยืนที่ถูกจัดซ้อนขึ้น โดยจังหวะการสอดเส้นด้ายพุ่งมีความถี่ห่าง ไม่เท่ากัน ซึ่งจะทำให้เกิดลวดลายรูปแบบต่างๆ วิธีการทอแบบขีด จึงเป็นรูปแบบการทอผ้าที่สร้างลวดลายขณะทอผ้าบนกี่ (ทูก) ผ้าขีดส่วนใหญ่นิยมใช้เส้นใยฝ้ายมากกว่าเส้นใยไหม ลักษณะเฉพาะของผ้าทอขีด สังเกตดูได้จากลายซ้ำของเส้นพุ่งที่ขึ้นเป็นแนวสีเดียวกันตลอด อาจเหมือนกันทั้งผืนหรือไม่เหมือนกันทั้งผืนก็ได้ แต่ต้องมีลายซ้ำที่มีจุดจบแต่ละช่วงของลายเห็นได้ชัด เทคนิคการเก็บขีดเพื่อสร้างลวดลายในปัจจุบันมี 3 แบบ คือ

4.2.1 แบบดั้งเดิม (คัตไม้ขีดโดยไม่มีการเก็บตะกอ) วิธีการเก็บขีดแบบนี้เหมาะสำหรับการทอลวดลายที่ไม่ซับซ้อน และต้องการเปลี่ยนลวดลายบ่อยๆ ไม้ขีดที่เก็บลวดลายจะเรียงกันไปตามลำดับบนเครือเส้นยืนซึ่งอยู่ด้านหลังของฟืม

4.2.2 การขีดแบบตะกอลอย การเก็บขีดวิธีนี้ต้องผ่านแบบที่หนึ่งเสียก่อน จากนั้นใช้ด้ายเก็บลายตามไม้ขีด ที่คัตไว้ทุกเส้น เรียกว่า เก็บตะกอลอยวิธีนี้สะดวกกว่าวิธีแรกคือไม่ต้อง

เก็บซิดทุกครั้งในเวลาทอ แต่ใช้วิธียกตะกอลอบไล่ไปแต่ละไม้จนครบ วิธีการนี้ทำให้ทอลวดลายซ้ำๆ กันได้ แต่มีจำนวนตะกอมากๆ จะไม่เหมาะสมกับวิธีการเช่นนี้

4.2.3 การเก็บตะกอแนวตั้งหรือแนวตั้ง การเก็บตะกอแนวตั้ง พัฒนามาจากแบบ การเก็บซิดแบบดั้งเดิมเพื่อให้ทอได้สะดวกและรวดเร็วขึ้น สามารถทำลวดลายที่ซับซ้อนและมีจำนวน ตะกอมากๆได้

การทอผ้าซิด เป็นภูมิปัญญาพื้นถิ่นที่คนไทยได้สืบทอดกันมานานมีความผูกพัน กับประเพณีท้องถิ่นตามความเชื่อในการดำเนินชีวิต คนไทยถือว่าซิดเป็นของสูง เนื่องจากว่ามีกรรมวิธี ที่ซับซ้อน ต้องใช้ความพยายามและความอดทนเป็นอย่างสูงจึงสามารถทอได้ ผ้าซิดจึงนิยมนำมาเป็น ของกำนัลผู้ใหญ่และเป็นของที่ระลึกในงานทอดกระฐิน งานแต่งงานงานบุญต่างๆ ใช้ทำผ้าทอคัมภีร์ใบ ลาน ผ้ากราบพระผ้าคลุมศีรษะนาคในงานบวช นอกจากนี้ยังนิยมนำทำเป็นหัวผ้าซิ่น ซึ่งไม่นิยมนำ ผ้าซิดมาใช้เป็นผ้านุ่งห่มที่ต่ำกว่าเอวลงมา จึงไม่พบว่ามีการใช้ผ้าซิดเป็นตัวซิ่น

รูปภาพ 8: ผ้าจกลวดลายเชียงแสน

ที่มา: สารานุกรมภูมิปัญญาผ้าไทย

5 วัตถุประสงค์ที่ใช้ในการทอผ้าและทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง

(สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ, 2554, หน้า 72) ตามหมู่บ้านต่างๆ ของ ผู้คนส่วนใหญ่ นิยมการทอผ้าฝ้ายขาวไร่ขาวนาในสมัยก่อนจะปลูกฝ้ายในเดือนพฤษภาคม และ มิถุนายน นับจากนั้นประมาณ 6 เดือน ฝ้ายจะแก่ ชาวบ้านจะเก็บฝ้ายทั้งเมล็ด นำปุ๋ยฝ้ายขาวๆ มาล้าง แดดไว้แล้วนำมา ปั่น และย้อม เพื่อนำมาทอเป็นผืนผ้า

ฝ้าย พืชเส้นใยที่มีความสำคัญในการทำเครื่องนุ่งห่มและสิ่งทอต่างๆ ในวิถีชีวิตของคน ไทยมีการปลูกฝ้ายมาตั้งแต่โบราณเพื่อประโยชน์ในการใช้สอยภายในครอบครัว ฝ้ายเป็นพืชใบเลี้ยงคู่ เป็นไม้ยืนต้นขนาดเล็ก หรือไม้พุ่ม ขนาดสูงประมาณ 2-5 ฟุต หรือมากกว่านี้ มีถิ่นกำเนิดอยู่ในทวีป อเมริกาและเอเชีย ฝ้ายมีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า *Gossypium herbaceum* L ชื่อสามัญคือ cotton

จัดอยู่ในวงศ์ MALVACEAE ฝ้ายมีการปลูกกระจายอยู่ตามประเทศต่างๆ ที่อยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 37 องศาเหนือ และ 32 องศาใต้ สำหรับประเทศไทยแหล่งที่ปลูกมาก ได้แก่ จังหวัดสุโขทัย เลย นครสวรรค์ เพชรบูรณ์ สุพรรณบุรี นครปฐม และกาญจนบุรี

6. สีจากธรรมชาติ วิธีแห่งภูมิปัญญาไทย

(สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ, 2554, หน้า 99) ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ความเร่งรีบของผู้คนในปัจจุบัน การแข่งขันทางธุรกิจการค้า ทำให้ผู้คนเสาะหาการพัฒนาทางด้านวัตถุ ความได้เปรียบทางการค้าเพิ่มขึ้น ไม่เว้นแต่การย้อมสีผ้าที่ถูกผลึกเข้าสู่วิถีเร่งรีบ จนบางครั้งผู้คนยอมแลกด้วยการใช้สารเคมีภัณฑ์ที่สร้างอันตรายต่อคนและสิ่งแวดล้อม

วิธีการย้อมผ้านั้นมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ ย้อมร้อน และย้อมเย็น ซึ่งมีวิธีที่แตกต่างกัน แต่ไม่ว่าจะเป็นวิธีใดนั้น ในการย้อมผ้าด้วยสีธรรมชาติจะต้องมีการสกัดจากวัสดุที่เลือกใช้เสียก่อน โดยการกัดสีอาจใช้การต้ม คั้น หรือการหมัก ขึ้นกับวัตถุดิบหลังจากการสกัดสีแล้วจะได้น้ำสีสำหรับนำไปย้อมสีผ้าต่อไป

สีจากพืชธรรมชาติส่วนใหญ่ได้มาจากพันธุ์พืชที่มีอยู่ตามธรรมชาติจาก ต้นไม้ เปลือกไม้ แก่นไม้ ใบ ดอก ผล รากของพืช การย้อมสีจากธรรมชาติอย่างสวยงามนั้น ผู้ย้อมจะต้องผ่านประสบการณ์ เรียนทดลอง สังเกตประสบการณ์มาเรียกว่านับครั้งไม่ถ้วน เพื่อพัฒนาสีธรรมชาติที่มีความหลากหลายไม่จำกัด เช่น ใบไม้จากฤดูที่แตกต่างกัน ก็อาจให้สีที่แตกต่างกัน เป็นความรู้ที่ไม่ตายตัว

รูปภาพ 9 : เทคนิคการย้อมผ้า ย้อมร้อนและย้อมเย็น

ที่มา: สารานุกรมภูมิปัญญาผ้าไทย

7. ความหลากหลายผลิตภัณฑ์จากผ้าทอ (สารานุกรมภูมิปัญญาผ้าไทย 2554:170)

ผ้าทอ สิ่งจำเป็นที่ชาวบ้านในท้องถิ่นต่างๆ ของไทยมีการทอขึ้นมาเพื่อใช้งานโอกาสต่างๆ ทั้งการใช้งานในชีวิตประจำวัน เช่น ใช้เป็นผ้าถุง ผ้าขาวม้า ใช้ทำผ้าห่ม ผ้าปูที่นอน หมอนมุ้ง รวมถึงการใช้งานเพื่อประกอบพิธีต่างๆ ตามคติความเชื่อ ล้วนแต่มีการใช้ผ้าทอทั้งสิ้น

แต่นับว่าเป็นโชคอันประเสริฐต่อวงการผ้าทอพื้นเมืองของไทยที่ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ทรงสนพระราชหฤทัยผ้าทอพื้นเมือง ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ชาวบ้านทอผ้าไหมมัดหมี่ และทรงรับซื้อเอาไว้ เป็นการสนับสนุนให้ชาวบ้านมีการฟื้นฟูการทอผ้า อีกทั้งยังทรงตั้งมูลนิธิ ซึ่งต่อมาได้มีการเปลี่ยนเป็น “มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ” ทรงเป็นผู้นำในการใช้สอยผ้าพื้นเมืองของไทยในชีวิตประจำวันและในงานพระราชพิธีต่างๆ ทรงนำผ้าไทยไปเผยแพร่ต่างประเทศ ส่งผลให้ผ้าพื้นเมืองของไทยกำลังได้รับการส่งเสริมอย่างกว้างขวางในปัจจุบัน มีชุมชนท้องถิ่นบางแห่งสามารถรวมตัวกันทอผ้าเป็นอาชีพเสริมหลังฤดูการทำนา – ทำไร่ บางชุมชนสามารถทอผ้าเป็นอาชีพหลักเพื่อการเลี้ยงชีวิตได้โดยมรการนำผ้าทอออกจำหน่ายในลักษณะสหกรณ์

รูปภาพ 10 : งานหัตถกรรม แปรรูปจากผ้าพื้นเมือง ในมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ”

ที่มา: สารานุกรมภูมิปัญญาผ้าไทย

8.คติความเชื่อในผืนผ้า (สารานุกรมภูมิปัญญาผ้าไทย 2554:198)

การทอผ้าเป็นงานที่สำคัญอย่างหนึ่งในวิถีชีวิตของคนไทยในอดีต กรรมวิธีในการทอผ้าได้ผ่านการคิดค้น สั่งสมองค์ความรู้ จนเป็นภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมานับร้อยปี หากเรามองและสัมผัสผ้าทอพื้นบ้านของไทยเราจะพบว่านอกจากกรรมวิธีในการทอผ้าที่ประณีตแล้ว จะเห็นถึงศิลปะอันวิจิตรบรรจง ที่ปรากฏเป็นลวดลายผืนผ้าแต่ละผืน ซึ่งลวดลายที่สวยงาม อ่อนช้อย ละเอียดย่อน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้สะท้อนถึงแนวความคิด คติความเชื่อ และร่องรอยของภูมิปัญญาที่ก่อกำเนิดจากคนรุ่นหนึ่งผ่านการเจียรไนด้วยการนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน และส่งผ่านการเวลาไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง ซึ่งในการทอผ้าของคนไทยนั้นแฝงไปด้วยคติความเชื่อ ที่มีต้นกำเนิดจากอิทธิพลโดยธรรมชาติ สิ่งเหนือธรรมชาติ แฝงด้วยวัฒนธรรม เชื่อมโยงผูกพันกับกิจกรรมที่ต้องยึดถือปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ปรากฏให้เห็นในพิธีกรรม รวมถึงความเชื่อทางศาสนา

8.1 คติความเชื่อเกี่ยวกับลายผ้า ที่ปรากฏอยู่บนผืนผ้าทอพื้นเมืองของไทย เป็นการถ่ายทอดภูมิปัญญาจากบรรพบุรุษ และผสมผสานกับความเชื่อด้านศาสนา สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ประเพณี วัฒนธรรม วิธีการดำเนินชีวิตของแต่ละกลุ่มชน รวมถึงความเหมาะสมของสถานที่ กาลเทศะหรือวัตถุประสงค์ของกิจกรรมที่ทำซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นอิทธิพลที่สำคัญของการจินตนาการ สร้างสรรค์ ออกแบบประดิษฐ์เป็นลวดลายแปลกใหม่ที่มีความเฉพาะเป็นของตนเอง ในมัยก่อนลวดลายที่ใช้ในการทอผ้าจะแตกต่างกันตามวัตถุประสงค์การใช้งานผ้าผืนนั้น เพราะมีความเชื่อว่าการนำลายที่ไม่เหมาะสมมาทอ จะไม่ได้รับความนิยม ไม่ได้บุญกุศล หรือเป็นการไม่รู้จักกาลเทศะ จะประกอบกิจการอันใดจะไม่เจริญรุ่งเรือง

ลวดลายบนผ้าทอพื้นเมืองของไทยมีความแตกต่างและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวของแต่ละชุมชนท้องถิ่น ซึ่งหากเรารู้จักสังเกต วิเคราะห์ และศึกษาเปรียบเทียบแล้ว จะเข้าใจถึงความหมายที่มาของลวดลายที่ปรากฏ อยู่บนผ้าพื้นเมืองไทยได้มากขึ้น และมองเห็นถึงคุณค่าที่ลึกซึ้งขึ้น ซึ่งลวดลายบนผ้าไทยมาจากอิทธิพล คติความเชื่อ ประเพณี และวัฒนธรรมในด้านต่างๆ ดังนี้

8.1.1 ลวดลายผ้ากับเทศกาลต่างๆ เช่น ลายดอกขิดใช้ในงานบวช ลายขิดข้างใช้ในงานทำบุญบ้าน ลายดอกจันใช้ในงานเทศกาลสงกรานต์ ลายดอกแก้วใช้ในงานไหว้ผู้ใหญ่ เป็นต้น

8.1.2 ลวดลายที่มาจากอิทธิพลทางด้านศาสนา เช่น ลายหอปราสาท ลายพญานาค ลายธรรมมาสน์ ลายใบเสมา ลายสำเภาหลงเกาะ ลายเจดีย์ เป็นต้น

8.1.3 ลวดลายที่มาจากสัตว์ เช่น ลายนกยูง ลายนกคุ้ม ลายนาค ลายหงส์ ลายผีเสื้อ ลายสิงโต ลายช้าง ลายม้า ลายตะขาบ ลายแมงมุม ลายงูเหลือม ลายไก่ ลายกะบี่ (แมลงปอ) ลายกวาง ลายกระรอก เป็นต้น

8.1.4 ลวดลายที่มาจากพืช เช่น ลายดอกพุดซ้อน ลายงา ลายดอกแก้ว ลายดอกพิกุล ลายดอกจัน ลายต้นสน ลายดอกจอก ลายมะลิ ลายกลีบลำดวน ลายดอกหมาก ลายดอกกระถิน ลายผักแว่น ลายผักกูด ลายใบบุน เป็นต้น

8.1.5 ลวดลายที่มาจากสิ่งของเครื่องใช้ เช่น ลายลูกแก้ว ลายขอ ลายราชวัตร ลายกาแล ลายใบมีด ลายโคม ลายตาข่าย เป็นต้น

8.1.6 ลวดลายที่มาจากความหมาย ซึ่งเกิดจากความเชื่อ เช่น ลายดอกแก้วแสดงถึงความยินดีตามารถนำไปถวายพระสงฆ์ เพื่อแสดงความรู้จักกาลเทศะ และแดงถึงความเคารพนับถือ ลายคชสีห์องค์น้อย หรือลายช้างทรงเครื่อง แสดงถึงความเป็นสิริมงคลโดยจะใช้งานพิธีต่างๆ เป็นต้น

8.2 คติความเชื่อเรื่องการใช้ผ้า

คนไทยมีความเชื่อของสีมาตั้งแต่สมัยโบราณ โดแท้จริงแล้วความเชื่อในเรื่องของ สี เป็นศาสตร์ที่เชื่อกันอย่างกว้างขวาง ซึ่งความเชื่อนี้มาจากความเชื่อถือเกี่ยวกับความเป็นมงคลจาก เทวดาสีปดเคราะห์ หรือ แม่สีทั้ง 7 องค์ แต่ละองค์มีสีกายที่แตกต่างกันไป ซึ่งคือ สีประจำวันทั้งเจ็ด นั้นเอง ด้วยความเชื่อที่ว่า วันใดควรสีอะไรจึงเป็นมงคล เช่นสีของเครื่องแต่งกายของพระเจ้าแผ่นดิน และแม่ทัพนายกองโดยเฉพาะอย่างยิ่งในยามที่ศึกสงคราม เป็นต้น การใช้สีประจำวันต่างๆตามคติความเชื่อคือ วันอาทิตย์ให้ใส่เสื้อผ้าสีแดง วันจันทร์ใส่สีขาวนวล วันอังคารสีชมพู วันพุธใส่เขียว วันพฤหัสบดีใส่สีเหลืองอ่อน วันศุกร์สีฟ้าอ่อน และวันเสาร์ใส่สีดำ

นอกจากความเชื่อเรื่องสีประจำวันแล้ว ยังมีคติความเชื่อเรื่องการใช้สีในโอกาสต่างๆ อีกด้วย เช่น สีขาว เป็นสีที่บริสุทธิ์ ในพิธีกรรมต่างๆ จึงเห็นว่ามีการใช้ผ้าสีขาวปูเพื่อตั้งเครื่องสังเวชบูชา สีแดง เป็นสัญลักษณ์ของเจ้าสาว สีส้มอ่อนเป็นสัญลักษณ์ของโลก สีเหลือง เป็นสัญลักษณ์ของจักรพรรดิผู้ปกครองบ้านเมือง สีม่วง เป็นสีแห่งความเป็นแม่หม้าย สีดำ เป็นสัญลักษณ์ของการไว้ทุกข์ ซึ่งสำหรับประเทศไทยแต่เดิมจะใช้สีม่วงเข้มในการไว้ทุกข์ ภายหลังได้มีการเปลี่ยนแปลงการใช้สีสำหรับการไว้ทุกข์ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวว่า

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผ้าจากเชียงใหม่ บ้านสบคำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

1.ประวัติความเป็นมาผ้าทอจากเชียงใหม่ บ้านสบคำ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย (อำพรธรรมวงศ์, 2558, ออนไลน์)

ภาพ11: ตราสัญลักษณ์กลุ่มผ้าทอพื้นเมืองลายเชียงแสน

ที่มา: <http://www.m-culture.in.th> 2558

กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองลายเชียงแสน ที่อยู่ - 5 - - ตำบลเวียง อำเภอเชียงแสน จังหวัด เชียงราย 57150 086-9166770 ประธานกลุ่มผู้ผลิต ผู้ประกอบการ นางอำพร ธรรมวงศ์
แหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์ กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองลายเชียงแสน บ้านสบคำ หมู่ที่ 5 ตำบลเวียง อำเภอเชียง
แสน จังหวัดเชียงราย 57150 โทร 086-916677 ศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์ OTOP จังหวัดเชียงราย
ศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์ OTOP วัดพระธาตุดาเงา บ้านสบคำ หมู่ที่ 5 ตำบลเวียง อำเภอเชียงแสน
จังหวัดเชียงราย 57150

ภาพ12: กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง บ้านสบคำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

ที่มา: <http://www.m-culture.in.th> 2558

เนื่องมาจากเชียงแสนหรือเมืองทิวัญยาง เป็นเมืองของอาณาจักรล้านนา มีกษัตริย์
ปกครองสืบกันมา มีความเจริญทางการเมือง เศรษฐกิจ และพุทธศาสนามีอารยธรรมสูงส่ง ทั้ง
ด้านภาษา ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี เมื่อถึงพุทธศักราช 2347 ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธ

ยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ซึ่งได้โปรดให้กรมหลวงเทพหริรักษ์และพระยายมราชได้ยกทัพมาตีเมืองเชียงแสน และกวาดต้อนผู้คน 23000 คน ลงไปไว้เมืองเชียงใหม่ส่วนหนึ่ง เมืองน่านส่วนหนึ่ง เมืองลำปาง เมืองหลวงพระบาง ส่วนที่เหลือไป กรุงเทพ โปรดให้อยู่ที่เมืองราชบุรี และเมืองสระบุรี เมื่อไปก็ได้นำเอกลักษณ์ศิลปะทอผ้าเชียงแสนไปเผยแพร่ที่เมืองนั้นๆ ด้วยในปี พ.ศ. 2529 กลุ่มแม่บ้านสบคำได้รวมตัวกันและจัดตั้งกลุ่มทอผ้าด้วยกี่กระตุกโดยมีเจ้าหน้าที่จากสำนักอุตสาหกรรมจังหวัดเชียงรายเข้ามาทำการฝึกอบรมการทอผ้าแก่สตรีในหมู่บ้าน จำนวน 60 คน มีกี่ทั้งหมด 10 หลัง ทำการฝึกอบรมเป็นเวลา 1 เดือนหลังจากฝึกอบรม กลุ่มสตรีได้ทำการทอผ้าตลอดมา โดยมีนาง อารีย์ ทองผาง เป็นประธาน กลุ่ม ลวดลายที่ทอกันนั้นได้แก่ ลายน้ำไหล ลายกึ่งตะกอลายตาราง แต่มีปัญหาด้านการตลาด คือ ไม่มีสถานที่จำหน่าย เมื่อปี พ.ศ. 2539 พระครูไพศาลพัฒนา ภริต เจ้าอาวาสวัดพระธาตุผาเงา ได้ศึกษาประวัติเมืองเชียงแสน ทำให้ทราบว่าในสมัยอดีตมีการทอผ้าลวดลายเชียงแสนมาแต่ดั้งเดิม แต่ปัจจุบันได้สูญหายไปแล้ว ท่านพระครูไพศาลพัฒนา ภริต จึงได้ก่อสร้างพิพิธภัณฑ์ขึ้นเพื่อรวบรวมผ้าทอเชียงแสนและถิ่นใกล้เคียง จึงได้สืบแหล่งทอผ้าเชียงแสนพบว่าปัจจุบันมีการทออยู่ที่ราชบุรี จึงได้เดินทางพร้อมด้วยสมาชิก เพื่อไปศึกษาสายผ้า และนำมาเป็นตัวอย่างในการฝึกทอผ้าที่อำเภอแม่แจ่ม จึงได้จัดตั้งกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองเชียงแสน มีสมาชิก 100 คน หลังจากนั้นในปี 2540 ศูนย์ ก.ศ.น. อำเภอเชียงแสน ได้งบประมาณซื้อวัสดุและจัดหาครูมาสอน ทำให้กลุ่มอาชีพมีความเข้มแข็งขึ้นตามลำดับ สามารถถ่ายทอดความรู้ให้แก่สมาชิกใหม่ที่มีความสนใจได้ บรรยายภาคการเรียนภายในวัดพระธาตุผาเงา และ ก.ศ.น. อำเภอเชียงแสน จึงได้ร่วมมือกันจัดให้มีการหลากหลายเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายทั่วไปไม่จำเพาะเจาะจงกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดขึ้นอยู่กับความสนใจและความต้องการของบุคคลนั้นๆ วัดพระธาตุผาเงา จึงเป็นศูนย์การเรียนรู้ หรือ learning complex หรือตักศิลาเชียงแสน โดยสมบูรณ์

สันนิษฐานว่าเป็นผ้าที่ทอขึ้นใช้ในเมืองเชียงแสน (โยนกนคร) ปัจจุบันคืออำเภอหนึ่งในจังหวัดเชียงราย อายุของผืนผ้าอยู่ในราวพุทธศตวรรษที่ 19 - 20 เป็นผ้าที่ชาวเมืองเชียงแสนชอบทอติดตัวมาพร้อมกับการอพยพโยกย้ายถิ่น ราว พ.ศ. 2346 - 2347 ตามที่ปรากฏในพงศาวดารโยนก, พงศาวดารเมืองเชียงใหม่, พงศาวดารลำปาง, พงศาวดารเมืองน่าน และพงศาวดารฉบับพระราชหัตถเลขา ได้กล่าวตรงกันว่า เมื่อ พ.ศ. 2346 - 2347 พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ทรงโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระราชวังบรมมหาสุรสิงหนารถยกกองทัพจากวังหลวงขึ้นไปขับไล่พม่าที่เมืองเชียงแสน โดยได้รับการสนับสนุนจากหัวเมืองต่างๆ คือ กองทัพจากเมืองเชียงใหม่, ลำปาง, น่าน และเวียงจันทน์ไปล้อมเมืองเชียงแสนอยู่ถึงเดือนห้า ประชาชนชาวเมืองอดอยากไม่มีข้าวปลาอาหารจึงจำต้องเปิดประตูเมืองให้กองทัพวังหลวงเข้าจู่โจมขับไล่พม่า กองทัพพม่าจึงแตกหนีตายถอยไป กองทัพทั้ง 5 เมืองเห็นว่าเป็นเหตุให้เมืองเชียงแสนเป็นแหล่งช่องสุ่มกำลังพลของพวกพม่า และเป็นแหล่งเสบียงอาหารอีก จึงตัดสินใจทำลายป้อมประตู

เมือง หอรบ และเผาบ้านเรือนทั้งหมด แล้วกวาดต้อนผู้คนชาวเมืองโยนกเชียงแสน มาพร้อมกับกองทัพเพื่อไปหาที่อยู่อาศัยแห่งใหม่ ชาวเมืองเชียงแสนจึงได้อพยพไปตามกองทัพต่างๆ เช่น เชียงใหม่, ลำปาง, น่าน, เวียงจันทน์ และกองทัพหลวงเดินทางลงมาพำนักอยู่ที่บ้านบางขุนพรหมอยู่ในระยะหนึ่งแล้ว พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ชาวเมืองเชียงแสนไปตั้งหลักแหล่งทำกินที่ฝั่งขวาของแม่น้ำแม่กลอง เรียกว่า "บ้านไร่นา" อำเภอเมืองจังหวัดราชบุรี และได้อพยพโยกย้ายไปอยู่ที่บ้านคูบัว ตำบลคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี โดยยังคงเอกลักษณ์วัฒนธรรมของชาวโยนกเชียงแสนสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน กล่าวคือ ผ้าจก หรือผ้าตีนจกนั่นเอง

ผ้าชิ้นเชียงแสนโบราณ เป็นหลักฐานที่คงเหลือเพียงไม่กี่ชิ้น ที่สามารถค้นพบที่เมืองราชบุรี ซึ่งสืบเล่าต่อกันมาว่าเก็บรักษาไว้ตกทอดกันถึง 7 ชั่วคน มีเทคนิคการทอที่ลวดลายที่วิจิตรพิสดารแปลกตา ประกอบด้วยเทคนิคการทอถึง 5 เทคนิคด้วยกัน ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 การจก เป็นการสอดเส้นไหมพิเศษด้วยขมเข้าไปในเส้นยืนทำให้เกิดลวดลายบนผืนผ้า มีหลากสีเส้นแล้วแต่ช่างฝีมือจะสอดไหมต่างสีสลับสุดแล้วแต่จินตนาการของช่างผู้ทอผ้า

1.2 ล้วง เป็นเทคนิคการคล้องไหม หรือฝ้ายเป็นห่วงคล้องกับด้ายเส้นยืนสอดสลับสั โดยไม่มีการทอพุ่งเส้นด้ายเข้าไป จะอาศัยการล้วงไหมให้คล้องกับด้ายเส้นยืนจนเต็มผืนผ้า เทคนิคนี้ส่วนใหญ่จะรู้จักในนาม "ผ้าลายน้ำไหล" นับเป็นที่นิยมของชาวไทย - ลื้อ หากแต่ชาวไทย - ลื้อจะนิยมใช้เทคนิคเกาะล้วงด้วยฝ้ายเป็นส่วนใหญ่ ส่วนชาวไทย - ยวนเชียงแสนโบราณจะใช้เทคนิคเกาะล้วงด้วยไหมทั้งเส้นยืนและเส้นพุ่งซึ่งทำได้ยากกว่า ผู้ทอจะต้องใช้ความวิริยะอุสาหะอย่างสูง

1.4 การมัดหมี่ (มัดก่าน) เป็นเทคนิคการมัดย้อมเส้นไหม ให้ได้ลวดลายตามต้องการ แล้วนำไปทอ คล้ายคลึงกับการมัดหมี่ของชาวไทย - ลาว หากแต่ลวดลายมัดหมี่ของชาวไทย - ยวนจะเป็นการมัดให้เกิดลวดลายล้อกับลายเกาะล้วง สอดคล้องกันในผืนผ้า

1.5 การยกมุก (ขีด) เป็นเทคนิคคล้ายกับการขีดโดยการยกไหมเส้นยืน โดยกำหนดลวดลายขึ้นโดยใช้ไม้ขีดยกขึ้น แล้วพุ่งเส้นไหมพิเศษเข้าไปจนครบลายที่กำหนดไว้ ส่วนใหญ่ชาวไทย - ยวน จะเรียกเทคนิคนี้ว่า "ยกมุก" ส่วนชาวไทย - ลาวจะเรียกว่า "ขีด" ลายที่ยกมุกมีหลากหลายลวดลายมีชื่อเรียกที่แตกต่างกันออกไป เช่น มุกแหเสา, มุกซีก, มุกเครือ, และมุกดอกจันทน์ เป็นต้น

1.6 การปั่นไก เป็นเทคนิคการฝั้นหรือควั่นเส้นด้ายหรือไหมสองสีเข้าด้วยกัน เมื่อนำไปทอพุ่งบนผืนผ้าแล้วก็จะเกิดลวดลายสีเหลือบคล้ายกับเงาของสาหร่ายที่เรียกว่า "ไค" พบมากในลำน้ำโขง คล้ายคลึงกับผ้าทอของชาวไทย - ลาว เรียกเทคนิคนี้ว่า "หมับมาย" หรือ "หมับไม" ส่วนไทยเรียกว่า "ผ้าหางกระรอก" นั่นเอง

2. อุตลักษณ์ (เอกลักษณ์)/จุดเด่นของผลิตภัณฑ์

ลวดลายจะไม่เหมือนใคร ลวดลายดั้งเดิมสืบทอดจากปู่ย่า ของคนเชียงใหม่ มีอยู่ 5 ลายด้วยกันประกอบด้วย

- 2.1 ลายกาแล
  - 2.2 ลายขอพันเสาร์
  - 2.3 ลายน้ำไหล
  - 2.4 ลายมะลิ
  - 2.5 ลายเสื่อย่อย
3. มาตรฐานและรางวัลที่ได้รับ

รูปภาพ 13: ม.ผ.ช OTO

ที่มา: [http:// www.otoptoday.com](http://www.otoptoday.com)

3.ความสัมพันธ์กับชุมชน

ฝีมือแรงงานคือคนในชุมชนอย่างแท้จริง ถ่ายทอดรุ่นสู่รุ่น จึงทำให้คนในชุมชนมีความผูกพันกันเหมือนญาติพี่น้อง มีการรวมกลุ่มเตรียมสมาชิกให้ได้รับความรู้สร้างความเข้าใจให้ตรงกันในการพัฒนา ภูมิปัญญาในท้องถิ่นและให้ชนรุ่นหลังศึกษาสืบทอดต่อไป และเป็นที่ศึกษาดูงานของคนทั่วไปทั้งในประเทศและนอกประเทศ

ภาพ 14: ความสัมพันธ์กับชุมชน

ที่มา: [http:// www.otoptoday.com2558](http://www.otoptoday.com2558)

4. กระบวนการผลิต

4.1 วัตถุดิบและส่วนประกอบ

4.1.1 กี่

4.1.2 กระสวย

4.1.3 พันหวี 4.1.4 กวางพันด้าย

4.1.5 ฝ้ายดอก

4.1.6 เส้นด้าย

4.1.7 สีย้อมผ้า

4.1.8 อีต

4.2 ขั้นตอนการผลิต

นำฝ้ายมาอีดแยกเมล็ดออก แล้วเอาดอกฝ้ายมาตี หรือตีให้เป็น絮 ๆ เสร็จแล้ว เอามาวั่นแล้วเอามาปั่นเป็นเส้นฝ้าย นำมาลงแบงตากให้แห้ง กอเป็นเส้นด้วยยีน เอามาเดินทำเป็นด้าน ยีนแล้วเอามาแห่เข้าพันหวี แล้วก็เก็บตะกอ เสร็จแล้วก็เริ่มทอพื้นธรรมดา ก่อนพอม้วนได้แน่นก็เริ่มทำลวดลายบนผืนผ้า สลับสีให้มีลวดลายสวยงาม

ภาพ 15: ขั้นตอนการผลิต

ที่มา: [http:// www.otoptoday.com2558](http://www.otoptoday.com2558)

4.3 เทคนิค/เคล็ดลับในการผลิต

การเตรียมวัตถุดิบจะต้องพิถีพิถัน โดยผ่านกระบวนการต่างๆ จนได้เนื้อผ้าที่สวยงาม สมบูรณ์แบบคนทอจะต้องตรวจสอบทุกขั้นตอน ของการทอสลับลี การจกและริมผ้าเส้นด้ายพุ่ง เส้นด้ายยืน

ภาพ 16 : เทคนิค/เคล็ดลับในการผลิต

ที่มา: [http:// www.otoptoday.com](http://www.otoptoday.com)

5. ประวัติอำเภอเชียงแสน (ศูนย์ข้อมูลการบริการการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย, 2557, ออนไลน์)

อำเภอเชียงแสน (คำเมือง: Lanna-Chiang Saen.png) เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดเชียงราย ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบ มีซากโบราณสถานของเมืองเชียงแสนเก่าอยู่ในบริเวณตัวอำเภอ ปัจจุบันเป็นแหล่งท่องเที่ยวและท่าเรือขนส่งสินค้าที่สำคัญในภาคเหนือ นอกจากนี้เชียงแสนมีพื้นที่ซึ่งเรียกว่า สามเหลี่ยมทองคำ ในพื้นที่หมู่ที่ 1 บ้านสบรวก ตำบลเวียง อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย อันเป็นบริเวณที่บรรจบกันของชายแดนสามประเทศ คือ ไทย ลาว และพม่าอำเภอเชียงแสนตั้งอยู่ทางทิศเหนือของจังหวัด มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียงดังต่อไปนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอแม่สาย รัฐฉาน (ประเทศพม่า) และแขวงบ่อแก้ว (ประเทศลาว) ทิศตะวันออก ติดต่อกับแขวงบ่อแก้ว (ประเทศลาว) และอำเภอเชียงของ ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอเชียงของ อำเภอดอยหลวง และอำเภอแม่จัน ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอแม่จันและอำเภอแม่สาย

ในปี พ.ศ. 2413 รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระเจ้าอินทวิชยานนท์ (พระเจ้านครเชียงใหม่) ได้ทรงส่งใบบอกขอราชการไปยังกรุงเทพมหานครว่า มีชาวพม่า ไทลื้อ และไทเขิน จากเมืองเชียงตุงประมาณ 300 ครอบครัวได้อพยพลงมาอยู่เมืองเชียงแสนและตั้งตนเป็นอิสระไม่ยอมอยู่ใต้การปกครองของสยามและล้านนา จึงแต่งคนไปว่ากล่าวให้ถอยออกจากเมือง ถ้าอยากอยู่ให้อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของเมืองเชียงรายและนครเชียงใหม่ แต่ก็ไม่ได้ผล ไม่มีใครยอมออกไปในปี พ.ศ. 2417

พระเจ้านครเชียงใหม่จึงทรงเกณฑ์กำลัง 4,500 คน จากเมืองต่าง ๆ ยกทัพจากนครเชียงใหม่มาเมืองเชียงรายและ เมืองเชียงแสน ไหลชนเหล่านั้นออกจากเมืองเชียงแสน จึงทำให้เชียงแสนกลายเป็นเมืองร้าง จนถึงปี พ.ศ. 2423 ได้ทรงให้เจ้าอินต๊ะ พระโอรสในพระเจ้าลำพูนไชย เป็นพระยาเดชดำรง เจ้าเมืองเชียงแสนองค์แรก และให้พระเจ้าผู้ครองนครลำพูนทรงเกณฑ์ราษฎรจากหลาย ๆ เมืองประมาณ 1,500 ครอบครัว ขึ้นมาตั้งรกราก "ปักซั้งตั้งถิ่น" อยู่ที่เมืองเชียงแสนจวบจนถึงปัจจุบัน ต่อมาในปี พ.ศ. 2442 ทางราชการได้ย้ายศูนย์การปกครองเมืองไปอยู่ที่ตำบลกาสา เรียกชื่อว่า อำเภอเชียงแสน ส่วนบริเวณเมืองเชียงแสนเดิมถูกยุบลงเป็น กิ่งอำเภอเชียงแสนหลวง[1] ขึ้นกับอำเภอเชียงแสน และต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น กิ่งอำเภอเชียงแสน ในปี พ.ศ. 2482 (โดยอำเภอเชียงแสนซึ่งตั้งอยู่ที่ตำบลกาสานั้นได้เปลี่ยนชื่อเป็นอำเภอแม่จันแทน จนกระทั่งได้รับการยกฐานะเป็น อำเภอเชียงแสน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2500 เป็นต้นมา การแบ่งเขตการปกครอง การปกครองส่วนภูมิภาค อำเภอเชียงแสนแบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 6 ตำบล 70 หมู่บ้าน ได้แก่

5.1 เวียง (Wiang) 9 หมู่บ้าน

5.2 ป่าสัก (Pa Sak) 13 หมู่บ้าน

5.3 บ้านแซว (Ban Saeo) 15 หมู่บ้าน

5.4 ศรีดอนมูล (Si Don Mun) 13 หมู่บ้าน

5.5 แม่เงิน (Mae Ngoen) 12 หมู่บ้าน

5.6 โยนก (Yonok) 8 หมู่บ้าน

การปกครองส่วนท้องถิ่น ที่อำเภอเชียงแสนประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 7 แห่ง ได้แก่ เทศบาลตำบลเวียงเชียงแสน ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลเวียง เทศบาลตำบลเวียง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลเวียง (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลเวียงเชียงแสน) เทศบาลตำบลโยนก ครอบคลุมพื้นที่ตำบลโยนกทั้งตำบล เทศบาลตำบลบ้านแซว ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านแซวทั้งตำบล เทศบาลตำบลแม่เงิน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลแม่เงินทั้งตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลป่าสัก ครอบคลุมพื้นที่ตำบลป่าสักทั้งตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลศรีดอนมูล ครอบคลุมพื้นที่ตำบลศรีดอนมูลทั้งตำบล

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทำการสืบค้นข้อมูลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม เพื่อใช้ศึกษาเป็นแนวทางในการออกแบบรองเท้าลำลองจากวัสดุผ้าจากเชียงแสนบ้านสบคำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

ทรงยศ บัวสำลี (พ.ศ.2555) คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ทำวิจัยเรื่อง การออกแบบรองเท้าหนังลำลองสุภาพบุรุษของกลุ่มชุมชนท่าซุง อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี โดยแนวคิดมาจาก ปลากระเบน และถูกตัดทอนให้เกิดกราฟิกที่สวยงาม แปลกใหม่ไปจากผลิตภัณฑ์เดิมที่มีอยู่ ผลจากการวิจัยพบว่า การออกแบบรองเท้าลำลองที่มีความสวยงามแตกต่างไปจากผลิตภัณฑ์เดิม สามารถช่วยเพิ่มมูลค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์ได้อย่างดี ก่อให้เกิดประโยชน์และความพึงพอใจแก่ผู้ซื้อสินค้าได้

รุจิรา ถาวรศักดิ์ (พ.ศ.2557) คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ทำวิจัยเรื่อง การออกแบบรองเท้าแฟชั่นบุรุษจากผ้าทอมือโครงการหลวงดอยตุง อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย โดยแนวคิดมาจากการแต่งกายของชาวเขา ที่ตัดทอนโครงสร้างรูปแบบเครื่องแต่งกายออกมาเป็นรูปทรงรองเท้าได้อย่างมบูรณ และใช้วัสดุจากผ้าทอมือทำมาสร้างมูลค่าหลากหลาย ก่อให้เกิดประโยชน์และความพึงพอใจแก่ผู้บริโภค

บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

การศึกษาค้นคว้าดำเนินงานวิจัยในเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อออกแบบร่องเท้า ล้างองจากวัสดุผ้าจากเชียงแสน อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย เพื่อศึกษาถึงปัญหาและความ ต้องการในการออกแบบผลิตภัณฑ์ โดยการออกแบบผลิตภัณฑ์ในครั้งนี้ เพื่อสร้างกลุ่มเป้าหมายให้กว้าง ขึ้นและสร้างเอกลักษณ์ให้แก่ตัวผลิตภัณฑ์ ซึ่งขั้นตอนการวิจัยประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอนดังนี้ ผู้วิจัย กำหนดหัวข้อวิธีการดำเนินการวิจัย ดังหัวข้อต่อไปนี้

ระเบียบวิธีวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต และการสอบถาม ผู้เชี่ยวชาญ ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างเป็นแนวคิดในการคิดวิเคราะห์ เพื่อออกแบบ เป็นผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมกับร่องเท้าล้างองจากวัสดุผ้าจากเชียงแสน บ้านสบคำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจัดเก็บข้อมูล ศึกษา เอกสาร เว็บไซต์ สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อสร้างกรอบแนวคิดเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของการศึกษา ผลิตภัณฑ์ผ้าจากเชียงแสน บ้านสบคำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย เพื่อให้ได้ข้อมูลโดยทั่วไปของ แหล่งผลิต

ขั้นตอนที่ 3 การเก็บข้อมูลภาคสนาม จัดเก็บข้อมูลโดยเป็นการเก็บข้อมูลภาคสนามภายใต้ แนวคิดจากการศึกษาเอกสารและเว็บไซต์ เข้าพื้นที่ผู้ผลิตผ้าจากเชียงแสน บ้านสบคำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

ขั้นตอนที่ 4 รวบรวมแนวความคิดทางการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มีความเหมาะสมกับ การ ออกแบบร่องเท้าล้างองจากวัสดุผ้าจากเชียงแสน การสร้างสรรค์คุณภาพผลิตภัณฑ์ และการผลิต เพื่อ ผลิตภัณฑ์ที่มีรูปแบบที่น่าสนใจ สามารถดึงดูดกลุ่มเป้าหมาย

ขั้นตอนที่ 5 สรุป จุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหา อุปสรรค ในการผลิต ผลิตภัณฑ์ร่องเท้าจากผ้าจาก เชียงแสน บ้านสบคำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะด้วยวิธีพรรณนา วิธีวิเคราะห์จากข้อมูลที่ได้ศึกษา ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และการสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อสรุป ตามประเด็นการศึกษาที่ว่า การออกแบบร่องเท้าล้างองจากวัสดุผ้าจากเชียงแสน บ้านสบคำ อำเภอ เชียงแสน จังหวัดเชียงราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การศึกษาจากเอกสาร เป็นการศึกษาจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบรองเท้า รูปแบบรองเท้าจำลอง และกระบวนการผลิตรองเท้า จากแหล่งข้อมูลต่างๆ และศึกษาวัสดุจากผ้าจากเชียงใหม่ จากการสอบถามข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ การลงพื้นที่จริงเพื่ออยู่ศึกษาความสำคัญของวัสดุ เทคนิคกระบวนการผลิตโดยผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูล ช่วงแรกเพื่อศึกษาข้อมูลเบื้องต้นด้านสภาพทั่วไปของผู้ผลิต โดยทำการศึกษาประวัติความเป็นมาของกลุ่ม นโยบายในการดำเนินงานของกลุ่มผลิต แนวคิดในการออกแบบ การดำเนินการทางการตลาด และจัดจำหน่ายข้อจำกัดในการออกแบบผลิตภัณฑ์ โดยการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการที่ได้ศึกษาจากเอกสารการสัมภาษณ์ และการค้นหาข้อมูลทางเว็บไซต์ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการออกแบบรองเท้าจำลองจากวัสดุผ้าจากเชียงใหม่ บ้านสบคำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากการสืบค้นข้อมูลจากเอกสาร จากเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง และการสอบถามข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ ข้อมูลขั้นพื้นฐานประกอบไปด้วย ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับหลักการออกแบบรองเท้า รูปแบบรองเท้า พฤติกรรมความชอบ การผลิต เทคนิค และความสำคัญของวัสดุผ้าจากเชียงใหม่ บ้านสบคำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย โดยมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

1.1 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการศึกษาจากเอกสาร สอบถามผู้เชี่ยวชาญ และลงพื้นที่จริง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการประกอบการทำงาน

1.2 กำหนดกลุ่มเป้าหมาย เพื่อความชัดเจนของกระบวนการออกแบบ เพื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย

1.3 วิเคราะห์ข้อมูล ที่ได้จากการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในกระบวนการคิดเพื่อนำมาใช้ในการออกแบบ

1.4 ประมวลผล จากการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดสรุปผลออกมาเป็นผลงานการออกแบบให้ตรงตามวัตถุประสงค์

2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่มีผู้รวบรวมไว้แล้ว ได้แก่ ข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการสรุปผลแนวทางการออกแบบรองเท้าจำลองจากวัสดุผ้าจากเชียงใหม่ บ้านสบคำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย จากการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ จากเอกสาร จากหนังสือ

ที่เกี่ยวข้อง จากอินเทอร์เน็ต จากการสอบถามผู้เชี่ยวชาญ และลงพื้นที่สำรวจ โดยได้นำข้อมูลทั้งหมด
ที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดแนวทางความคิดในการออกแบบร่องเท้าจำลองจากวัสดุผ้าจาก เชียง
แสน บ้านสบคำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 4

ผลการวิจัย

จากกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่างๆ เกี่ยวกับการออกแบบรองเท้าลำลอง จากวัสดุผ้าจากเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากที่ศึกษามาเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์และออกแบบมาเป็นผลิตภัณฑ์รองเท้าลำลองจากวัสดุผ้าจากเชียงใหม่ บ้านสบคำ อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งได้ทำการออกแบบผลการรองเท้าลำลองจากวัสดุผ้าจากเชียงใหม่ บ้านสบคำ อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีขั้นตอนในการปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ของการออกแบบดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการออกแบบรองเท้า จากวัสดุผ้าจากเชียงใหม่ บ้านสบคำ อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อออกแบบรองเท้าลำลองจากวัสดุผ้าจากเชียงใหม่ บ้านสบคำ อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ มีขั้นตอนการปฏิบัติงานให้ตรงตามวัตถุประสงค์ ดังนี้
  - 2.1 การวิเคราะห์ข้อมูล
  - 2.2 ขั้นตอนการออกแบบ
  - 2.3 ผลงานการออกแบบ

1. ผลจากการศึกษารูปแบบของผลิตภัณฑ์ผ้าจากเชียงใหม่ บ้านสบคำ อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

ที่ตั้ง กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง 319 หมู่ 5 ตำบลเวียง อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่มีประวัติความเป็นมาโดยเนื่องมาจากเชียงใหม่หรือเมืองหิรัญยาง เป็นเมืองของอาณาจักรล้านนา มีกษัตริย์ปกครองสืบกันมา มีความเจริญทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และพุทธศาสนามีอารยธรรมสูงส่งทั้งด้านภาษา ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีเมื่อถึงพุทธศักราช 2347 ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ซึ่งได้โปรดให้กรมหลวงเทพหิรัญและพระยายมราชได้ยกทัพมาตีเมืองเชียงใหม่และกวาดต้อนผู้คน 23000 คน ลงไปไว้เมืองเชียงใหม่ส่วนหนึ่ง เมื่อน่านส่วนหนึ่งเมืองลำปาง เมืองหลวงพระบาง ส่วนที่เหลือไป กรุงเทพ โปรดให้อยู่ที่เมืองราชบุรีและเมืองสระบุรี เมื่อไปก็ได้นำเอกลักษณ์ศิลปะทอผ้าเชียงใหม่ไปเผยแพร่ที่เมืองนั้นๆด้วยในปี พ.ศ. 2529 กลุ่มแม่บ้านสบคำได้รวมตัวกันและจัดตั้งกลุ่มทอผ้าด้วยกี่กระตุก โดยมีเจ้าหน้าที่จากสำนักอุตสาหกรรมจังหวัดเชียงใหม่ เข้ามาทำการฝึกอบรมการทอผ้าแก่สตรีในหมู่บ้าน จำนวน 60 คน มี

ที่ทั้งหมด 10 หลัง ทำการฝึกอบรมเป็นเวลา 1 เดือน หลังจากฝึกอบรม กลุ่มสตรีได้ทำการทอผ้าตลอดมาโดยมีนางอารีย์ ทองผาง เป็นประธาน กลุ่ม ลวดลายที่ทอกันนั้นได้แก่ ลายน้ำไหล ลายก๊อตกะอ ลายตาราง แต่มีปัญหาด้านการตลาด คือ ไม่มีสถานที่จำหน่าย เมื่อปี พ.ศ. 2539 พระครูไพศาลพัฒนาวีรุต เจ้าอาวาสวัดพระธาตุผาเงา ได้ศึกษาประวัติเมืองเชียงแสน ทำให้ทราบว่าในสมัยอดีตมีการทอผ้าลวดลายเชียงแสนมาแต่ดั้งเดิม แต่ปัจจุบันได้สูญหายไปแล้ว ท่านพระครูไพศาลพัฒนาวีรุต จึงได้ก่อสร้างพิพิธภัณฑ์ขึ้นเพื่อรวบรวมผ้าทอเชียงแสนและถิ่นใกล้เคียง จึงได้สืบแหล่งทอผ้าเชียงแสนพบว่า ปัจจุบันมีการทออยู่ที่ราชบุรี จึงได้เดินทางพร้อมด้วยสมาชิก เพื่อไปศึกษาลายผ้า และนำมาเป็นตัวอย่างในการฝึกทอผ้าที่อำเภอแม่แจ่ม จึงได้จัดตั้งกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองเชียงแสน มีสมาชิก 100 คน หลังจากนั้นในปี 2540 ศูนย์ ก.ศ.น. เชียงแสน ได้งบประมาณซื้อวัสดุและจัดหาครูมาสอน ทำให้กลุ่มอาชีพมีความเข้มแข็งขึ้นตามลำดับ สามารถถ่ายทอดความรู้ให้แก่สมาชิกใหม่ที่มีความสนใจได้บรรยายภาคการเรียนภายในวัดพระธาตุผาเงา และ ก.ศ.น. อ.เชียงแสน จึงได้ร่วมมือกันจัดให้มีการรวมกลุ่มหลายแห่งเข้ากับกลุ่มเป้าหมายทั่วไปไม่จำเพาะเจาะจงกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดขึ้นอยู่กับความสนใจและความต้องการของบุคคลนั้นๆ วัดพระธาตุผาเงาจึงเป็นศูนย์การเรียนรู้ หรือ learning complex หรือตักศิลาเชียงแสนโดยสมบูรณ์

ภาพ17 : ศูนย์จำหน่ายสินค้า OTOP บ้านสบคำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย
ที่มา: รัตติกาล ไชยแก้ว 2558

2. ภาพจากการลงพื้นที่สำรวจงานวิจัย

ภาพ18:ภาพถ่ายสถานที่ในการผลิตและจำหน่ายผ้าจากเชียงใหม่

ที่มา: รัตติกาล ไชยแก้ว 2558

ภาพ 19 : ภาพถ่ายผลิตภัณฑ์ผ้าขึ้นจก เชียงแสน ในศูนย์จำหน่ายสินค้า OTOP ชุมชน

ที่มา: รัตติกาล ไชยแก้ว 2558

ภาพ 20: ภาพถ่ายคุณยาย อำพร ธรรมวงศ์ ประธานกลุ่มผ้าทอจากเชียงใหม่
ที่มา : รัตติกาล ไชยแก้ว (2558)

ภาพที่ 21: ภาพถ่ายผ้าจากเชียงใหม่ ลวดลายขอพั้นเสา
ที่มา : รัตติกาล ไชยแก้ว (2558)

ภาพ22: ภาพถ่ายผ้าจากเชียงใหม่ ลวดลายมะลิ

ที่มา : รัตติกาล ไชยแก้ว (2558)

ภาพ 23: ภาพถ่ายผ้าจากเชียงใหม่ ลวดลายเสื่อย้อย

ที่มา : รัตติกาล ไชยแก้ว (2558)

ภาพ 24: ภาพถ่ายผ้าจากเชียงใหม่ ลวดลายกาแล
ที่มา : รัตติกาล ไชยแก้ว (2558)

ภาพ 25 : ภาพถ่ายผ้าจากเชียงใหม่ ลวดลายน้ำไหล
ที่มา : รัตติกาล ไชยแก้ว (2558)

3. ผลจากการทำแบบสอบถาม

ผลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน ในการทำแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปและข้อมูลเบื้องต้นสำหรับการออกแบบรองเท้าลำลองจากวัสดุ ผ้าจากเชียงใหม่ บ้านสบคำ อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย พบว่า

ตาราง 1 ตารางสรุปผลการทำแบบสอบถามข้อมูลเบื้องต้นสำหรับการออกแบบ

<u>ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไป</u>			
1	อายุ	จำนวน	ร้อยละ
	15 ปี- 19ปี	12	24%
	20ปี-25ปี	36	72%
2	เพศ	จำนวน	ร้อยละ
	ชาย	16	32%
	หญิง	32	64%
<u>ส่วนที่ 2 ข้อมูลเบื้องต้นสำหรับการออกแบบ</u>			
1	ไซส์/เบอร์/ขนาดรองเท้าของท่าน	จำนวน	ร้อยละ
	35-36	9	18%
	37-38	11	22%
	39-40	14	28%
	41-42	9	18%
	43-44	4	8%
	45	1	2%
	อื่นๆ	1	2%
2	ท่านเลือก size รองเท้า โดยเทียบ sizeจากระบบอะไร	จำนวน	ร้อยละ
	EURO (EUROP)	30	60%
	US	18	36%
3	ท่านมีค่านิยมในการเลือกซื้อรองเท้าแบบไหน	จำนวน	ร้อยละ
	สีล้วนสดใส	11	22%
	ขาว ดำ เน้นการใช้งานเป็นหลัก	30	60%

อื่นๆ	6	12%
4 ท่านชื่นชอบลายผ้าทอจากเชียงแสนลวดลายไหน	จำนวน	ร้อยละ
ลายขอพันเสารี	14	28%
ลายกาแล	2	4%
ลายมะลิ	11	22%
ลายเสื่อย้อย	14	28%
ลายน้ำไหล	7	14%
อื่นๆ	-	-

ข้อมูลผลิตภัณฑ์

ชื่อผลิตภัณฑ์ : ออกแบบรองเท้าลำลองจากวัสดุผ้าจากเชียงแสน บ้านสบคำ อำเภอเชียงแสน จังหวัด เชียงราย

ประโยชน์ผลิตภัณฑ์ : ใช้สำหรับสวมใส่ที่เท้าป้องกันการสัมผัสพื้นผิว

วิธีใช้งานผลิตภัณฑ์ : ใช้สำหรับสวมที่เท้า

ข้อมูลทางการตลาด

1 วิเคราะห์คู่แข่งทางการตลาด

รูปแบบ	ข้อดี	ข้อเสีย
	-ลวดลายสวยงาม -สวมใส่ง่าย	-การการออกแบบที่ทันสมัย -รูปทรงยังไม่หลากหลาย -วัสดุทำจากผ้าทั้งหมดจึงดูแลรักษายากหากต้องใช้ในฤดูกาลอื่น เช่น ฤดูฝน
	-มีความแข็งแรง -หุ้มเท้าได้ดี	-รูปทรงยังไม่หลากหลาย -วัสดุทำจากผ้าทั้งหมดจึงดูแลรักษายากหากต้องใช้ในฤดูกาลอื่น เช่น ฤดูฝน

- เอกลักษณ์พื้นเมืองชัดเจน
- มีการออกแบบที่ทันสมัย
- มีฟังก์ชันที่น่าสนใจ

- มีการออกแบบที่ยังไม่คำนึงถึงการใช้งานจริง
- รักษายากหากต้องใช้ในฤดูกาลอื่น เช่น ฤดูฝน

- เอกลักษณ์พื้นเมืองชัดเจน
- ออกแบบโครงสร้างและรูปทรงสวย
- มีการประดับด้วยวัสดุอื่นๆ

- มีการใช้วัสดุผ้าพื้นเมืองทั้งหมดทำให้ยังขาดความเป็นสมัยใหม่ในวัสดุใหม่ๆ
- วัสดุทำจากผ้าทั้งหมดจึงดูแลรักษายากหากต้องใช้ในฤดูกาลอื่น เช่น ฤดูฝน

ตาราง 2 ตารางแสดงการวิเคราะห์คู่แข่งทางการตลาด

ที่มา : รัตติกาล ไชยแก้ว (2558)

2 เปรียบเทียบคุณภาพและราคาของผลิตภัณฑ์ที่จะออกแบบกับคู่แข่งทางการตลาด

คุณภาพผลิตภัณฑ์ : สูงกว่า ราคา : สูงกว่า
 เท่ากัน เท่ากัน
 ต่ำกว่า ต่ำกว่า

เงื่อนไขและข้อสรุปการออกแบบ

ชื่อโครงการออกแบบ : การออกแบบรองเท้าลำลองจากวัสดุผ้าจากเชียงใหม่ อำเภอเชียงใหม่ จังหวัด เชียงราย

ข้อมูลเบื้องต้น/ความสำคัญและความเป็นมาของโครงการออกแบบ

เครื่องนุ่งห่มคือหนึ่งในปัจจัยสี่ ที่มีความสำคัญต่อมนุษย์ ในการห่อหุ้มร่างกายให้เกิดความอบอุ่น และมีวิวัฒนาการมาตั้งแต่สมัยแรกของประวัติศาสตร์ ในยุคที่ยังขาดเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิต มนุษย์จึงอาศัยธรรมชาติเป็นแหล่งพึ่งพา และสร้างสรรค์ วัสดุอันแปลกใหม่จนเกิดขึ้นมากมายในปัจจุบัน เมื่อความสร้างสรรค์ของมนุษย์ไม่มีขีดจำกัด จึงได้เกิดการพัฒนาเครื่องนุ่งห่มให้ได้ใช้งานหลากหลายมากกว่าห่อหุ้มร่างกาย จนกลายเป็นเครื่องประกอบการแต่งกายอันหลากหลายประเภท แต่ที่จะกล่าวถึงคือ เครื่องนุ่งห่มประเภทรองเท้า ซึ่งเป็นหนึ่งในเครื่อง

ประกอบการแต่งกาย และเป็นหนึ่งในปัจจัยสี่ เช่นกัน (สุทัศน์ ยกส้าน, โลกวิทยาการ , นิตยสารสารคดี ฉบับที่ 169 หน้า 155) นักมนุษยวิทยาพบหลักฐาน ที่ทำให้เชื่อได้ว่า มีการใช้รองเท้าเกิดขึ้น ราว 26,000 ถึง 40,000 ปีที่แล้ว พบว่ากระดูกนิ้วเท้ามนุษย์เริ่มเล็กลง และในยุคที่มนุษย์ใช้เท้าเปล่าอยู่นั้น พบว่ากระดูกนิ้วเท้ามนุษย์ ใหญ่กว่าช่วงที่พบการใช้รองเท้ายุคแรกสุด การออกแบบรองเท้า จะเป็นลักษณะถุงที่ห่อเท้า ไว้ป้องกันอากาศหนาว ป้องกันเศษหินบาด ต่อมาเริ่มมีการใช้หนังสัตว์มาทำเป็น รองเท้ามากขึ้น ในยุคกลาง รองเท้าได้พัฒนามาเป็นรองเท้าที่มีเชือกรัดหนัง ให้กระชับเท้ามากขึ้น นิ้วเท้าก็เริ่มเรียวยาวมากขึ้น และช่างทำรองเท้าได้ผลิตรองเท้า สำหรับคนมีฐานะทางสังคม ที่มีรูปแบบใหม่โดยเฉพาะ ในที่สุดการทำรองเท้า ก็ใช้วิธีการเย็บขึ้นรูป ซึ่งปัจจุบันนี้ อุตสาหกรรมรองเท้า ได้มีการพัฒนาการผลิต จนมีความสำคัญ ต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมากประเภทหนึ่ง (กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์, 2545) อุตสาหกรรมรองเท้าและส่วนประกอบ สามารถแบ่งออกเป็น อุตสาหกรรมย่อยได้อีกหลายประเภท ได้แก่ อุตสาหกรรมการผลิตรองเท้ายาง และพลาสติก รองเท้า กีฬา รองเท้าแตะ รองเท้าหนังแท้ รองเท้าหนังเทียม และรองเท้าอื่นๆ ซึ่งตลาดรองเท้าในประเทศไทย มีความหลากหลายเป็นอย่างมาก การผลิตรองเท้าอาจจะไม่แกร่งมากนัก แต่การจำหน่ายรองเท้า นั้น กลับมีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีจำกัดตามกลุ่มลูกค้า โดยเฉพาะวัยรุ่น หรือกลุ่มคนยุคสมัยใหม่

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมปัจจุบัน ก้าวกระโดดเข้ามาในยุคของวัตถุนิยมมากขึ้น เนื่องจาก ความเจริญทางด้านเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาท ในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ทำให้องค์ประกอบในการ ดำเนินชีวิตแบบดั้งเดิม เริ่มมีความหลากหลาย และมีสิ่งใหม่ๆเข้ามาทดแทนวิถีชีวิตแบบเดิม จึงเกิด การปรับตัว ให้อยู่ในยุคสังคม ที่ถูกตัดสินด้วยกระแสนิยม ทำให้เกิดปัญหาด้านจิตใจ และความสับสน ทางด้านวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ตลอดจนวิถีชีวิตของชาวชนบท ซึ่งถูกบทบาทของสังคม เมืองเข้ามาบดบังความสำคัญของวิถีแบบดั้งเดิม ความเป็นเอกลักษณ์ และวัฒนธรรมเก่าแก่ จึงถูกลด ความสำคัญที่มีต่อสังคมน้อยลง ซึ่งความเจริญทางวัตถุนิยมที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ ปัจจัยสี่ยังเป็นสิ่ง สำคัญที่มีการเปลี่ยนแปลงไปด้วย เครื่องประกอบการแต่งกายประเภทรองเท้างาก็เป็นส่วนหนึ่งของ ปัจจัยสี่ที่มีความจำเป็นต่อการใช้ในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่น หรือกลุ่มคนยุคสมัยใหม่ ที่ อยู่ในช่วงการเปลี่ยนแปลงจากสังคมวัยเก๋ก้าวสู่ยุคสมัยใหม่ ในปัจจุบันประเทศไทย เป็นประเทศ หนึ่งที่มีการผลิตและจำหน่ายสินค้าประเภทแฟชั่นในกลุ่มรองเท้าออกสู่ตลาดทั้งในและนอกประเทศ และเป็นที่ยอมรับทั้งในด้านคุณภาพ และความทันสมัย โดยเฉพาะคุณภาพด้านฝีมือการผลิต แต่ อย่างไรก็ตามประเทศไทยยังมีข้อจำกัดในการใช้วัสดุที่เป็นเอกลักษณ์ทางด้านฝีมือของวิถีชนบท เพื่อ สร้างภาพลักษณ์ให้เป็นที่ยอมรับแก่คนรุ่นใหม่ และการยกระดับราคาให้กับสินค้า รวมถึงการเกิด มูลค่าเพิ่มในตัวสินค้า

เชียงแสนหรือเมืองหิรัญยาง เป็นเมืองของอาณาจักรล้านนา มีกษัตริย์ปกครองสืบกันมา มีความเจริญทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และพุทธศาสนา ในปี พ.ศ. 2529 กลุ่มแม่บ้านสบคำได้รวมตัว

กันและจัดตั้งกลุ่มทอผ้าจากเชียงแสนด้วยก็กระตุก โดยมีเจ้าหน้าที่จากสำนักอุตสาหกรรมจังหวัด เชียงราย เข้ามาทำการฝึกอบรมการทอผ้าจากเชียงแสน ให้แก่สตรีในชุมชน การทอผ้าพื้นเมือง ถือเป็น หนึ่งในเอกลักษณ์ของถิ่นล้านนาเชียงราย เป็นผลงานทางศิลปะการถักทอ อันประณีต มีลวดลายอัน เป็นเอกลักษณ์ ซึ่งผ้าจากเมืองเชียงแสนเป็นฝีมือของชาวชนบทในอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย มี วัฒนธรรมการทอแบบชาวไทลื้อ ซึ่งทอจากเส้นใยผ้าฝ้าย และใช้เทคนิคการขีด หรือการจก ลวดลาย เป็นแบบไทยลื้อโบราณ และประยุกต์ และอำเภอเชียงแสนเป็นอำเภอหนึ่ง ที่ยังคงใช้ฝ้ายจาก ธรรมชาติ และ ย้อมเองด้วยสีธรรมชาติ อีกทั้งยังมีขนบธรรมเนียม และเรื่องราวที่มาของผ้าทอ ให้ได้ ศึกษา ซึ่งลวดลายที่ได้รับความนิยมและเป็นเอกลักษณ์คือ ลายมะลิ ลายขอพั้นเส้า ลายกาแล ลายน้ำ ไหล และลายเสื่อย่อย อีกทั้งยังเริ่มมีการพัฒนาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่างๆ เช่น กระเป๋า เครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น ซึ่งเป็นที่นิยมแก่นักท่องเที่ยวและชาวต่างชาติ ผู้วิจัยเห็นว่าผ้าจากเชียงแสน บ้าน สบคำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ถือเป็นต้นทุนทางวัฒนธรรมอันมีความเป็นเอกลักษณ์ ที่ สามารถหยิบยืมมาตีความใหม่ พร้อมแทรกค่านิยม และบริบทในช่วงเวลาปัจจุบัน เพื่อให้เกิดความ เข้าใจในความเป็นเอกลักษณ์ที่ตรงกัน โดยมุ่งไปตามกลุ่มเป้าหมายวัยรุ่น ที่อยู่ในยุคของค่านิยมวัยรุ่น ที่อยู่ในยุคของค่านิยม ผู้วิจัยจึงได้เลือกใช้ ผ้าจากเมืองเชียงแสน ที่คงความเป็นศิลปะล้านนา มีเทคนิค อันประณีต และมีลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ ถือเป็นวัสดุ ที่เหมาะแก่การนำมาประยุกต์ ผสมผสาน และสร้างสรรค์ เป็นผลิตภัณฑ์ในรูปแบบ รองเท้า และออกแบบรูปแบบรองเท้า จากวัสดุผ้าจากเชียง แสน ให้เหมาะสมกับยุคสมัยปัจจุบัน และมีบทบาทในการเผยแพร่ความความเป็นล้านนาจากฝีมือชาว ชนบท ในรูปแบบผลิตภัณฑ์รองเท้านำร่อง ผู้คนรุ่นใหม่ ให้เกิดคุณค่าที่ยั่งยืน และเกิดประโยชน์ต่อ ผู้บริโภค

Product/ SWOT(strength ,weakness ,opportunity ,threat)

สถานะของผลิตภัณฑ์ ในด้าน

1. จุดแข็ง(strength) เป็นการออกแบบรองเท้านำร่องที่นำเอาความเป็นเอกลักษณ์ภูมิปัญญาเข้ามา สร้างความแตกต่างให้ตัวผลิตภัณฑ์
2. จุดอ่อน(weakness) อาจมีกลุ่มที่ชื่นชอบเฉพาะ
3. โอกาส(opportunity) ประเทศไทยมีการผลิตรองเท้าที่มีคุณภาพ และเริ่มมีการส่งออกมากขึ้น ความแตกต่างในด้านวัสดุสามารถสร้างโอกาสให้ตัวผลิตภัณฑ์มีความน่าสนใจมากขึ้น
4. อุปสรรค(threat) มีราคาสูงอาจมีผลต่อการตัดสินใจซื้อ

Objective: เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์และเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ผ้าจากเชียงแสนให้มีกลุ่มเป้าหมาย ที่กว้างขึ้น

วัตถุประสงค์ของการออกแบบ

ออกแบบรองเท้าที่มีความแตกต่างตามอุตสาหกรรมทั่วไป และมีจุดเด่นของตัววัฒนธรรมเข้ามาเกี่ยวข้อง

1. ให้มีความแตกต่างจากรองเท้าทั่วไป โดยการเลือกใช้วัสดุสมัยใหม่มาผสมผสานกับวัสดุที่เป็นเอกลักษณ์ เพิ่มกลุ่มเป้าหมายให้กว้างขึ้น

2. ดึงดูดความสนใจในด้านตัววัสดุที่นำมาใช้ มีความโดดเด่นเฉพาะตัว
 ข้อมูลผู้บริโภคเป้าหมาย (Main target) : กลุ่มวัยรุ่น ชาย-หญิง อายุ 20-25 ปี
 กลุ่มเป้าหมาย : วัยรุ่น ชาย-หญิง

คุณลักษณะทางกายภาพ : คล่องแคล่ว แข็งแรง รูปร่างปกติ

ช่วงอายุ : 20-25 ปี เพศ : ชาย/หญิง

คุณลักษณะทางจิตใจ อุปนิสัย : วัยรุ่นมีความเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่สูง อยู่ในยุคของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ที่เคยได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมสมัยเก่าสู่ยุคสมัยใหม่ รู้จักผสมผสานความเป็นวัฒนธรรมกับความเป็นปัจจุบันอย่าลงตัว

ขอบเขตการออกแบบ

ออกแบบรองเท้าจำลองจากวัสดุผ้าจากเชียงใหม่ บ้านสบคำ อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

รองเท้าลำลองสุภาพบุรุษ (Flat Sandals)	(1 โครงสร้าง / 1 กราฟิก)
รองเท้าลำลองสุภาพสตรี (Flat Sandals)	(1 โครงสร้าง / 1 กราฟิก)
รองเท้าลำลองสุภาพสตรี (Platform Sandals)	(1 โครงสร้าง / 1 กราฟิก)
รองเท้าลำลองแบบสวมสุภาพบุรุษ (slip on)	(1 โครงสร้าง / 1 กราฟิก)

3.1 ขั้นตอนแบบร่าง (Sketch)

ภาพ 26 ภาพแสดงแบบร่างที่ 1

ที่มา: รัตติกาล ไชยแก้ว (2558)

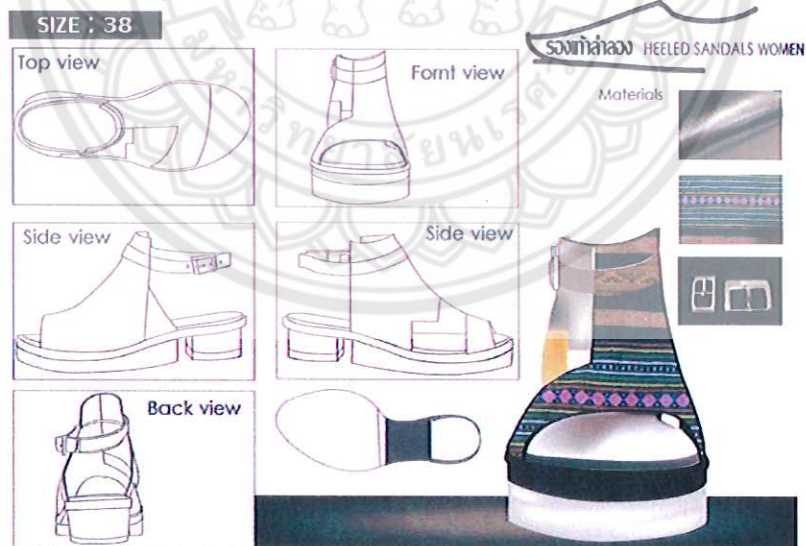
ภาพ 27 ภาพแสดงแบบร่างที่ 2

ที่มา: รัตติกาล ไชยแก้ว (2558)

ภาพ 28 ภาพแสดงแบบร่างที่ 3

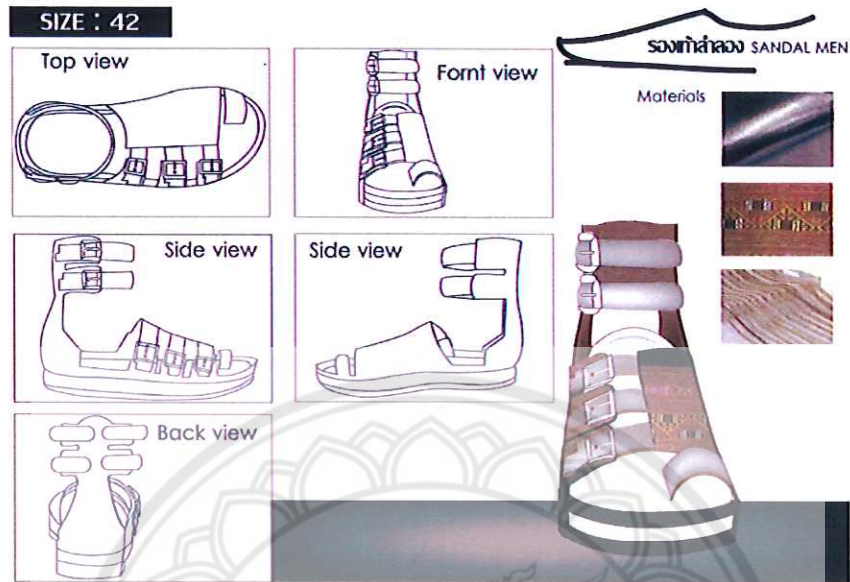
ที่มา : รัตติกาล ไชยแก้ว (2558)

ภาพ 29 ภาพแสดงแบบร่างที่ 4

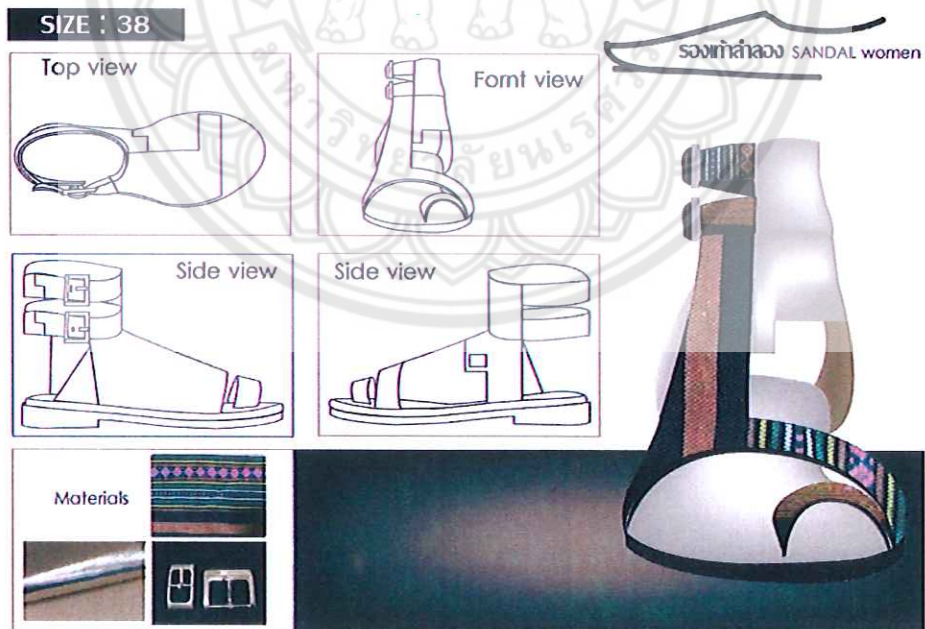
ที่มา : รัตติกาล ไชยแก้ว (2558)

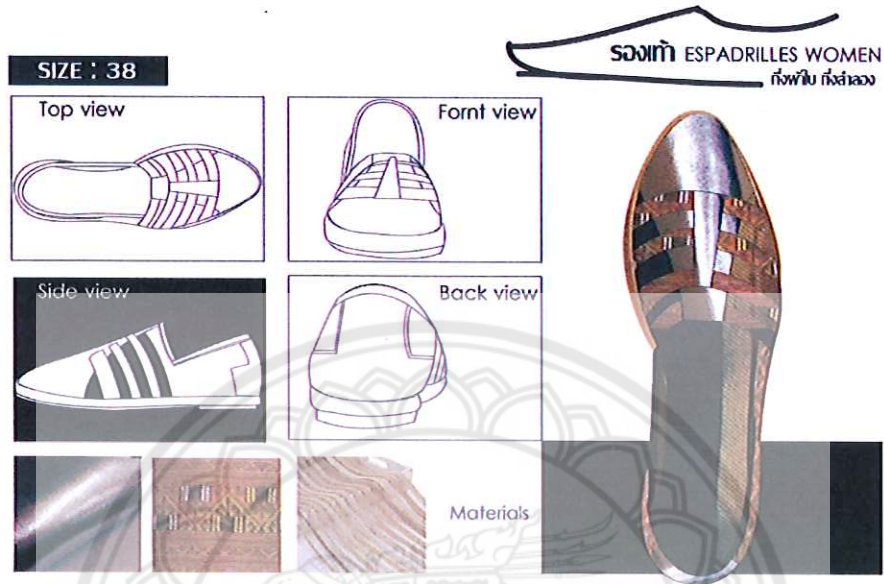
ภาพ 30 ภาพแสดงแบบร่างที่ 5

ที่มา : รัตติกาล ไชยแก้ว (2558)

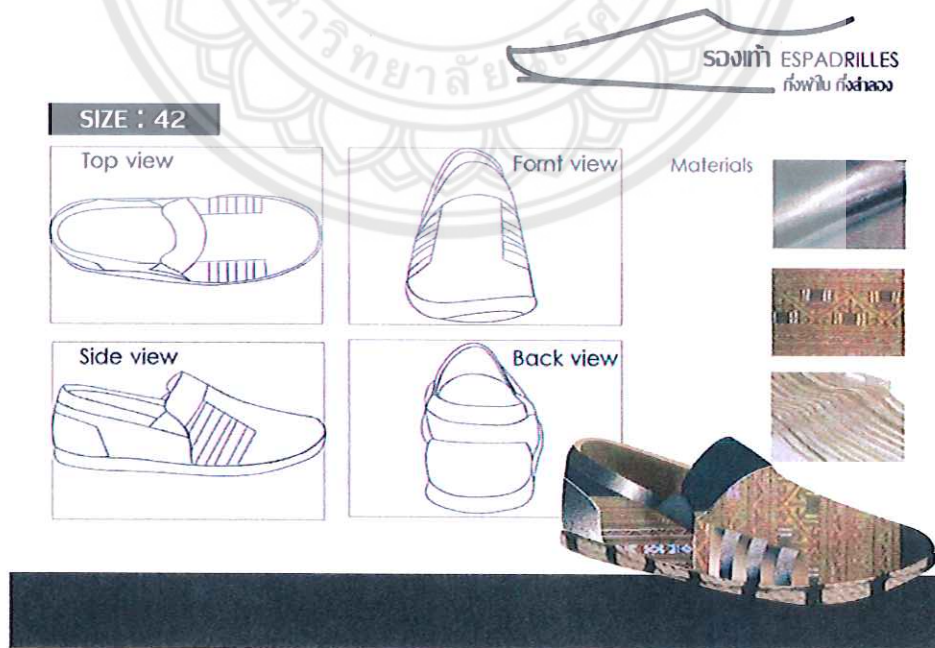
ภาพ31 ภาพแสดงแบบร่างที่ 6

ที่มา : รัตติกาล ไชยแก้ว (2558)

ภาพ 32 ภาพแสดงแบบร่างที่ 7

ที่มา : รัตติกาล ไชยแก้ว (2558)

ภาพ 33 ภาพแสดงแบบร่างที่ 8

ที่มา : รัตติกาล ไชยแก้ว (2558)

ภาพ 33 ภาพแสดงแบบร่าง platform sandal women 3D ที่ 9
ที่มา : รัตติกาล ไชยแก้ว (2558)

ภาพ 34 ภาพแสดงแบบร่าง Slip on women 3D ที่ 10
ที่มา : รัตติกาล ไชยแก้ว (2558)

ภาพ 35 ภาพแสดงแบบร่าง Sandal men 3D ที่ 11

ที่มา : รัตติกาล ไชยแก้ว (2558)

4. ผลงานการออกแบบ

การออกแบบรองเท้าล้นองจากวัสดุผ้าจากเชียงใหม่ บ้านสบคำ อำเภอเชียงใหม่ จังหวัด เชียงราย ได้ดำเนินการตามกระบวนการออกแบบจนถึงกระบวนการสุดท้ายของการออกแบบ และได้ปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษา จนได้เป็นรองเท้าล้นองจากวัสดุผ้าจากเชียงใหม่ บ้านสบคำ อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 5 คู่ ได้แก่

- 4.1 รองเท้าล้นองสุภาพบุรุษ (Flat Sandals)
- 4.2 รองเท้าล้นองสุภาพสตรี (Flat Sandals)
- 4.3 รองเท้าล้นองสุภาพสตรี (Platform Sandals)
- 4.4 รองเท้าล้นองแบบสวมสุภาพบุรุษ (slip on)
- 4.5 รองเท้าล้นองแบบสวมสุภาพสตรี (slip on)

ภาพ 40 ภาพแสดงผลงานออกแบบรองเท้าลำลองจากวัสดุผ้าจากเชียงใหม่ บ้านสบคำ อำเภอ
เชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย ขนาดจริง
ที่มา : รัตติกาล ไชยแก้ว (2558)

ภาพ 41 ภาพแสดงผลงานออกแบบรองเท้าลำลอง Flat Sandals Men จากวัสดุผ้าจากเชียงใหม่ บ้านสบคำ อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย ขนาดจริง
ที่มา : รัตติกาล ไชยแก้ว (2558)

ภาพ 42 ภาพแสดงผลงานออกแบบรองเท้าลำลอง Flat Sandals Women จากวัสดุผ้าจากเชียงใหม่
แสน บ้านสบคำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ขนาดจริง
ที่มา : รัตติกาล ไชยแก้ว (2558)

ภาพ 43 ภาพแสดงผลงานออกแบบรองเท้าลำลอง Platform Sandals Women จากวัสดุผ้า
จากเชียงใหม่ บ้านสบคำ อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย ขนาดจริง
ที่มา : รัตติกาล ไชยแก้ว (2558)

ภาพ 43 ภาพแสดงผลงานออกแบบรองเท้าลำลอง Slip on Women จากวัสดุผ้าจกเชียงแสน
บ้านสบคำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ขนาดจริง
ที่มา : รัตติกาล ไชยแก้ว (2558)

ภาพ 44 ภาพแสดงผลงานออกแบบรองเท้าลำลอง Slip on Men จากวัสดุผ้าจากเชียงแสน บ้าน
สบคำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ขนาดจริง
ที่มา : รัตติกาล ไชยแก้ว (2558)

ภาพ 45 ภาพแสดงผลงานออกแบบรองเท้าจำลองจากวัสดุผ้าจากเชียงใหม่ บ้านสบคำ อำเภอ เชียงแสน จังหวัดเชียงราย สอบประเมินงาน ณ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย นเรศวร
ที่มา : รัตติกาล ไชยแก้ว (2558)

ภาพ 46 ภาพแสดงผลงาน ณ ศูนย์การค้าเซ็นทรัล พิชญ์โลก
ที่มา : pongsatorn wattanasuwakun (2558)

5. ขั้นตอนการผลิตชิ้นงาน

จากการสร้างสรรค์และพัฒนารูปแบบออกแบบรองเท้าลำลองจากวัสดุผ้าจากเชียงใหม่ บ้านสบคำ อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ โดยการสร้างโมเดล เพื่อให้เห็นถึงภาพรวมของงานชัดเจนมากขึ้น จนได้ดำเนินการมาถึงขั้นตอนการผลิตรองเท้าลำลองจากวัสดุผ้าจากเชียงใหม่ บ้านสบคำ อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ มีดำเนินงานดังนี้

5.1 Model Shoes

แบบจำลองรองเท้าลำลองจากวัสดุผ้าจากเชียงใหม่ บ้านสบคำ อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

ภาพ 47 ภาพแสดง โมเดลจากกระต่ายรูปแบบรองเท้า concept we are young ที่ 1
ที่มา : รัตติกาล ไชยแก้ว (2558)

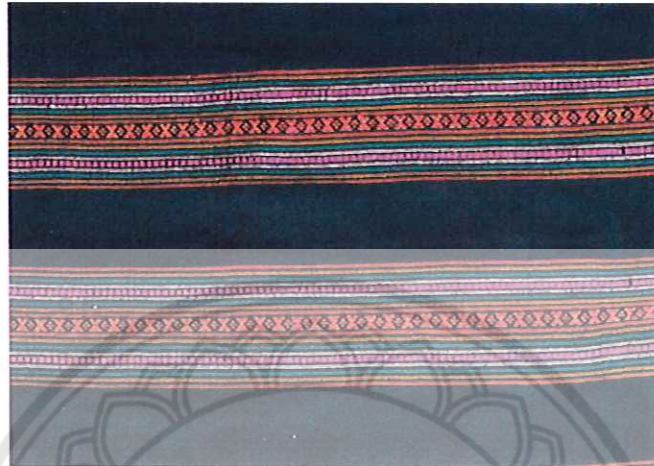

ภาพ 48 ภาพแสดง โมเดลจากกระต่ายรูปแบบรองเท้า concept we are young ที่ 2
ที่มา : รัตติกาล ไชยแก้ว (2558)

5.2 วัสดุที่ใช้ในการผลิตรองเท้าลำลอง

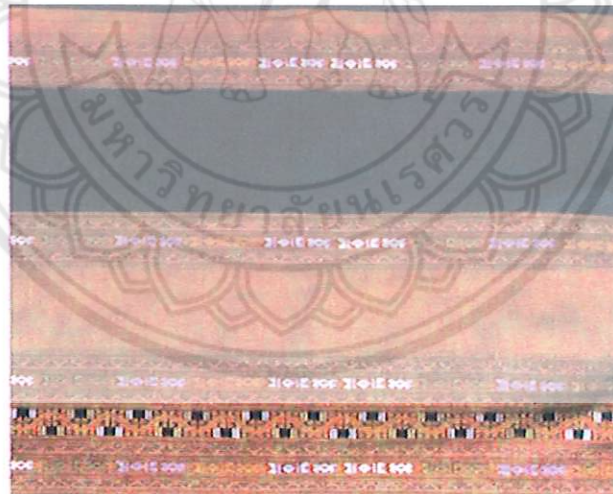
5.2.1 ผ้าจากเชียงใหม่ ลวดลายมะลิ

ภาพ 49 ภาพแสดง ผ้าจากเชียงใหม่ ลวดลายมะลิ

ที่มา : รัตติกาล ไชยแก้ว (2558)

5.2.3 ผ้าจากเชียงใหม่ ลวดลายขอพันเสา

ภาพ 50 ภาพแสดง ผ้าจากเชียงใหม่ ขอพันเสา

ที่มา : รัตติกาล ไชยแก้ว (2558)

5.2.4 หนังวัว สีเมทเทอริก

ภาพ 51 ภาพแสดงหนังสือ สีส้มทอเอธิโอเปีย

ที่มา : รัตติกาล ไชยแก้ว (2558)

5.3 ขั้นตอนการตัดเย็บรองเท้า

ภาพ 52 ภาพแสดงการตัดเย็บรองเท้า

ที่มา : รัตติกาล ไชยแก้ว (2558)

ภาพ 53 ภาพแสดงการจัดแสดงงาน ณ ศูนย์การค้าเซ็นทรัล พิชญ์โลก
ที่มา : ชนนรัตน์ การัก (2558)

ภาพ 54 ภาพแสดงเปิดงานการจัดแสดงงาน ณ ศูนย์การค้าเซ็นทรัล พิชญ์โลก
ที่มา : ชนนรัตน์ การัก (2558)

ภาพ 54 ภาพถ่ายร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา ดร. สมภาพ คล้ายวิเชียร
ที่มา : กิตติศักดิ์ สืบสาย (2558)

ภาพ 54 ภาพแสดงเปิดงานการจัดแสดงงาน ณ ศูนย์การค้าเซ็นทรัล พิชญ์โลก
ที่มา : ชนนรัตน์ การัก (2558)

บทที่ 5

บทสรุป

จากการศึกษาค้นคว้าเพื่อดำเนินงานวิจัยในครั้งนี้ ได้ดำเนินงานวิจัยในหัวข้อเรื่องการออกแบบรองเท้าลำลองจากวัสดุผ้าจากเชียงแสน บ้านสบคำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย เป็นการนำวัสดุผ้าทอมือพื้นเมืองของชาวเชียงแสนหรือเรียกว่า ผ้าจากเชียงแสน มาผสมผสานกับวัสดุสมัยใหม่ โดยผู้วิจัยได้คำนึงถึงคุณประโยชน์ ความปลอดภัย และความสวยงาม ให้ตรงต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญในการดำเนินงาน ทั้งเทคนิคการทอผ้า ลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ และรูปแบบรองเท้าลำลองให้อยู่ในยุคสมัยใหม่ จากการดำเนินงานวิจัยในครั้งนี้ได้สรุปผลงานวิจัยได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

การดำเนินการศึกษาผลงานวิจัยในหัวข้อเรื่องออกแบบรองเท้าลำลองจากวัสดุผ้าจากเชียงแสน บ้านสบคำ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยได้ศึกษาเพื่อดำเนินงานวิจัยเป็นระยะเวลาประมาณ 4 เดือน เริ่มจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สอบถามข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ และได้ลงพื้นที่เพื่อสำรวจ จนได้กำหนดหัวข้องานวิจัย คือ ออกแบบรองเท้าลำลองจากวัสดุผ้าจากเชียงแสน อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ศึกษาอย่างเจาะลึกถึงกระบวนการและเทคนิคการทอผ้าจากเชียงแสน และการสร้างลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ในอำเภอเชียงแสน เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบรองเท้าลำลองที่เหมาะสมโดยเทคนิคการผสมผสานกับวัสดุสมัยใหม่ และได้ศึกษาข้อมูลด้านกระบวนการผลิตรองเท้า เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาวิเคราะห์เป็นแนวคิดทางการออกแบบเป็นรองเท้าลำลองจากวัสดุผ้าจากเชียงแสน และสามารถใช้งานได้จริงตามที่ได้ออกแบบไว้ โดยคำนึงถึงความปลอดภัย และความแข็งแรงของผลิตภัณฑ์รองเท้า จนถึงขั้นตอนสุดท้ายของการทำงาน และได้ผลงานออกแบบเป็นรองเท้าลำลองจากวัสดุผ้าจากเชียงแสน บ้านสบคำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงรายอย่างสมบูรณ์

อภิปรายผลการวิจัย

ผลงานวิจัยจากการศึกษาเพื่อออกแบบออกเป็นรองเท้าลำลองจากวัสดุผ้าจากเชียงแสน บ้านสบคำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย เป็นผลงานออกแบบรองเท้าลำลองจำนวน 5 คู่ ประกอบด้วย รองเท้าลำลองสุภาพบุรุษ (Flat Sandals) รองเท้าลำลองสุภาพสตรี (Flat Sandals)

รองเท้าล้นสูงสภาพสตรี (Platform Sandals) รองเท้าล้นสูงแบบสวมสภาพบุรุษ (slip on) รองเท้าล้นสูงแบบสวมสภาพสตรี (slip on)

1. การออกแบบโครงสร้างรองเท้าล้นสูงจากผ้าจกเชียงแสน บ้านสบคำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย เป็นการออกแบบให้โครงสร้าง สามารถใช้งานได้จริง โดยคำนึงถึงความปลอดภัย สวมใส่ได้ตามสรีระเท้า โดยใช้วัสดุจากผ้าจกเชียงแสนและหนังวัวในการขึ้นรูปทรงรองเท้าเพราะยืดหยุ่นต่อการเคลื่อนไหวของเท้า

2. การออกแบบกราฟิกภายนอกของรองเท้าล้นสูงจากผ้าจกเชียงแสน บ้านสบคำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย เป็นการเลือกวัสดุที่เหมาะสมบนพื้นผ้าทอจกเชียงแสนซึ่งเป็นลายกราฟิกที่ชาวบ้านได้ใช้เทคนิคถักทอขึ้น ประกอบด้วยลายมะลิ และลายขอพันเสาที่ได้มาจากการสำรวจความชื่นชอบส่วนใหญ่ เข้ามาใช้เป็นวัสดุในการทำรองเท้า เพื่อสร้างความเป็นเอกลักษณ์และสร้างจุดสนใจที่เด่นชัดในตัวผลิตภัณฑ์รองเท้าล้นสูงจากวัสดุผ้าจกเชียงแสน บ้านสบคำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยในหัวข้อ “ออกแบบรองเท้าล้นสูงจากวัสดุผ้าจกเชียงแสน บ้านสบคำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย” ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาค้นคว้าถึงการออกแบบรองเท้าล้นสูง โดยการใช้วัสดุจากผ้าจกเชียงแสนกับวัสดุหนังให้สามารถผลิตขึ้นรูปเป็นผลงานรองเท้าล้นสูงสำหรับชายและหญิงได้ และสามารถสร้างกลุ่มเป้าหมายให้กว้างขึ้นในการบริโภคสินค้าจากผ้าจกเชียงแสน บ้านสบคำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย คือ กลุ่มวัยรุ่น อายุ 20 - 25 ปี เพื่อให้ได้ผลงานในรูปแบบแปลกใหม่ เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้บริโภค โดยคำนึงถึงความปลอดภัย โดยมีโครงสร้างภายนอกจากวัสดุผ้าจกเชียงแสนและหนังวัว ซึ่งทั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงเทคนิคการผลิตรองเท้า และเทคนิคการผลิตผ้าจกเชียงแสน จากกลุ่มชาวบ้านสบคำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย เพื่อนำมาประกอบใช้กับการออกแบบรองเท้าล้นสูงจากวัสดุผ้าจกเชียงแสน บ้านสบคำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ให้ได้ผลงานออกมาตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

ในขั้นตอนของกระบวนการประเมินผลทางการศึกษาในครั้งนี้ ได้เป็นไปอย่างถูกต้องตามระบบที่คณะกรรมการได้กำหนดไว้ สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจากการที่ได้รับข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์จากอาจารย์ที่ปรึกษา ที่คอยช่วยเหลือ และให้คำแนะนำอย่างเต็มที่

บทสรุปของการศึกษาวิจัยถือว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ในเรื่องการแก้ไขปัญหาด้านต่างๆ ซึ่งมีใช่เพียงวิสัยทัศน์ทางการศึกษาเท่านั้น แต่ยังเป็นการมองให้กว้างออกไปยังภายนอก เป็นการเปิดโลกทัศน์ให้กว้าง อาศัยพื้นฐานของหลักความเป็นจริง การศึกษา การค้นคว้า การสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญ ได้ลงพื้นที่สำรวจจริง ตลอดจนการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเจาะลึก เพื่อให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาอย่างแท้จริง อันจะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางการทำงานต่อตัวผู้ศึกษาวิจัยเป็นอย่างมาก

บรรณานุกรม

- นวลน้อย บุญวงศ์. (2542) .หลักการออกแบบ. (พิมพ์ครั้งที่2) .กรุงเทพฯ.โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นิเวศ หนนนท์. (2533). บทเรียนกายวิภาคจากศิลปินเอก. (พิมพ์ครั้งที่1). กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์ โอ.เอส.พรีนติ้งเฮ้าส์
- นพวรรณ หมั่นทรัพย์. (2539). การออกแบบเบื้องต้น BASIC DESIGN (พิมพ์ครั้งที่ 1), กรุงเทพฯ : โกลบอลวิชั่น.
- สุทัศน์ ยกส้าน. โลกวิทยาการ. นิตยสารสารคดี. 2542(169), หน้า 155.
- นที บุญพราหมณ์. (2546). การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ.
- ทรงยศ บัวสำลี. (2555). การออกแบบรองเท้าหนังลำลองสุภาพบุรุษของกลุ่มชุมชนท่าซุง อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี. ศิลปนิพนธ์ ศป.บ., มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- รุจิรา ถาวรศักดิ์.(2557). การออกแบบรองเท้าแฟชั่นบุรุษจากผ้าทอมือโครงการหลวงดอยตุง อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย. ศิลปนิพนธ์ ศป.บ. มหาวิทยาลัยนเรศวร. จังหวัดพิษณุโลก.
- สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ๘๐ พรรษา.(2554).สารานุกรมภูมิปัญญาผ้าไทย. (พิมพ์ครั้งที่1).กรุงเทพฯ.สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน).

ภาคผนวก ภาพกิจกรรมผลงาน

ภาพ 55: ภาพแสดงผลงาน ศิลปวิยานิพนธ์ ณ ศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซ่าโลก 1
ที่มา: รัตติกาล ไชยแก้ว (2558)

ภาพ 56: ภาพแสดงผลงาน ศิลปวิยานิพนธ์ ณ ศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซ่าโลก 2
ที่มา: ชนนรัตน์ การัก (2558)

ภาพ 57: ภาพแสดงผลงาน ศิลปวิทยานิพนธ์ ณ ศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซ่าโลก 3
 ที่มา: ชนนรัตน์ การัก (2558)

ภาพ 58: ภาพแสดงผลงาน ศิลปวิทยานิพนธ์ ณ ศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซ่าโลก 4
 ที่มา: ชนนรัตน์ การัก (2558)

ภาพ 59: ภาพถ่ายร่วมกับผลงานแสดงศิลปวิทยานิพนธ์ ณ ศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซ่าโลก
ที่มา: รัตติกาล ไชยแก้ว (2558)

ภาพ 60: ภาพแสดงผลงาน ศิลปวิยานิพนธ์ ณ ศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซ่าโลก 6
ที่มา: ชนนรัตน์ การัก (2558)

ภาพ 61: ภาพแสดงผลงาน ศิลปวิยานิพนธ์ ณ ศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซ่าโลก 7
ที่มา: ชนนรัตน์ การัก (2558)

ภาพ 62: ภาพทดลองสวมรองเท้าจริง โดยนายแบบและนางแบบ 1
ที่มา: รัตติกาล ไชยแก้ว (2558)

ภาพ 62: ภาพทดลองสวมรองเท้าจริง โดยนายแบบและนางแบบ 2
ที่มา: รัตติกาล ไชยแก้ว (2558)

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - ชื่อสกุล	รัตติกาล ไชยแก้ว
วัน เดือน ปี เกิด	12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535
ที่อยู่ปัจจุบัน	46 หมู่ 15 ตำบลป่าแงะ อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย 57190
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2553	สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จากโรงเรียนพานพิทยาคม
พ.ศ. 2554	เข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรี (ออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์) คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก
พ.ศ. 2558	สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี (ออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์) คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก

